mici secrete ale marilor gospodine

— Supa devine mai gustoasă dacă veți fierbe separat adaosurile, cum ar fi orezul sau pastele făinoase, și dacă le turnați în supă atunci cînd o serviți.

— Aluatul de clătite devine mai gustos și mai pufos dacă-i adăugați puțină bere.

— Nu ungeți niciodată cu unt o tavă, fiindcă untul conține apă și face ca aluatul să devină lipicios. E preferabil să se folosească untdelemnul — cîteva picături ajung — și să fie întins cu o pensulă, apoi să se presare forma cu făină sau pesmet.

— Merele la cuptor își mențin aspectul plăcut și nu se încrețesc dacă sînt unse înainte cu puțin ulei.

— Un rest de pastă de roșii se conservă foarte bine într-un pahar, presărat cu sare și un strat foarte subțire de ulei.

— Feliile de șuncă uscate își pot recăpăta aspectul dacă le țineți în lapte cam cu un sfert de oră înainte de a le servi. Ștergeți-le și uscați-le prin presare ușoară într-un șervet, avînd grijă să nu rămînă nici o urmă de umezeală pe felii.

— Cînd spălați perile, aplicați pe partea lemnoasă un strat subțire de vaselină pentru ca să nu fie atacată de apă.

— Dacă vreți să scoateți petele de vopsea de pe o clanță, faceți o pastă din var și săpun de rufe, întindeți-o pe pete și lăsați-o o noapte. A doua zi puteți scoate fără greutate vopseaua, devenită acum moale.

— Pentru tablourile care nu stau niciodată drepte, lipiți cîte o bucățică de burete, pe dos, în colțurile de jos; nu se vor mai deplasa.

— Se poate întîmpla uneori ca după folosirea termometrului să aveți dificultăți cînd vreți să coborîți coloana de mercur, care se divizează în mici bucăți. Introduceți termometrul în apă caldă (dar nu fierbinte!); mercurul va forma din nou o coloană continuă, pe care o veți face să coboare cu ușurință.

— Doriți să pregătiți rufele pentru a le putea călca imediat? Stropiți-le cu apă caldă, puneți-le unele peste altele și strîngeți-le sul; lăsați-le să stea numai cîteva clipe... apoi puteți să vă apucați de călcat.

— După ce ați terminat de călcat, curățați talpa, caldă încă, a fierului cu o lumînare de stearină. Ștergeți apoi cu o cîrpă și repetați această operație dacă mai e nevoie.

— Vă place ca monograma brodată pe așternutul de pat sau pe perină să iasă în evidență? Călcați-o pe dos, pe o cîrpă foarte moale.

— Rochiile decoltate alunecă lesne de pe umeraș. Înfășurați cele două extremități ale umerașului cu elastic: rochiile nu vor mai aluneca.

— Brațele cheleriilor vi s-au deformat din cauza uzurii? Mulați-le cîteva clipe în apă caldă; le veți reface fără nici o greutate.

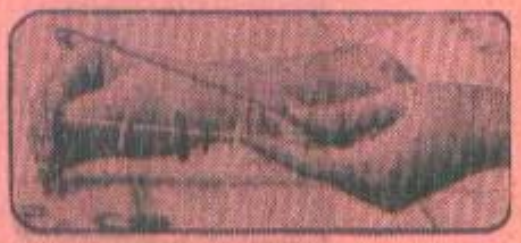

— Nasturii mici se pierd lesne. Or, ei pot fi prețioși. Înșirați-i pe un ac de siguranță mare. Veți avea de multe ori ocazia să fiți încîntată că-i aveți la îndemînă.

— Lenjuriile de culoare închisă se curăță foarte bine cu un burete îmbibat cu apă și oțet. Astfel, praful, ațele și părul se scot mai ușor decît cu peria.

— O țesătură de o culoare delicată se păstrează perfect dacă aveți grijă ca la spălare să folosiți fulgi de săpun și să amestecați apa cu puțin borax. (Proporțiile: o lingură de borax la 2 litri de apă.) Culoarea va fi nu numai reîmprospătată, dar chiar înviorată.

— Dacă un pantalon din țesătură închisă a căpătat luciu, frecați-l cu o soluție de cafea neagră caldă. Îl curățați apoi cu apă caldă, înainte de a-l călca cu o cîrpă umedă.

— Țesăturile în culori deschise nu trebuie niciodată împachetate în hîrtie albă, aceasta conținînd și var.

care prejudiciază culorilor. O hîrtie galbenă sau albastră nu mai prezintă acest inconvenient.

— Adeseori apar „aureole" pe țesăturile fine după ce le-ați curățat cu neofalină sau altă soluție. Acestea pot fi evitate călcînd țesătura încă umedă, pe dos, cu o cîrpă umedă.

— Contrar a ceea ce ne închipuim, un palton scos de la naftalină își va pierde mai curînd mirosul neplăcut dacă îl punem nu la aer, ci în apropierea unei surse de căldură.

— Ce-i mai incomod decît niște pantofi prea strîmți? Iată un mijloc lesnicios de lărgire: umpleți-i cu hîrtie de ziar umedă și lăsați-i așa toată noaptea. Încălțați-i a doua zi imediat după ce ați scos hîrtia.

— Se întîmplă ca o umbrelă să prezinte, după un anumit timp, locuri care lasă apa să treacă. Aplicați pe aceste locuri „vulnerabile" piatră acră cu un burete mic sau o pensulă moale. O modalitate simplă și eficace.

— Vreți ca jerseul dv. să-și recapete prospețimea unui lucru nou? Călcați-l uscat, avînd grijă să puneți un ziar vechi între fierul de călcat și jerseu.

REABILITAREA BRODERIEI

Fețele de masă, șervețele, lenjeria personală, lenjeria de pat se poartă din nou brodată. Vă destăinuim câteva dintre secretele acestei arte.

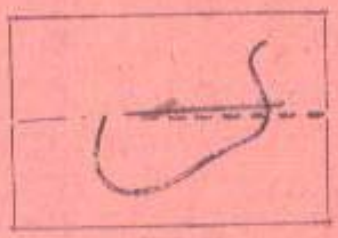

Punct în urma acului. Se ia cu acul pe dosul lucrului un grup de fire (4—6) și se scoate acul pe față, împungîndu-se exact la jumătatea distanței.

Punct înaintea acului. Are o foarte largă întrebuințare. În multe cazuri este el însuși un element decorativ, iar în altele devine suportul unor puncte mai complexe. Lucrătura se face înaintea acului, luîndu-se mereu grupe egale de fire pe față și pe dos.

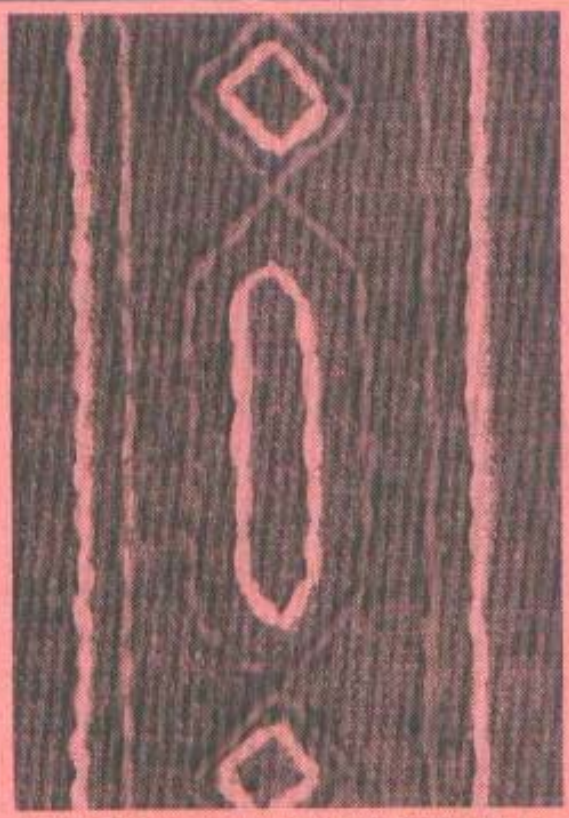

Motiv geometric realizat în punct de tighel; poate fi aplicat pe fețe de masă, mileuri și lenjerie de pat. Se lucrează în două culori.

Tighelul. Se lucrează asemănător cu punctul în urma acului, numai că de data aceasta se acoperă și spațiul liber, împungînd acul în capătul punctului precedent.

Tighel ornat. Se realizează la fel ca tighelul obișnuit, dar cu puncte mai lungi (7—8 fire). După ce am cusut tighelul, trecem cu un fir de coton perlé sau cu un fir gros de mouliné, de culoare contrastantă, pe sub fiecare pas al tighelului, alternînd dreapta-stînga, fără a prinde și pînza.

Floare de cîmp lucrată în punct de buclă şi noduleşe; tija frunzelor în punct de coadă, iar frunzele umplute fir la fir.

Veţi putea admira un ser realizat cu acest model la pag. 228.

Punctul de spinişor poate fi folosit în special ca element decorativ în îmbrăcămintea pentru copiii mici.

Fir prins este o altă cusătură folosită mai ales la terminaţiile broderiilor. Se trasează un fir de aţă în linie dreaptă de la un capăt la altul al modelului. A doua operaţie constă în fixarea lui, din loc în loc, destul de des, cu o împunsătură în urma acului.

Lănţişorul. Venim cu acul pe faţa lucrului, luăm 6—8 fire din pînză în linie dreaptă şi, înainte de a trage firul de aţă, îl dăm pe sub vîrful acului. Am realizat un ochi. Înfigem acul în centrul primului ochi, luăm din nou pe ac grupul de fire stabilit, trecem aţa pe sub vîrful acului şi o tragem pe dosul

lucrului, realizînd cel de-al doilea ochi, şi tot aşa pînă executăm întregul lănţişor. Este întrebuinţat atît pentru contur cît şi pentru completarea întregului model.

Lănţişor legat. După ce am terminat lănţişorul, venim cu al doilea fir (poate să fie şi de altă culoare), pe care-l trecem pe deasupra şi pe dedesubtul fiecărui ochi, pe sub punctul de legătură, prin ţesătură.

Punctul de coadă este cel mai des întrebuinţat atît în broderia simplă cît şi în broderia clasică. Cu ajutorul lui se lucrează tulpinile, conturul frunzelor şi chiar al florilor. El se rea-

lizează astfel: scoatem acul pe faţa lucrului şi-l înfigem peste atîtea fire din pînză cît de lung vrem să fie pasul cusăturii, revenim cu el pe faţa lucrului exact la jumătatea primului pas. Punctul de coadă iese deosebit de frumos dacă pasii

sînt egali în lungime. Se lucrează de jos în sus, dar cu acul se împunge de sus în jos.

Bucla este unul dintre punctele des întrebuinţate în broderia simplă. Ea se execută în doi timpi. Primul: ieşim cu acul pe

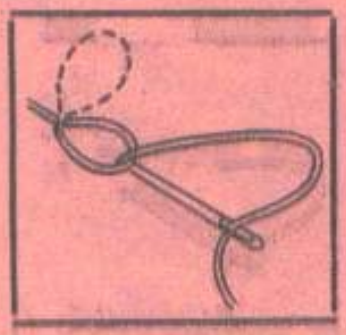

faţa lucrului, facem o buclă şi-l reintroducem în pînză în imediata apropiere a locului de unde am început bucla. Traversăm pe dosul lucrului întregul spaţiu din mijlocul buclei şi readucem acul pe faţă în interiorul ei. Trecem aţa peste firul buclei şi revenim pe dosul lucrului, la baza modelului.

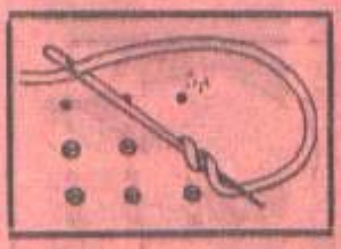

Noduleţul, folosit pentru a reda mai ales miezul florilor, se realizează astfel: se iau pe ac 3—4 fire din pînza lucrului, se dă aţa de 2—3 ori peste ac, apoi se trage uşor firul şi se împunge în acelaşi loc. Pentru a cădea cît mai frumos, îl aşezăm puţin cu mîna.

Punct de spinişor. Se lucrează cu aţa mai groasă decît firul ţesăturii, pe verticală, alternînd dreapta-stînga. Se introduce acul în partea stîngă a pînzei şi se ţine firul de aţă cu degetul mare al mîinii stîngi, apoi se face la dreapta un punct vertical peste 3—4 fire, trecîndu-se aţa pe sub ac. Se repetă punctul spre stînga.

Acelaşi punct se poate face şi oblic sau dublu, lucrînd cîte două puncte spre dreapta, două spre stînga.

Ace de brad. Este un punct des folosit pentru flori, frunze şi spice. Se împunge acul în oblic, de la margine spre mijloc. Acul se trece pe deasupra aţei, pentru se forma un nod, iar punctele alternează la dreapta şi la stînga.

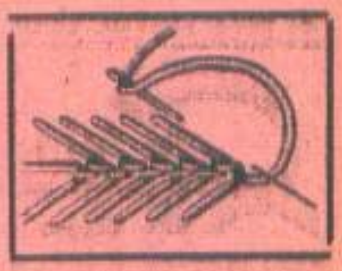

Punctul de satin se utilizează la realizarea unor broderii mai mari şi de forme geometrice. Este compus din rînduri alternative de puncte în urma acului, căutînd ca pasul din rîndul doi să cadă în dreptul spaţiului liber din rîndul de bază, deci spaţiul liber trebuie să fie egal cu spaţiul lucrat.

Cruciulița. Punct de foarte largă circulație, folosit în tapiserii, ca și în cusăturile cu motive naționale. Se execută astfel: se coase un rînd de linii oblice, de la dreapta la stînga, iar cu al doilea rînd se revine de la stînga spre dreapta, respectîndu-se același număr de fire.

Drugulețul. Întreaga suprafață rezervată drugulețului o marcăm cu punct de semn. Apoi facem drugulețul. Stabilim cît de lat trebuie să fie (de regulă cîte două fire de fiecare latură a punctului de semn). Aducem acul pe fața lucrului și-l tragem înapoi, pe dosul lucrului, trecînd firul peste punctul de semn, în linie perfect dreaptă. Drugulețul este bine realizat dacă pe față toate punctele sînt drepte și egale între ele și dacă pe dosul lucrului sînt în linie oblică.

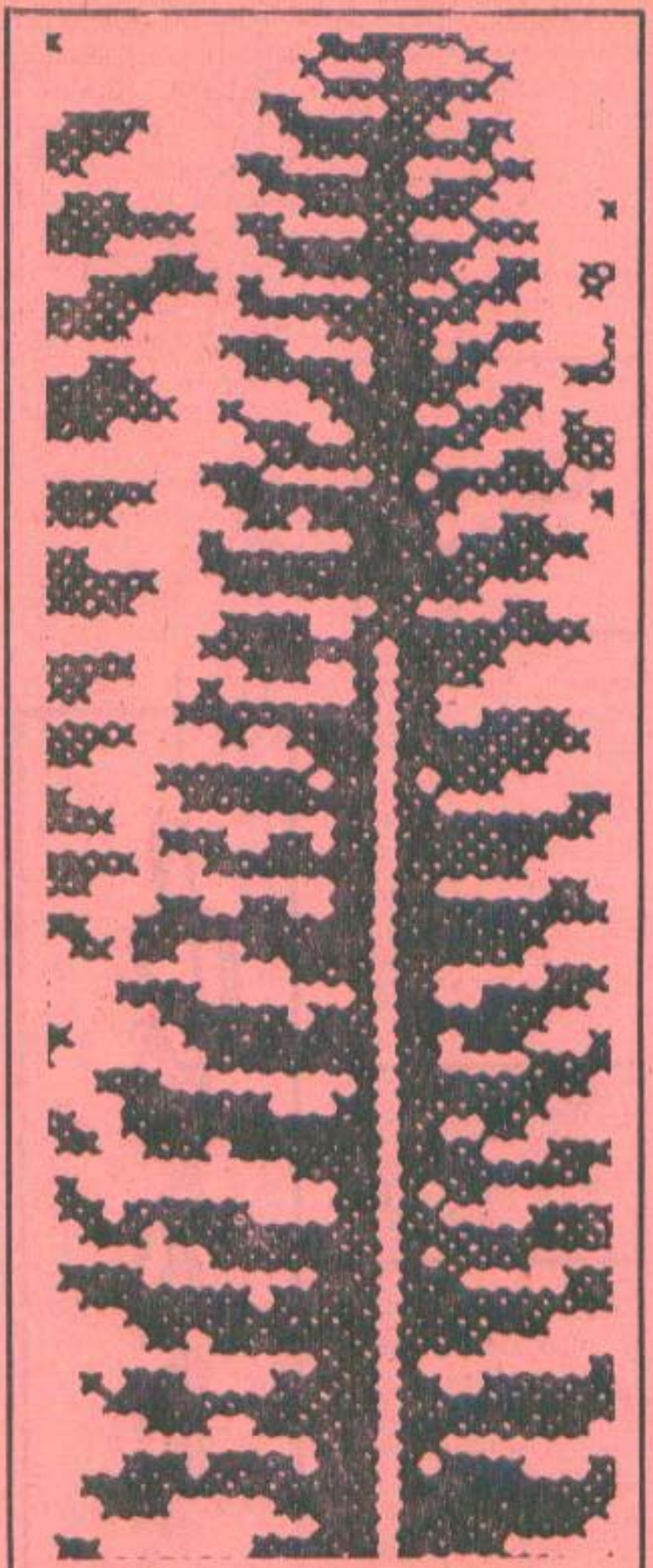

Aranjarea acestui motiv în cruciulițe pe o pernă
o puteți urmări la pag. 230

lățimea tijei și de cît de mult dorim să iasă în relief.

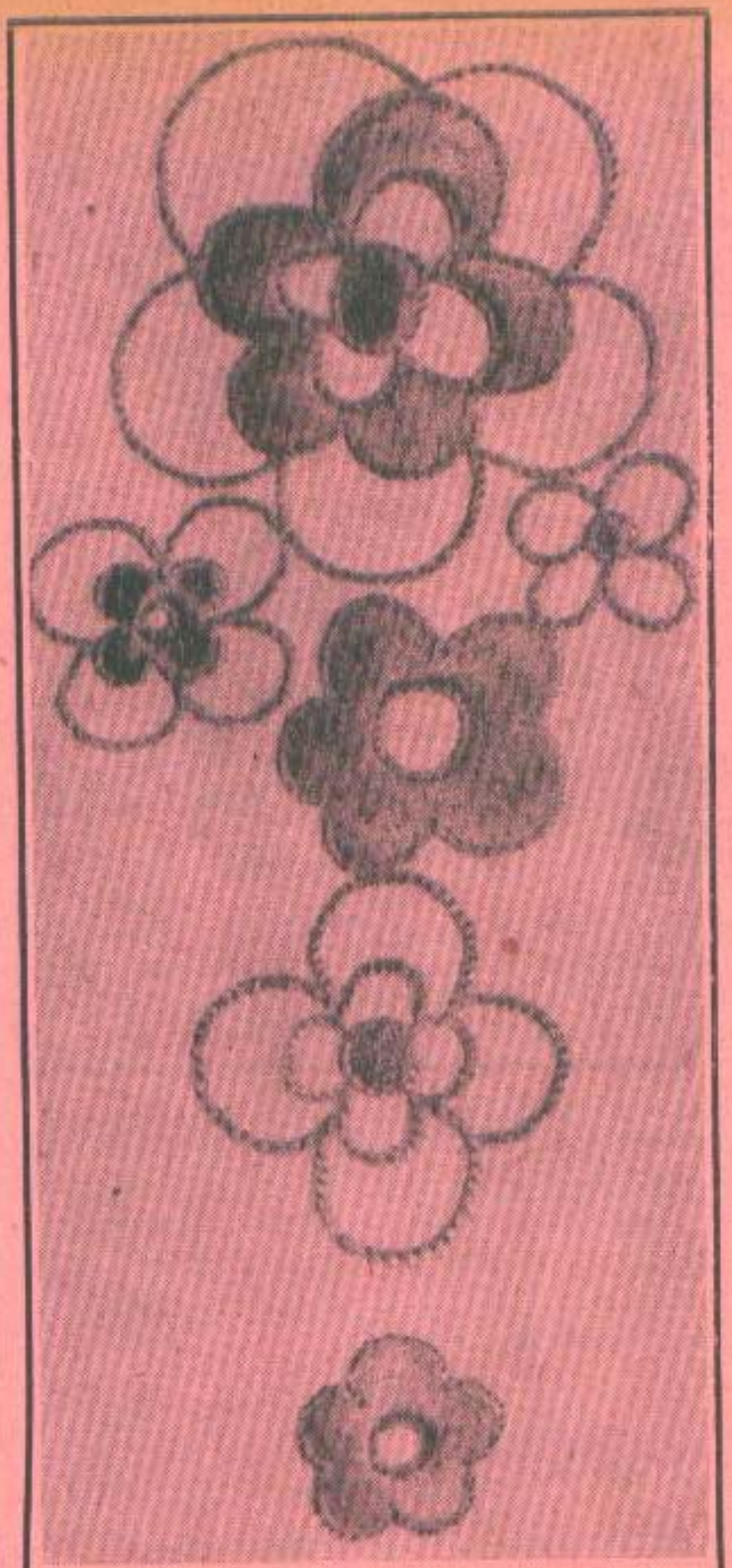

Un alt motiv floral realizat în punct de codiță și umplut fir la fir. Modelul este indicat pentru fețe de masă.

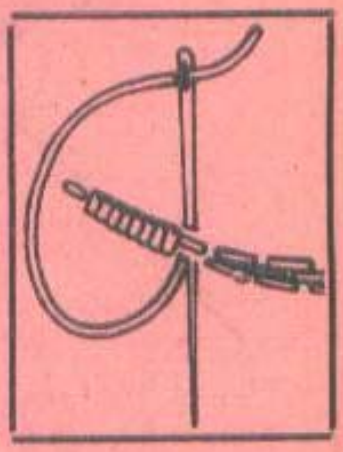

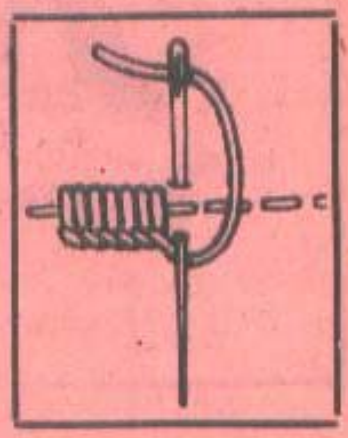

Punct special de tijă. Este vorba de punctul ce drugulet, dar pentru a obține o broderie în relief, înainte de a-l executa se trasează pe model 2—3 sau 4 rînduri de puncte în urma acului, în funcție de

Festonul. Se realizează din puncte drepte, alăturate fir lîngă fir și fiecare dintre ele încheiate în partea superioară trecînd ața pe sub ăc. Festonul clasic poate fi drept, în formă de semilună, semicerc, triunghiular, în funcție de model. Alteori același punct este folosit la marginea lucrului, ca terminație. În acest caz, pașii se fac rari, în grupe de 2—3 picioruțe mai dese, alternînd cu picioruțe rare sau inegale ca lungime.

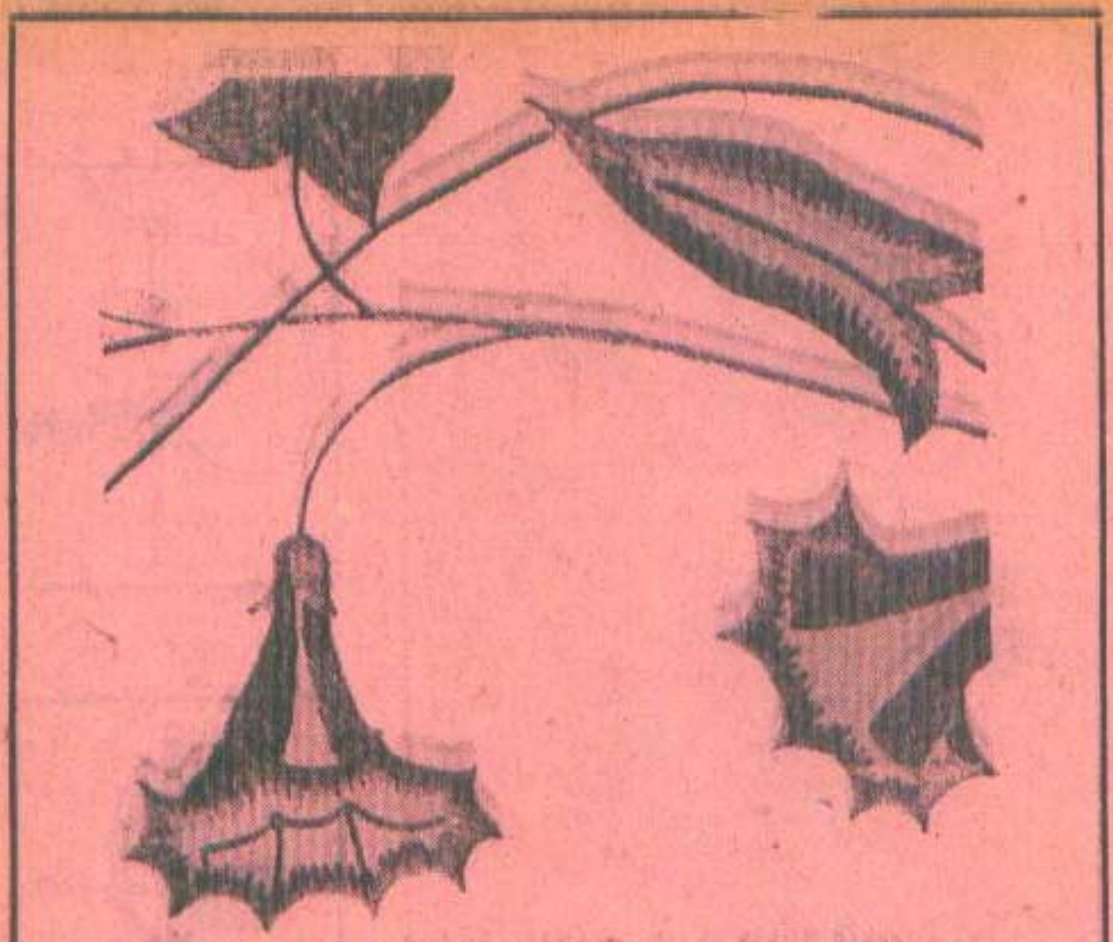

Zorele lucrate în umpluzură inegală şi punct de coadă. Broderia capătă un efect deosebit cu aţă în degradeu. Se aplică pe feţe de masă şi lenjerie de pat

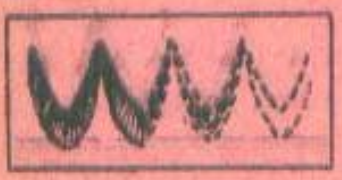

Broderie decupată. Se conturează modelul cu punct înălţtea acului. Se face apoi cu forfecuţa o tăietură în lungimea desenului şi cîte două crestături (dacă aresta este de formă ovală) sau în formă de cruce (dacă este rotund). Apoi, cu vîrful acului se îndoaie bine pînza tăiată pînă lîngă semn, după care se brodează cu punct de drugueţ întregul contur, prinzînd şi pînza îndoită. După ce broderia este gata, se face curăţ pe dos.

Broderie în barete. Înainte de a cresta pînza, se realizează baretele, procedîndu-se astfel: se coase în punct înălţtea acu-

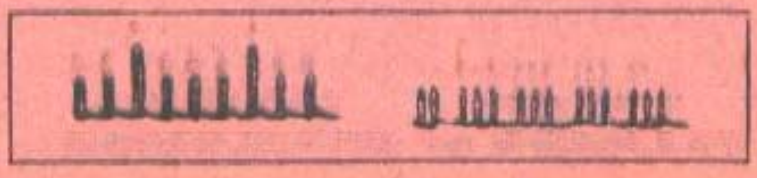

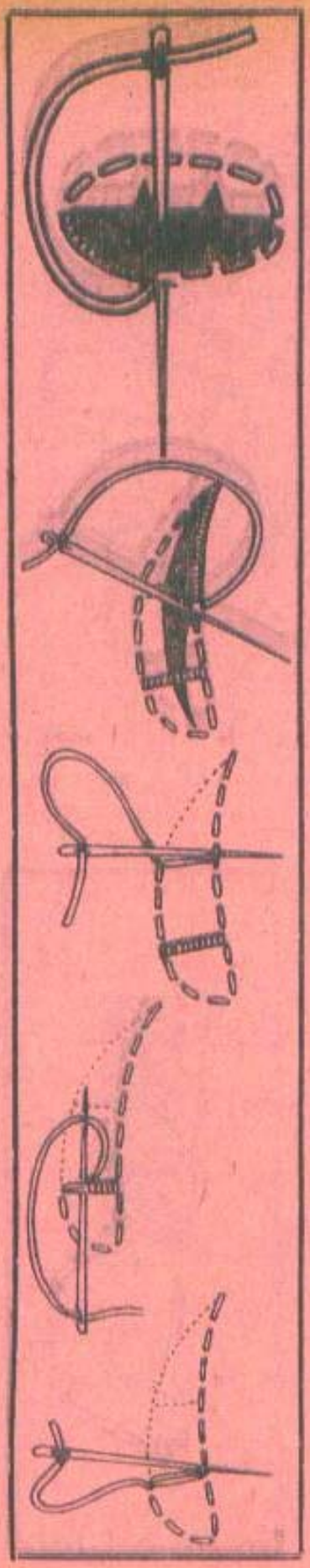

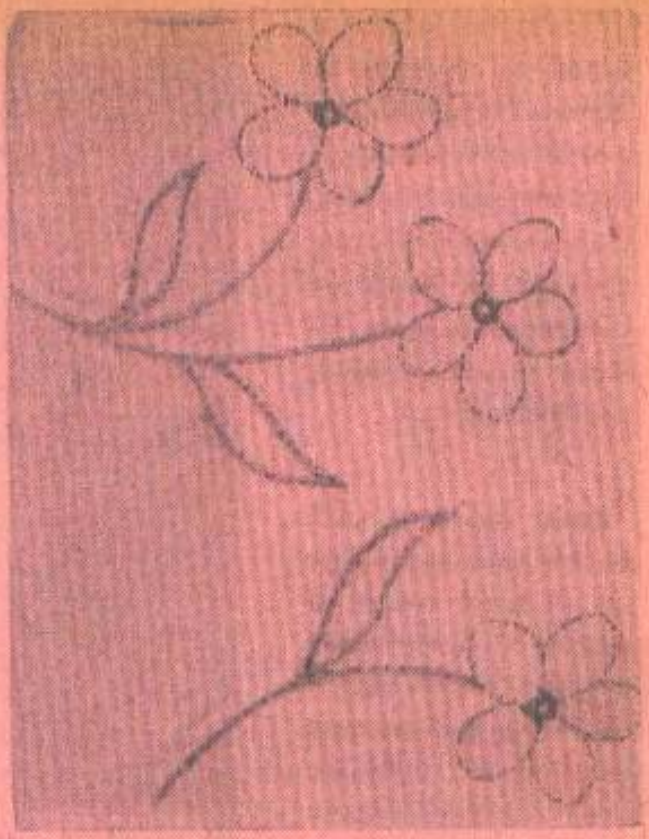

Mileul brodat cu aceste flori îl găsiți la pag. 230

lui prima latură a conturului și se continuă a doua până în dreptul primei barete. Se trece de-a latul modelului de trei ori firul. Aceste trei fire se bat în punct de drugulet, după care se continuă conturul până la următoarea baretă sau până la încheierea lui. După ce au fost bătute baretele, se procedează ca la orice broderie spartă.

Umplutura fir la fir se lucrează asemănător punctului de drug. Umplutura fir la fir se folosește mai ales pentru petalele și miezul florilor. Dacă vrem să fie mai bombată, atunci lucrăm umplutura peste o cusătură înaintea acului. Dacă broderia este de formă rotundă, facem mai întîi o cruciuliță dublă în mijloc și un contur.

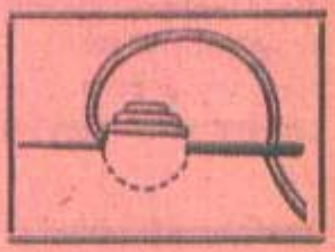

Umplutura continuă și inegală se folosește în brodarea frunzelor și petalelor de floare, precum și a unor suprafețe mai mari. Să se realizează prin pași alternativi de aceeași dimensiune ca lungime, dar dispuși pe țesătură inegal, respectînd desenul.

Punct umbrit se utilizează în conturarea frunzelor cu formă îngustă și alungită sau în conturarea petalelor de flori. La prima vedere cusătura este asemănătoare tighelului, numai că ambele laturi ale lui se lucrează deodată. Deci scoatem acul pe fața lucrului și-l înfigem peste atîtea fire cît de mare vrem să fie pasul. Traversăm lucrul pe dosul lui, în linie oblică și revenim cu acul pe față exact pe linia paralelă cu începutul primului punct. Tragem acul pe dos tot de la dreapta spre stînga. Punctul umbrit este corect lucrat dacă pe dosul broderiei vom obține o țesătură în formă de cruciuliță și care, de fapt, dă valoare estetică acestui fel de broderie, reliefînd mai mult pînza dintre cele două paralele ale punctului.

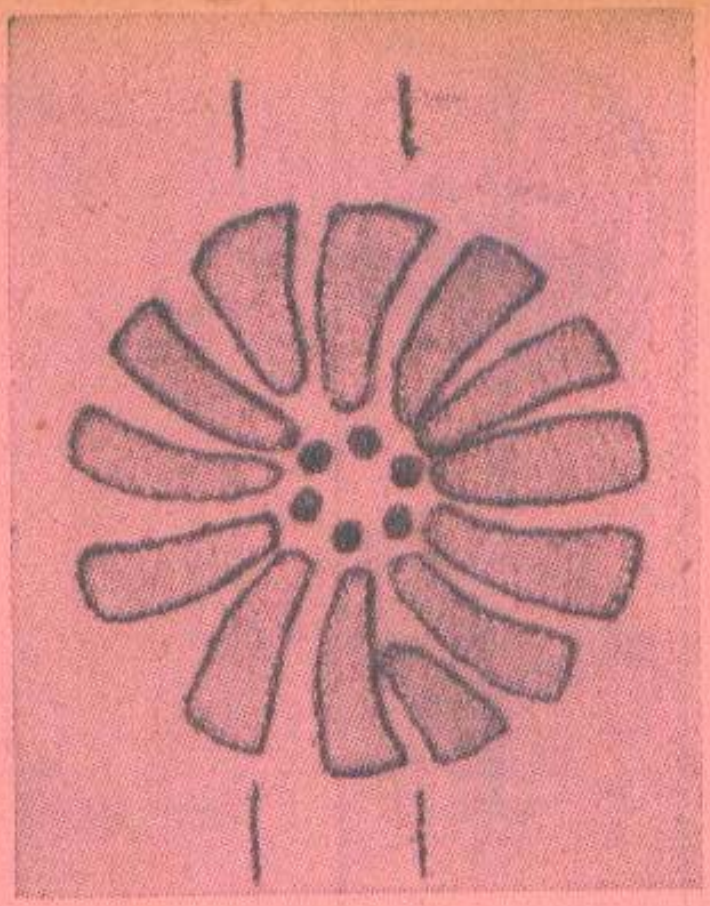

Un set frumos puteți avea lucrînd aceste margarete în punct umbrit.

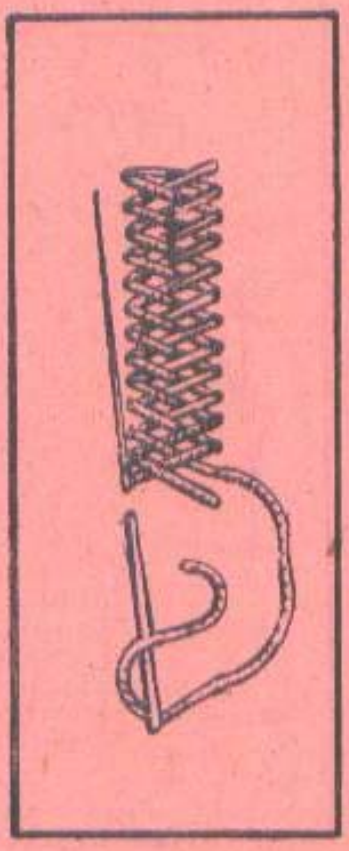

Dialog cu propria-ți

- *Maladiile civilizației*
- *Sindromul hiperfoliculinic*
- *Sfatul genetic*
- *Simptome de îmbolnăvire a copilului*
- *7 rețete cu apă*
- *Alimente medicamente*
- *Ce spune știința despre om, sexualitate, dragoste.*

maladiile civilizației

- SUPRASOLICITAREA
- SEDENTARISMUL
- SUPRAALIMENTAȚIA

de dr. E. ROȘIANU

În prezent, tot mai mulți specialiști din diverse țări discută despre „bolile civilizației", studiate în cadrul sistemului de trai și de muncă al populației, avînd în vedere complexul de împrejurări sociale, fizice, climaterice, biologice. O serie de factori sociali pot favoriza apariția unor afecțiuni cronice. Nu știm, de pildă, azi dacă fumatul sau sedentarismul sînt legate în mod direct de apariția unor afecțiuni cardiovasculare. Dar sub raportul unor relații judecate la nivelul grupurilor mari (statistic) această determinare există.

O nouă „ierarhie" a patologiei

Pe primul loc se află totuși *maladiile cardiovasculare*. Toate statisticile de pe glob arată că ele dețin o tristă întîietate printre celelalte afecțiuni cronice. Omul de azi suferă, apoi, mai mult decît cel de altă dată, de *ateroscleroză*, de *obezitate*, de *diabet*, de *nevroză astenică*.

Frecvența mai mare a maladiilor citate în epoca noastră are o serie de cauze obiective, legate de industrializarea rapidă și de urbanizare, de cuceririle științei, dezvoltarea tehnicii, progresul științelor medicale, răsturnînd astfel „ierarhia patologiei", a îmbolnăvirilor. Altădată — de pildă — pe primul loc se aflau bolile infecto-contagioase, care secerau milioane de vieți. Măsurile de profilaxie și în primul rînd vaccinările au dus la dispariția unora din aceste boli (în țările civilizate ciuma, holera, variola, difteria, paralizia infantilă etc.) sau la scăderea simțitoare a acestora. Apoi, îmbunătățirea condițiilor de viață și alimentație a dus la creșterea duratei medii de viață. În schimb, s-au înmulțit o serie de boli specifice vîrstelor mai înaintate, îndeosebi cele legate de ateroscleroză. Astfel, în ultimii 30 de ani, sfera noțiunii de ateroscleroză s-a mărit, precizîndu-se. Într-adevăr, cîte afecțiuni nu intrau în tolba îngăduitoare a „bătrîneții" acum o sută de ani, cîte boli necunoscute pe atunci sau cîte simptome nu erau tratate drept „bătrînețe"? Pe vremea aceea, infarctul cardiac nu era cunoscut și se spunea că bolnavul „a murit cu zile", iar cei cu ateroscleroză cerebrală erau considerați senili.

Există apoi cauze specifice fiecărei boli în parte, dar ne interesează în mod deosebit cele care fac parte din așa-numitele „roze ale civilizației" și care au fost rezumate prin cei trei „S" — SUPRASOLICITARE, SEDENTARISM și SUPRAALIMENTAȚIE.

Cine este primul „S"?

În zilele noastre, mai ales în mediul urban, omul este expus mai mult ca oricînd factorilor care provoacă tensiune nervoasă, ca și unor mari eforturi psihice. Viața precipitată, dezordonată dusă într-un ritm trepidant de omul citadin provoacă așa-numitul „stress" psihic — după un termen străin încetățenit: viteza, zgomotul ca și muzica cea mai frumoasă, amplu

ficată strident și abuziv, telefonul, radioul, televiziunea, obligațiile profesionale și sociale solicită și suprasolicită organismul uman și mai ales sistemul nervos. Experimental s-a demonstrat că o anumită acțiune sau situație repetată monoton, un număr nedefinit de ori, face să apară un surmenaj acut, reactiv. Faceți o autoexperiență: vă place toccata și fuga în re minor de Bach? (sau, dacă iubiți muzica ușoară, „La Mamma" de Aznavour)? Ei bine, ascultați-o (la magnetofon) de trei, de zece, de douăzeci de ori la rînd: fiți sigure că la a 30-a oară, veți fi nervoasă, surescitată, veți suferi de „microastenie."

Factorii psihici interni — sufletești — sînt la fel de importanți. Necazurile, grijile, decepțiile, emoțiile acute și mai ales cele prelungite, în general traumele psihice influențează negativ creierul și dereglează organe și funcții pe care acesta le conduce, pot avea răsunet asupra sistemului nervos — provocînd nevroza astenică — sau chiar asupra inimii.

Mișcare și ritm

Sedentarismul este a doua rană a vieții moderne. Nu se poate tăgădui că noi nu abuzăm de binefacerile civilizației: de multe ori se întîmplă să mergeți pe jos cînd aveți la dispoziție un mijloc de transport? Au fost întreprinse numeroase studii de comparare asupra afecțiunilor cardiace la lucrătorii sedentari și respectiv activi. Concluziile au fost deosebit de interesante. La Londra, de exemplu, au fost luați în considerare 31 000 de salariați ai transportului public cu vîrstele între 35 și 64 de ani. La taxatorii troleibuzelor cu etaj, care urcă și coboară mereu scările, s-au găsit, în raport cu numărul total, doar jumătate cazuri de boli de inimă, comparativ cu numărul șoferilor de troleibuze, care, prin forța lucrurilor, stau toată ziua pe scaun.

O echipă de cercetători polonezi a calculat că la eforturi fizice se consumă mai

puțină energie decît se crede. Iată cîteva date care ar trebui să vă dea de gîndit: mergînd pe jos 6 km, o persoană consumă în medie 120 de calorii, echivalentul energiei obținută dintr-o felie de pîine; spălînd mașina de rufe timp de trei ore, se consumă energie echivalentă cu cea conținută într-o prăjitură de 50 g; consumînd o tabletă de 20 g de ciocolată, se capătă energia necesară pentru a scrie la mașină timp de o oră și jumătate.

Munca neplanificată, munca în asalt, munca *nerămică*, sînt greșeli care se pot plăti cu dereglări nervoase și hormonale.

Să spunem cîteva cuvinte și despre o boală foarte frecventă la femei: varicele, care se caracterizează prin dilatația și alungirea venelor de la picioare. Ea apare pe un „fond intern" (tulburări endocrine, sarcină etc.) la femeile care stau mult în picioare sau care fac munci fizice grele. Vor fi evitate de aceea staționarea în picioare și nemișcarea, mai ales la persoanele predispuse la varice.

În sfîrșit, *supraalimentația* este cauza unor maladii care dețin o mare preponderență în viața omului contemporan — obezitatea și diabetul, în primul rînd, dar și a ateroscleroze. Sînt de temut în mod special două abuzuri: cel de grăsimi și cel de dulciuri și făinoase.

În apariția aterosclerozei — boală asemuită cu o „ruginăbiologică" — s-a demonstrat că intervin direct grăsimile (îndeosebi cele animale) și dulciurile, zaharurile rafinate. În S.U.A., în Finlanda, unde se consumă mult unt, numărul infarctelor miocardice este foarte ridicat. Dar și aici există o diferențiere: tăietorii de lemne din Finlanda, care depun o mare activitate fizică, consumă zilnic 4 700 de calorii, dintre care 45% sînt furnizate de grăsimi. Totuși, aceștia se îmbolnăvesc mai puțin decît compatrioții lor care consumă un număr mai redus de calorii și mai puține grăsimi.

Progresul civilizației a mers paralel cu producția și consumul de zahăr. În antichitate el era necunoscut. Acum cîteva decenii se consumau 2—3 kg anual pe cap de locuitor, crescînd treptat pînă în anii noștri la 50 kg. O anchetă întreprinsă în rîndurile bolnavilor de infarct și arterite periferice (principalele forme de ateroscleroză) din Anglia evidențiază un consum aproape dublu de zahăr față de oamenii normali, adică 135 g de zahăr zilnic față de 77 g la cei sănătoși. Abuzul alimentar nu este întotdeauna spectaculos. Este suficientă depășirea perseverentă a consumului zilnic de alimente cu numai 200 de calorii (cuprinse, de exemplu, într-o felie de pîine cu unt) pentru ca după ceva mai mult de o lună, persoana respectivă să se îngrașe cu 1 kg, iar la capătul unui an cu circa 10 kg. Desigur, un asemenea „abuz" discret trece nebăgat în seamă și neidentificat ca atare. De aici, nedumerirea celor care se îngrașă pe nesimțite.

La femei, abuzul alimentar apare mai ales în perioada ultimelor luni de sarcină sau în timpul alăptării ori, foarte frecvent, la menopauză. Alteori, obezitatea debutează după o boală infecțioasă sau după o intervenție chirurgicală; în ambele cazuri, supraalimentația din perioada de convalescență duce la obiceiul de a consuma mai mult decît e nevoie și la îngrășare.

Numeroși specialiști critică în prezent tratamentele sau regimurile de slăbire, care sînt urmate deseori de fenomene de „revenire" și insistă asupra unei alimentații raționale.

Cifrele vorbesc...

Să nu uităm că pe lîngă aspectul estetic dizgrațios, prin complicațiile pe care le provoacă — și cu deosebire prin complicațiile cardiace, renale, diabet —, obezitatea micșorează durata vieții. Nu degeaba spune o veche zicătoare populară: „Cu cît lungești cureaua, cu atît scurtezi viața". O statistică recentă arată că din 10 oameni slabi, 5 ajung pînă la 70 de ani și 3 pînă la 80 de ani, pe cînd din același număr de oameni obezi de abia 3 ajung pînă la 70 de ani și unul singur pînă la 80 de ani.

Influența greutății asupra sănătății omului reiese și din această statistică. Excesul de greutate mărește mortalitatea:

la	4,5 kg	cu	8%
„	9,0 „	„	18%
„	13,5 „	„	28%
„	18,0 „	„	45%
„	22,5 „	„	56%
„	27,0 „	„	67%

Greutatea ideală a fost fixată la adulți după formula lui Broca: 1 kg pentru fiecare cm de talie deasupra metrului. O persoană înaltă de 170 cm ar trebui deci să cîntărească 70 kg. Pentru femei, se consideră că este preferabil să existe întotdeauna un „rabat" de 10%. La 160 cm — 6 kg, obținîndu-se 54 kg.

Alte noxe pot contribui într-o măsură destul de mare la producerea unora din „bolile civilizației". Tutunul și alcoolul reprezintă astfel un risc suplimentar de îmbolnăvire. Se apreciază că cei care fumează peste 20 de țigări pe zi sînt expuși de două ori mai mult îmbolnăvirilor de inimă și vase.

În ce privește alcoolul, el are o acțiune distructivă asupra celulei nervoase. Fiind o substanță foarte difuzabilă, oricît ar fi de mici dozele de alcool ingerate de o femeie însărcinată, el se găsește în aceeași proporție în sîngele matern ca și în cel al fătului. Iată și în acest domeniu o statistică mai elocventă ca orice demonstrație. Un cercetător a comparat copiii a două grupuri de cîte 10 familii, timp de 12 ani. Primul lot era format din consumatori de alcool, al doilea din părinți sobri. În grupul părinților alcoolici s-au născut 37 de copii, dintre care *numai 10 (27,5%) normali*; restul prezentau diverse boli mentale (epilepsie, întîrziere neuropsihică, idoție); în plus, 25 de copii au murit în primele luni de viață. Totul părinților nebăutori a avut în total 61 de copii, dintre care nu au murit decît 5, în timp ce numai 7 copii prezentau tulburări patologice, *restul de 50 — adică 81,9% — copii din acest grup au fost normali.*

Dacă supraalimentarea duce sigur la îmbolnăvire, carențele alimentare, alimentația unilaterală sînt la fel de condamnabile. O alimentație nerațională favorizează avitaminoza (vitaminele din grupul B, vitamina A și E deficiente de cele mai multe ori din meniul nostru), astenia, nervozitatea și boli de inimă. Uzul și în special abuzul de medicamente (tranchilizante etc.) au dus la conturarea unui nou grup de maladii — așa-numitele boli iatrogene —, boli produse de medicamente. În sfîrșit, poluarea atmosferei (praf și alte substanțe nocive), condițiile din unele sectoare industriale (temperatură ridicată sau prea joasă, factori chimici etc.) sînt de asemenea incriminate în generarea bolilor mai răspîndite în epoca noastră.

Sfaturi practice pentru prevenirea bolilor civilizației:

1. *Echilibrul nervos* este „regula de aur" în orice situație. Vechii greci recomandau practica unei doctrine filozofice denumită „ataraxia" — lipsa de tulburare, liniștea sufletească și raționamentul sănătos. În epoca noastră este adesea necesară o *reechilibrare*, noțiune prin care specialiștii înțeleg suma acțiunilor întreprinse pentru recîștigarea echilibrului nervos. Evitați deci enervările inutile, certurile, conflictele printr-un efort de voință, de autosugestie, de stăpînire de sine. Învățați să vă dominați viața afectivă!

2. *„Mișcarea înseamnă viață"* — spune un vechi dicton latin. Pentru realizarea echilibrului nervos, pentru o bună funcționare a inimii, pentru menținerea siluetei, practicați gimnastica și sporturile. Orice formă de exercițiu fizic e bună, cu condiția practicării sistematice, regulate. Trebuie să înțelegeți că viața modernă impune să vă obișnuiți cel puțin cu două sporturi simple: înotul și mersul pe jos. Înotul reprezintă chiar o adevărată metodă de tratament în unele boli ale vaselor, ca, de pildă, varicele. Mersul pe jos, gradat, constituie un „tonic" cardiac și nervos excelent.

3. *Evadarea în natură* este un mijloc suveran de combatere a efectelor nocive ale civilizației. Cel mai bun tranchilizant este o excursie la sfîrșit de săptămînă, cînd vă puteți deconecta fără medicamente, recîștigîndu-vă echilibrul psihic.

4. *Munca este o plăcere* cu condiția să fie rațională, adaptată organismului, ritmică, alternată cu pauze și odihnă. Odihna trebuie să fie nu numai pasivă (prin somn, lungire în pat etc.), ci și activă. În acest sens sînt utile: spectacolele, lectura, muzica, preocupările interesante (cultivarea florilor, lucrul de mînă etc.).

5. *Nu luați medicamente fără avizul doctorului.* Orice medicament este toxic și numai medicul poate aprecia doza și oportunitatea lui. Medicamentele luate la întîmplare pot „masca" evoluția unei boli grave. Antinevralgicele, de pildă, combat efectul — durerea de cap — și nu cauza, care poate fi o astenie nervoasă sau o ateroscleroză cerebrală! În perioada sarcinei, mai ales, nici un medicament nu va fi luat fără permisiunea medicului.

6. *Nu uitați că organismul are capacitatea sa de apărare* împotriva bolilor. Nu trebuie să-i leneviți această funcție. Călițiți-vă organismul la soare, apă, aer. Nu vă temeți de apa rece, de „curent". Aerul stricat este de o mie de ori mai dăunător decît aerul curat, chiar dacă circulă cu iuțeala vîntului! Cu condiția să nu fie transpirată și încălzită, o persoană care stă în bătaia vîntului nu numai că nu răcește, dar își călește organismul.

sindromul hiperfoliculinic

- Sînt sau nu hiperfoliculinică?
- Un organ care îmbătrînește la cca. 33 de ani
- Supremația foliculinei terorizează organismul
- Sarcina învinge dezechilibrele hormonale

de prof. dr. docent MARCELA PITIȘ

Multe femei vin la consultație autodiagnosticîndu-se ca hiperfoliculinice numai după ceea ce au citit în reviste, cărți sau au auzit la unele paciente cu care se aseamănă ca simptome, fără însă a fi fost în prealabil investigate clinic și prin analize de laborator.

Incidența în creștere a sindromului hiperfoliculinic — diagnostic pus din ce în ce mai frecvent de medici — ridică reale probleme dacă trebuie sau nu încadrat ca „boală". Prin ce se caracterizează sindromul hiperfoliculinic? În primul rînd printr-o secreție excesivă de folicullină, dar hipersecreția se întîlnește la o mică parte din cazuri, la marea majoritate a femeilor secreția fiind în limitele normalului. O primă concluzie: că numai într-un număr relativ redus există tulburări organice, la cele mai multe femei fiind vorba de tulburări funcționale legate, între altele, de îmbătrînirea normală a ovarului și exagerate de variați factori, în special de stările neuropsihice. Pentru ca fenomenele de hiperfoliculinemie să fie mai bine înțelese, amintim pe scurt funcția ovarului de la pubertate la menopauză.

Experiența medicală, cercetarea științifică au dovedit că ovarul face parte din organele care au o durată de viață proprie și o îmbătrînire independentă de îmbătrînirea organismului. S-a constatat prin observații la animalele de laborator că ovarul tînăr transplantat în organismul bătrîn rămîne tînăr și ovarul îmbătrînit rămîne ca atare în organismul tînăr. Comparativ cu celelalte glande endocrine, ovarul are o viață relativ scurtă, intrînd în funcțiune la pubertate și terminîndu-și activitatea la menopauză, deci pe o perioadă de cca. 33 de ani. Din cercetările ultimelor două decade se observă o tendință la prelungirea funcției sale, probabil prin ameliorarea condițiilor de mediu, care au prelungit și durata medie de viață, ca și prin asistența medicală și educația sanitară, care au făcut ca femeile să-și corecteze la timp tulburările ovariene.

După terminarea pubertății, ovarul are o activitate ciclică, impusă de însuși procesul ovulației, adică al eliminării celulei germinale — a ovulului — pentru fecundație. Prima perioadă a ciclului durează aproximativ două săptămîni, variațiile acestei perioade determinînd și durata ciclului, sub 30 sau peste 30 de zile. Ce se întîmplă în acest timp? Pe parcursul celor două săptămîni are loc așa-numita fază foliculară, în care se produc creșterea și maturația foliculilor (care conțin celulele germinale) și secreția de folicullină (hormoni estrogenici) la nivelul celulelor care formează peretele folicular. Secreția de folicullină, redusă la început, crește brusc spre mijlocul ciclului pe măsură ce unul dintre foliculi se maturează, iar la mijlocul ciclului se produce ruperea foliculului matur și se elimină ovulul, proces cunoscut sub numele de ovulație. După eliminarea ovulului, în cavitatea foliculului se formează corpul galben sau luteic, care va secreta cel de-al doilea hormon ovarian, progesterona (la specia umană corpul galben produce și estrogen). Această a doua fază, numită luteică, are în condiții normale o durată relativ constantă de 14—16 zile. Dacă nu s-a produs fecundarea, corpul galben îmbătrînește și apare menstra, iar în caz de fecundare se transformă în corp galben gravidic.

Activitatea ciclică a ovarului este controlată de hipofiză, glandă situată la baza

creierului, în strînse relaţii cu sistemul nervos central şi care secretă, printre alţii, doi hormoni ce reglează funcţia ovarului, unul numit hormon foliculizant (determină producerea fazei foliculare), celălalt, hormonul luteinizant (intervine în faza luteală, stimulînd formarea şi secreţia corpului galben). Pe o scurtă perioadă, a ovulaţiei, acţiunile acestor doi hormoni sînt asociate, astfel încît pentru ruperea foliculului ovarian este necesară acţiunea ambilor hormoni.

De la 35 la 40 de ani — mai devreme la femeile care n-au avut sarcini sau au avut sarcini puţine, mai tîrziu la femeile cu sarcini multe — încep să apară primele semne de îmbătrînire ale ovarului. Tulburarea iniţială ar fi după unii în ovar, care devine mai puţin sensibil la acţiunea hormonilor hipofizari, după alţii şi în mecanismul de reglare, prin scăderea hormonului hipofizar luteinizant. Independent de cauză — ovariană sau hipofizară —, într-o primă perioadă, care începe cu aproximaţie după 35 de ani, apar cicluri cu corp galben mai puţin activ, cu durată de viaţă mai scurtă, dînd naştere unei tulburări caracterizată prin producerea scăzută de progesteronă, cunoscută sub denumirea de insuficienţa corpului galben. Ulterior, după vîrsta de 40 de ani, apar cicluri fără ovulaţie, dar şi fără formare de corp galben. Are loc un fenomen invers decît cel normal: folicul matur nu se mai rupe şi continuă să existe în ovar în această stare şi în a doua parte a ciclului, cînd nici corpul galben nu se mai formează şi nu mai poate fi produsă progesteronă, ci se continuă secreţia de foliculină. O asemenea situaţie devine din ce în ce mai frecventă spre epoca menopauzei, cînd scade paralel şi fertilitatea femeii. Este momentul în care încep să se producă modificări în ovare, aşa încît unii foliculi persistenţi se transformă în chiste şi ovarul este invadat de ţesut fibros, proces care se continuă după menopauză. Modificările care apar în ovare duc la tulburări menstruale, fie că ciclul devine neregulat (apare la intervale mai scurte sau mai lungi), fie că fluxul este redus sau, din contră, abundent şi prelungit.

Cunoscînd funcţia şi evoluţia normală a ovarului, înţelegem că excesul de foliculină poate fi produs numai de o tulburare fie la nivel ovarian, prin dezvoltarea anormală a ţesutului care produce foliculină, fie la nivel hipofizar, însoţită de secreţie crescută de la hormon foliculizant cu stimulare excesivă a foliculilor ovarieni pînă la formarea de chiste. Acest aspect se întîlneşte în copilărie, în unele pubertăţi precoce, dar şi în perioada adultă. O stare asemănătoare a fost observată şi după tratamente cu doze excesive de hormon foliculizant uman.

Deşi numeroase femei sînt convinse sine die că au hiperfoliculinemie, cazurile cu exces de foliculină sînt totuşi relativ rare, cele mai frecvente fiind cele în care, deşi sînt semne clinice de hiperfoliculinemie, practic nu se găsesc la analizele de laborator eliminări crescute ale acestor hormoni, ceea ce ne indică o hiperfoliculinemie relativă şi nu absolută. Cauzele sînt

variate. Într-o serie de cazuri hiperfoliculinemia se datorește unor tulburări în inactivarea și eliminarea foliculinei. Se știe că hormonii, pe măsură ce sînt secretați și își exercită efectul, sînt distruși și eliminați din organism. Inactivarea (distrugerea) lor se produce în special la nivelul ficatului și în rarele cazuri cu insuficiență hepatică severă inexistența hormonilor este defectuoasă și persistă efectul hormonal. În alte cazuri, în special la femeile cu nevroze sau psihonevroze, există o sensibilitate exagerată a țesuturilor sau organelor asupra cărora foliculina își exercită acțiunea (exemplu: glandele mamare) și apar fenomene (dureri, noduli) asemănătoare celor de hiperfoliculinemie, deși valorile de secreție a acestui hormon sînt normale.

În cele mai multe cazuri, fenomenele de hiperfoliculinemie derută un dezechilibru care a apărut în funcția ovariană prin insuficiența corpului galben (deficitar sau absent), continuîndu-se secreția foliculinică prin prezență stăruitoare a foliculului matur (care nu s-a ruot). Tulburarea este produsă de insuficiența hormonului hipofizar luteinizant și se întîlnește normal în anumite perioade fiziologice, la pubertate și în premenopauză. La pubertate, producerea în cantitate mică a hormonului luteinizant (corp galben) își găsește cauzalitatea în maturația incompletă a sistemului de reglare și explică ciclurile cu secreție continuă de foliculină din această perioadă, ca și tulburările menstruale deseori întîlnite în primii doi ani de la apariția menstrei. Tulburări asemănătoare celor de pubertate am arătat că apar și după vîrsta de 35—40 de ani, în cadrul îmbătrînirii normale a ovarului, cînd se poate întîmpla să fie însoțite de variate perturbări care apar în perioada premenstruală. Aceste tulburări se declanșează în funcție de momentul apariției dezechilibrului hormonal (fiind mai intens la femeile cu îmbătrînire timpurie a ovarului), de asemenea, de starea echilibrului neuropsihic al femeii sau de prezența altor tulburări glandulare sau viscerale.

Se poate conchide că cele mai multe femei cu așa-zis „sindrom hiperfolicular" nu au o secreție crescută de foliculină, ci o insuficiență de corp galben, care, la rîndul ei, se datorește fie unei tulburări

a mecanismelor de reglare hormonală, fie îmbătrînirii de vîrstă a ovarului. Avînd în vedere predominanța acestor cazuri, vom insista asupra lor.

În general, tulburările clinice pe baza cărora se face diagnosticul de „sindrom hiperfoliculinic" sînt ciclice și apar în perioada premenstruală, uneori chiar de la jumătatea ciclului. O serie de simptome sînt mai constante, ca, de pildă, retenția de sare și apă, uneori cu apariția de edeme mai ales la rădăcinile membrelor inferioare, determinînd în perioada premenstruală (atunci cînd retenția este mare) o creștere în greutate a femeii de 1—2 kg (greutatea se reduce în perioada postmenstruală). Femeile au senzația de balonare abdominală și tensiune dureroasă la nivelul glandelor mamare, însoțită de apariția unor nodozități neregulate în zona supero-externă a sînilor. Nodozitățile apar după vîrsta de 35 de ani, devin mai evidente după 40 de ani și reflectă începutul îmbătrînirii țesutului glandular mamar, proces care se desfășoară paralel cu cel ovarian și se explică prin insuficiența sau absența corpului galben și a secreției de progesteron, hormon important în formarea și menținerea țesutului glandular mamar. Țesutul glandular se reduce și glanda mamară este invadată progresiv de țesut fibros, care favorizează formarea de chiste. Toate aceste modificări trebuie deosebite de alte procese patologice ale glandei mamare (cancer), care nu trebuie să sperie pacienta și s-o descurajeze.

Astfel de tulburări cu caracter relativ constant sînt însoțite de alte variate tulburări funcționale cu același caracter ciclic: tulburări neurovegetative (valuri de căldură, transpirații, palpitații), neuropsihice (nervozitate, iritabilitate, stări de neliniște, palpitații), neuroendocrine (spasme la nivelul tubului digestiv, în special diskinezii biliare, foame sau sete exagerată etc.). Este foarte important de știut că dezechilibrul hormonal ovarian favorizează exacerbarea bolilor asociate, manifeste sau latente. Astfel, se produce accentuarea durerilor de cap de tip migrenos, a crizelor de tetanie, a crizelor comițiale, a diferitelor boli alergice, caracteristică fiind apariția lor ciclică.

Diagnosticul „sindromului hiperfoliculinic" se face obișnuit după tulburările premenstruale de care se plînge pacienta și se apreciază după secreția vaginală (examenul citovaginal). Examenul efectuat la jumătatea ciclului, a 14-a zi, dă indicații asupra secreției de foliculină (faza foliculară) și a 21-a zi asupra raportului dintre secreția de foliculină și progesteronă (faza lutesală). Deoarece prin acest examen este mai dificil de apreciat secreția crescută de foliculină — dar poate da indicații prețioase asupra funcției corpului galben — ,el poate fi completat cu măsurarea temperaturii bazale (termometrul se introduce în rect), cunoscîndu-se că din momentul ovulației temperatura se ridică cu cîteva linii peste 37 și se menține la acest nivel toată perioada lutească. În ciclurile fără corp galben temperatura bazală nu se ridică și în cazurile cu corp galben deficitar creșterea temperaturii se produce la ovulație, dar durata este mai scurtă. Dozările hormonale, ca dozarea hormonilor hipofizari, a foliculinei și a altor produși ai progesteronei, sînt mai laborioase și nu se fac decît în cazurile în care s-au eliminat cauzele obișnuite ale sindromului (insuficiența de corp galben prin dereglare funcțională sau de vîrstă). Oricum, diagnosticul de „hiperfoliculinemie" nu poate fi făcut fără cercetarea urinei (pentru depistarea foliculinei), secreția vaginală putînd fi modificată și printr-o sensibilitate exagerată a acestui receptor.

Tratamentul sindromului este în funcție de cauzele care l-au produs. În formele cu secreție crescută de foliculină, diagnosticul trebuie să precizeze cauza ovariană sau neurohipofizară. În cazurile cu secreție normală de foliculină, dar cu insuficiență de corp galben, trebuie, de asemenea, precizat dacă este o cauză centrală lezională, funcțională ori de vîrstă. În asemenea situații, diagnosticul este relativ ușor și poate fi făcut cu metode simple, vîrsta pacientei permițînd încadrarea tulburării în procesele de îmbătrînire. Sfatul medicului, endocrinolog sau ginecolog, ca și tratamentul de corecție vor ameliora tulburările, iar la femeile cu procese de vîrstă va întîrzia îmbătrînirea ovarului. Dar tratamentul cel mai bun pentru prevenirea îmbătrînirii timpurii a ovarului rămîne cel fiziologic, un anumit număr de sarcini.

sfatul genetic

de conf. dr. doc. V. PETRESCU-COMAN

Se afirmă, pe bună dreptate, că întreaga noastră viață este condiționată de ereditate și de mediu. Astăzi sînt bine cunoscute natura, importanța și rolul factorilor de mediu — microbi, viruși, radiații ionizante, alimentație, climat etc. — care pot influența dezvoltarea normală a individului, sănătatea și viața lui.

tății prin factori infecțioși și carențiali. În consecință se înregistrează o prelungire a duratei medii de viață.

Preocuparea pentru individ — copilul de astăzi, adultul de mîine — nu începe însă din momentul venirii lui pe lume. Puericultura intrauterină urmărește îndepărtarea factorilor de mediu — factori „mezologici"

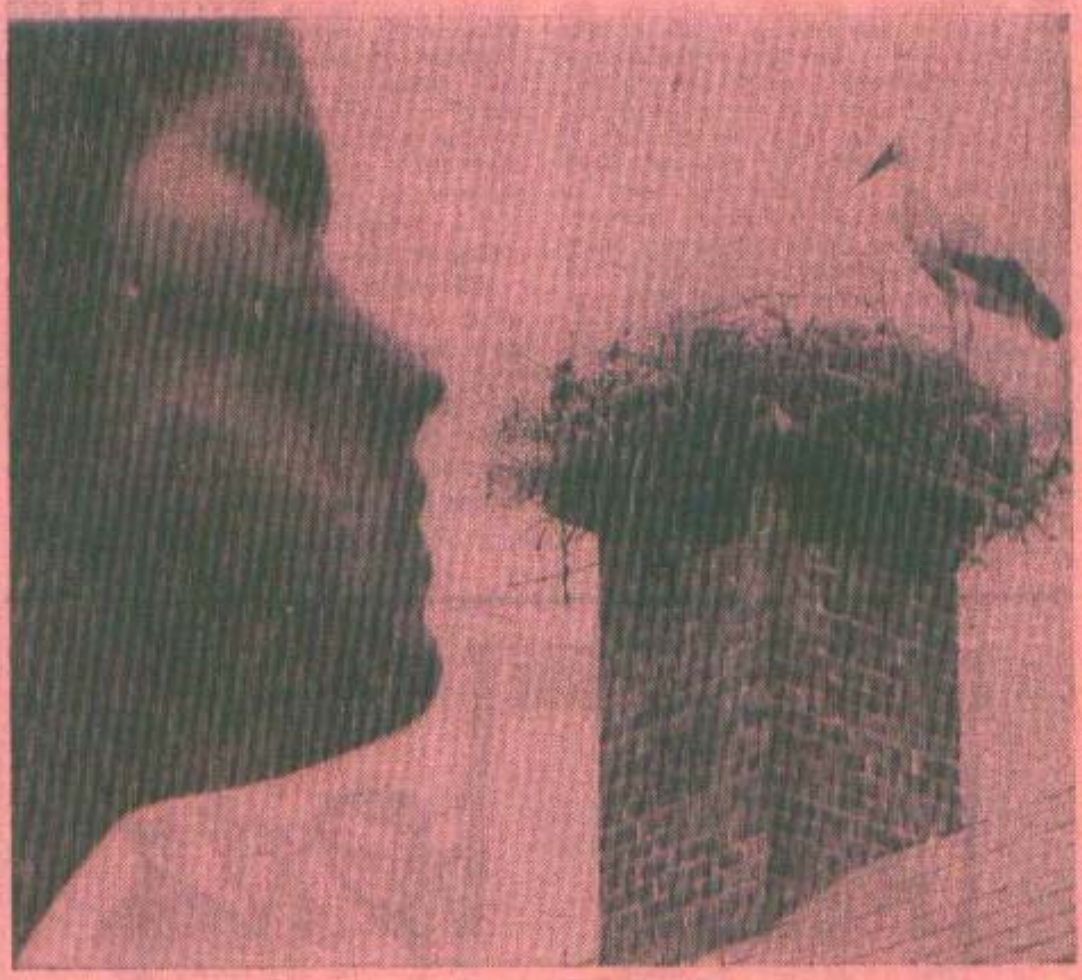

Vaccinările, alimentația rațională, vitaminizările, utilizarea factorilor naturali de călire a organismului (aer, soare, apă), educația fizică și sportul au permis „accelerarea creșterii" — copiii de astăzi sînt cu mulți centimetri mai înalți decît bunicii și străbunicii lor — și reducerea morbidi-

sau „peristazici" — care pot influența nefavorabil embrionul sau fătul. Se cunoaște astăzi rolul „teratogen" sau „malformativ" al unor boli infecțioase (rubeola îndeosebi), al iradiațiilor röntgen, al unor medicamente, care acționează asupra embrionului, adică în primele trei luni de

viață intrauterină. Este, de asemenea, știut rolul unor factori infecții, carențe nutriționale, medicamente, incompatibilitate sanguină între mamă și făt etc.) care, acționînd după luna a 3-a, pot determina feropatii (boli ale fătului) și naștere prematură.

Există o serie de boli umane, aproximativ 1 500, în care factorul principal în apariția lor îl constituie patrimoniul ereditar. Aceste boli se transmit de la ascendenți la descendenți după anumite legi — se poate spune cu caracter matematic, bine cunoscute — și se pot manifesta sub aspectele cele mai diverse. Frecvent se prezintă ca malformații. Se poate afirma că nu există organ, aparat sau sistem care să nu poată fi afectat.

Unele din aceste boli ereditare sînt determinate de alterări ale cromozomilor, altele de mutații ale genelor.

Dar genetica medicală arată că, în afară de bolile ereditare, un mare număr de boli determinate de factorii de mediu nu apar decît pe un anumit „teren", la anumiți indivizi „predispuși genetic". Diabetul zaharat, a cărui transmitere ereditară este foarte probabilă — deși încă nedemonstrată —, apare la indivizi „predispuși genetic" și cu atît mai frecvent cu cît ambii părinți sînt diabetici — în condițiile de viață și alimentație favorabile. S-a demonstrat că poliomielita ca și alte boli apar numai la indivizi cu o anumită structură genetică.

Înțelegînd rolul important pe care îl are ereditatea în patologia umană, specialiștii se preocupă de găsirea celor mai bune mijloace de a preveni răspîndirea bolilor ereditare sau a consecințelor lor, ceea ce nu este de loc ușor.

O boală congenitală ca fenilketonuria — care apare la 1 din 10 000 de nou-născuți — poate fi împiedicată în evoluția și consecințele ei (idiotia) dacă este diagnosticată din primele zile sau săptămîni după naștere și dacă nou-născutul și sugarul vor primi — mult timp — un regim dietetic special. La fel și în cazul galactozemiei (care poate da ciroză, ictere sau înapoiere mintală). Pentru prevenirea bolii Langdon Down (copiii retardați mintal care se nasc cu o boală de inimă), ar fi util ca toate mamele, îndeosebi cele tinere, care au născut un copil cu această boală și vor să aibă un nou copil să fie în prealabil investigate citogenetic.

Părinții oricărui copil născut cu o malformație gravă trebuie să pună medicului problema oportunității unui nou copil. Evident, nu toate malformațiile sînt la fel de frecvente sau la fel de grave și nu toate sînt ereditare.

Există numeroase malformații datorate factorilor mezologici: radiații röntgen, viruși, hormoni, medicamente, carențe de nutriție. Dar și în aceste cazuri s-a demonstrat că apariția malformațiilor implică un anumit „teren genetic". Știm că razele X au efecte mutagene importante; de aceea, examinările radiologice ale gravidei (cu deosebire în primele luni de sarcină) trebuie făcute cu foarte mult discernămînt, numai cu indicații necesare. Știm, de asemenea, că gravidele în vîrstă au mai multe șanse decît cele tinere de a naște copii cu malformații, ceea ce duce la concluzia logică a păstrării și îngrijirii deosebite a sarcinilor la tinerețe.

„Consultația" sau „sfatul genetic" trebuie cerut medicului specialist de orice familie care dorește copii și în care s-au născut copii cu malformații congenitale grave sau cu alte afecțiuni cunoscute a fi ereditare sau de familii în care există indivizi cu boli sau malformații ereditare. Numai medicul poate îndruma o sarcină în aceste cazuri.

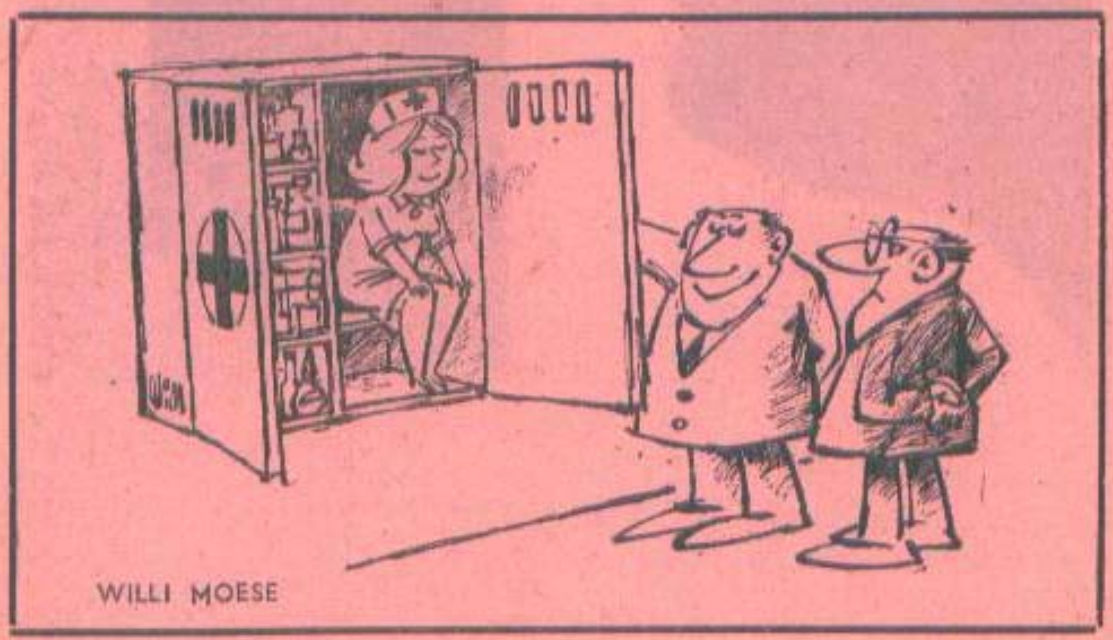

WILLI MOESE

simptome de îmbolnăvire a copilului

de conf. dr. doc. V. PETRESCU-COMAN

În timpul celor 16 ani, copilul este expus la îmbolnăviri mai mult sau mai puțin grave. Cu cît este mai mic, cu atît sînteți mai îngrijorate... și prezența febrei, erupțiilor cutanate, vărsăturilor, diareei, constipației, durerilor abdominale, tusei, dispneei, cefaleei, convulsiilor sau altor simptome vă face să vă întrebați totuși: care ar putea fi cauza și, mai ales, ce trebuie să faceți sau ce nu trebuie să faceți, pentru a nu dăuna copilului, pînă ce medicul vă va sfătui.

FEBRA. Creșterea temperaturii corporale (peste 37° dacă este măsurată la subsuoară sau peste 37,4° dacă este măsurată rectal)

este un „clopoțel de alarmă". De cele mai multe ori este semnul unei infecții. Numai excepțional poate avea și alte cauze (înfășatul prea gros al sugarului, menținerea în cameră supraîncălzită). Nu totdeauna se poate preciza ușor cauza febrei. Sînteți copii care, timp îndelungat, prezintă o „stare subfebrilă", a cărei cauză nu poate fi precizată, deși ei se dezvoltă normal, au apetit bun, sînt bine dispuși și nu prezintă nici un alt simptom de boală. Intensitatea febrei nu este totdeauna corelată cu gravitatea bolii. De cele mai multe ori, însă, copilul prezintă și alte simptome care vă permit să bănuiți cauza ei: durere în gît, guturai, tuse, respirație grea, o erupție cutanată, dureri abdominale, dureri de urechi. Oricum, pînă la venirea medicului, combateți febra, dacă depășește 38°, cu piramidon, aspirină, o frecție cu oțet aromat sau alcool medicinal.

ERUPȚIILE CUTANATE. Bolile infecto-contagioase „eruptive" se manifestă prin febră și apariția pe tegumente a unor „erupții" (pete, vezicule etc.) de diferite aspecte, care permit medicului să precizeze ușor diagnosticul: rujeolă (pojarul), rubeolă (care nu este „înrudită" cu rujeola, cum greșit se crede), varicelă (vărsatul de vînt), scarlatină. Orice boală contagioasă poate avea complicații sau urmări neplăcute pentru copil dacă nu este tratată corect și mai ales dacă mama nu apelează de urgență la medic și se lasă sfătuită de oameni fără pregătire medicală. Izolarea copilului este obligatorie, pentru a nu contribui la extinderea epidemiei.

VĂRSĂTURILE. Copilul varsă cu atît mai ușor cu cît este de o vîrstă mai mică. Vărsăturile care apar la nou-născut (în primele 30 zile de viață) și la sugar pot fi datorate unei greșeli de alimentație, dar și unui spasm sau unei malformații a tractusului digestiv: dacă se însoțesc de diaree, sînt semne de dispepsie, cînd apare febră, pot fi semne de otită, meningită, infecție a căilor urinare...

La copilul trecut de un an, simptomele enunțate ar putea ascunde o „indigestie" banală, alteori o „toxiinfecție alimentară" gravă. Nu vă grăbiți să îi dați vreun purgativ! Puteți provoca o „catastrofă": apendicita poate debuta, chiar și la sugari, cu vărsături, dureri abdominale (uneori moderate), constipație (rareori diaree) și febră variabilă. Vărsăturile care apar periodic, la intervale variate, brusc, în plină sănătate (adesea după ce copilul a mîncat mai multe grăsimi, ciocolată, carne) pot fi datorate unei „crize acetonemice". La orice copil care varsă, pînă la precizarea cauzei de către medic suprimați alimentația.

DIAREEA de multe ori la sugari și copii mici se datorește unor greșeli de alimentație (supraalimentație, alimentație necorespunzătoare vîrstei), alteori infecției intestinale cu diverse bacterii: bacilii dizenteriei, ai febrelor tifoide și paratifoide, colibacilii ș.a. Infecțiile localizate în afara tractusului digestiv — mai ales otita, infecțiile urinare — pot fi însoțite de diaree.

Diareele cronice, recidivante pot fi determinate de repetarea greșelilor de alimentație sau sînt urmarea unei diarei infecțioase greșit sau tardiv tratate. Rareori, la sugari, pot fi consecința unei insuficiențe sau absențe a unor fermenți (enzime) digestivi — în lipsa cărora digestia nu se face normal. Diareea nu poate fi tratată corect decît de medic! Pînă ce vine el, suprimați alimentația copilului, dați-i numai apă fiartă și răcită.

CONSTIPAȚIA. Dacă copilul nu are scaun nici la două zile, este „constipat". Un exces alimentar de lapte, brînză, făinoase, carne slabă, ciocolată poate fi cauza. De asemenea, constipația este legată de „colita spastică" la copii nervoși, agitați, slabi, fiind însoțită de dureri abdominale provocate de spasme ale intestinului. Fisura anală dureroasă face pe copil să rețină defecația. Nu întrebuințați laxative saline (sulfat de sodiu), care sînt iritante pentru intestin, nici laxative uleioase (ulei de parafină), nici supozitoare sau clisme fără avizul medicului; ele pot constitui o obișnuință și întreține constipația.

Constipația cronică, apărută din primele luni de viață, poate fi determinată de dilatația sau alungirea anormală a intestinului gros (mega-dolico-colon), care necesită un tratament special (uneori chirurgical). La un copil (febril) care varsă și prezintă dureri abdominale, constipația poate fi determinată de o criză de apendicită sau de ocluzie intestinală.

Pînă ce medicul examinează copilul, nu-i dați nici un purgativ.

DUREREA ABDOMINALĂ. Durerea abdominală brusc instalată, însoțită de vărsături, constipație (rareori diaree — mai ales la copilul mic), febră poate fi semnul unei apendicite. Așezați copilul la pat; suprimați alimentația; puneți-i o pungă cu gheață pe abdomen; nu îi dați purgativ! Pot exista și alte cauze pe care numai medicul le poate preciza.

Durerea abdominală cronică, recidivantă, poate fi legată de apendicita cronică, de colită, de paraziții intestinali sau de cau-

ze din afara tractusului digestiv, ca litiaza reno-urinară, malformații ale căilor urinare. Excepțional poate fi o manifestare de epilepsie.

TUSEA. Se zice că tușește „ca omul". Dar „omul" sănătos nu tușește... cu atît mai mult copilul sau sugarul... Prezentați de urgență copilul la medic...

DISPNEEA. Respirația grea, dificilă, însoțită de febră și tuse este semnul unei îmbolnăviri acute, infecțioase a aparatului respirator.

Cînd un copil mic brusc, în plină sănătate, prezintă dispnee, tuse puternică, fără febră, să ne gîndim și la posibilitatea aspirației de corpi străini în căile respiratorii. Astmul bronșic infantil — care este mai frecvent la copilul mai mare, dar nu este excepțional nici la sugar — se poate manifesta prin dispnee, cu caracter special, cu respirația șuierătoare, zgomotoasă și nevoie de aer. Dispneea fiind un simptom de alarmă, copilul trebuie examinat de urgență de medic.

CEFALEEA. Durerea de cap cronică, recidivantă, poate fi produsă de afecțiuni variate, care trebuie precizate și tratate, deoarece cefaleea obosește copilul și îl împiedică să lucreze la școală. Uneori poate fi produsă de o tulburare de vedere: corectarea ei, cu ochelari, face să înceteze. Alteori de o sinuzită (mai ales dacă se însoțește de febră, respirație dificilă pe nas, guturai cronic). Migrena este o cauză de crize violente de cefalee (în tot capul): copilul este foarte palid, uneori acuză dureri precordiale; adeseori criza, care durează cîteva ore, se termină cu vărsături; apoi adoarme și se trezește „bine", vindecat. Aspirina este eficientă, aproape totdeauna, dacă se dă de la începutul crizei; copilul va fi culcat cu comprese reci la cap într-o cameră liniștită, întunecată.

CONVULSIILE. Convulsia copilului vă înspăimîntă. Uneori ea poate fi produsă de o ridicare bruscă și puternică a temperaturii corporale: copilul, mai ales dacă este mic (sub 3—4 ani), poate prezenta deodată mișcări bruște, sacadate ale mușchilor feței, membrelor superioare și inferioare, ca ochii peste cap, își pierde cunoștința, uneori nu mai respiră; criza durează cîteva secunde; apoi adoarme liniștit. Dezbrăcați copilul, culcați-l în pat; puneți un supozitor cu Aminofenazonal (nu cu Acalor, care poate să-i accentueze convulsiile). Convulsia aceasta „febrilă" se va putea repeta cu ocazia altei hiperperexii (ridicare bruscă, puternică a temperaturii, febră foarte mare — 40—41°). De aceea să aveți în casă un antitermic (piramidon etc.), cu care combateți imediat febra, și să administrați totodată fenobarbital (luminal), pentru a calma sistemul nervos. La copiii rahitici convulsiile apar cu ușurință; tratamentul lor necesită doze mari de calciu și vitamina D.

Numeroase boli, fie ale sistemului nervos (meningită, encefalită, tumori cerebrale),

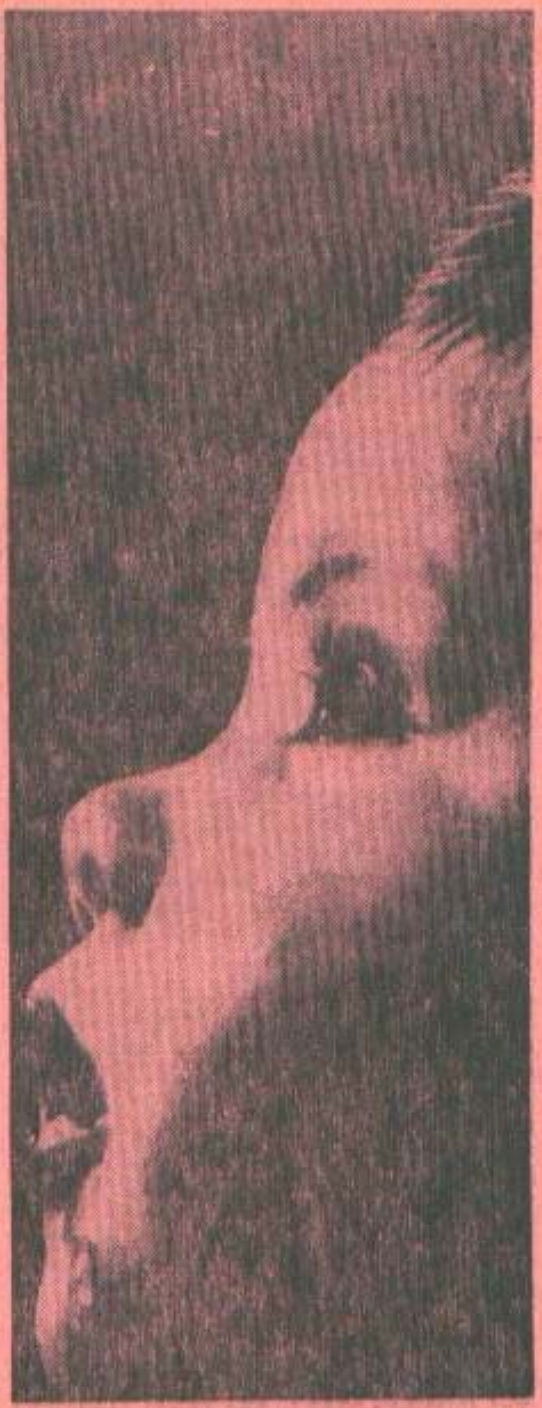

ale rinichiului (nefrită acută difuză), intoxicații cu unele medicamente, pot provoca convulsii.

Dacă copilul prezintă convulsii la intervale variate, poate fi chiar o epilepsie.

* * *

Aceste 10 simptome de boală ale sugarului și copilului mic sînt cîteva din semnalele de alarmă pe care mama trebuie să le știe, tocmai pentru a putea anunța medicul la timp, sau pentru a nu agrava situația copilului pînă la venirea doctorului. Desigur că n-am „epuizat" prezentarea semnelor de îmbolnăvire pe care le pot prezenta sugarii și copiii.

REMEDII LA ÎNDEMÎNA ORICUI

7 rețete cu... apă

Hidroterapia — tratamentul cu apă — este unul dintre cele mai vechi din istoria medicinei. Efectele binefăcătoare ale apei sub diverse forme merită a fi folosite, fiind cel mai comod și mai inofensiv tratament. Iată, pe scurt, rețete cu apă, pe care le puteți aplica la nevoie:

1. Compresa cu apă rece sau punga de gheață, aplicată local timp de 30—60 de minute, calmează durerea, producînd o adevărată anestezie. Este indicată mai ales pentru durerile abdominale.

2. Apa caldă sub forma „compresei japoneze" calmează durerea de cap sau chiar migrena. Se împăturește un prosop în lung de cîteva ori, se moaie mijlocul lui în apă fierbinte, se stoarce puțin și se pune pe ceafă. Se procedează eventual la fel înfășurînd cu comprese fierbinți încheieturile mîinilor, pumnii.

3. Compresele alternante activează circulația locală și excită inervația periferică, mărind tonusul mușchilor. Sînt indicate în nevralgii și nevrite, oboseală musculară. Se aplică alternativ cîte o compresă la temperatura de 40—50°, urmată de una de 12—15°.

4. Compresele stimulente, „clasicele" comprese Priessnitz (de unde și numele de „prișniță"), îmbunătățesc procesele biologice locale, favorizează circulația, stimulează activitatea inimii și a sistemului nervos. Se aplică pe torace, abdomen, picioare etc. o compresă rece cu apă stătută (22°) bine stoarsă, peste care se pune o compresă uscată dintr-un material mai gros, fără să se aplice însă pe deasupra un material impermeabil. Aceste comprese se pot ține un timp mai îndelungat, 2—6 ore sau chiar 12 ore.

5. Compresele cu abur au efecte emoliente, calmante în spasme și inflamații cronice (colite, anexite etc.). Se pune mai întîi o flanelă uscată mai mare, peste care se așază o compresă înmuiată în apă fierbinte și stoarsă, acoperindu-se cu partea rămasă liberă a flanelei uscate. Pentru a menține temperatura se pot utiliza și termofoare.

6. Împachetările umede cu un prosop muiat în apă rece la nivelul genunchilor produc o relaxare care favorizează apariția somnului. Același efect îl au și băile călduțe cu o durată de 15—30 de minute, fiind indicate după o zi de surescitare, în stări de insomnii.

7. Băile calde de scurtă durată (pînă la 3 minute) au o acțiune tonică asupra funcțiilor neuropsihice, fiind indicate în oboseală, surmenaj, astenie musculară. Urmate de fricțiuni reci, produc o mai mare înviorare.

ALIMENTE-MEDICAMENTE

• **Varza**, aliment bogat în vitamine (B1, B2, C, caroten etc.) și substanțe nutritive, are și acțiuni medicale. Sucul de varză crudă (20—30 g) are efect împotriva viermilor intestinali (ascarizi, oxiuri); foile de varză spălate și puse la macerat cîteva ore în infuzie de mușețel pot fi aplicate împotriva furunculozei, nevralgiilor, lombagiilor etc.

• **Fasolea** păstăi fără semințe are proprietăți calmante asupra mucoasei căilor urinare. Se recomandă ca diuretic în bolile renale cronice, în cistite, sub formă de decoct: două linguri de teci la 500 ml de apă; se fierb, se beau 2—3 pahare pe zi.

• **Morcovul**, pe lîngă proprietățile sale nutritive, se bucură de o prețuire deosebită în îngrijirea tenului. Bogată în caroten, masca de morcovi previne ridurile și revitalizează pielea. Ea se prepară dintr-un morcov ras și amestecat cu smîntînă.

• **Spanacul** este bogat în săruri minerale. Astfel, 100 g de frunze conțin 98 mg de calciu, 73 mg de fosfor, 112 mg clorură de sodiu și 40—50 mg fier de bună calitate. În plus, e foarte bogat în vitamina C. Salata de spanac crud consumată zilnic înviorează procesul fiziologic al celulelor, combate anemia și astenia. Psihiatrii din Anglia folosesc cu succes în tratarea depresiunilor nervoase un preparat denumit triptofan. Aminoacidul pe care îl conține medicamentul se găsește din abundență în spanac.

• **Țelina** este o sursă excelentă de săruri minerale, conținînd potasiu, calciu, magneziu, sodiu, iod, cupru și zinc. Celuloza și pectina din țelină au un efect favorabil asupra tubului digestiv, prevenind constipația, dacă este consumată zilnic sub formă de salată.

• **Ceapa** conține o serie de substanțe asemănătoare antibioticelor. Substanțele acestea distrug mulți microbi de putrefacție din tubul digestiv, fiind indicată în tratamentul diareei cronice. Mîncată crudă zilnic, ceapa previne ateroscleroza. În bolile de rinichi se recomandă următoarea rețetă: 30 g suc de ceapă (obținut prin presare) se amestecă cu 100 g de miere și 600 ml de vin alb natural. Din acest amestec, care se păstrează la răcoare, se bea 2—4 linguri pe zi.

• **Usturoiul** are proprietăți tonice și antiinfecțioase importante. Ajută digestiei, are efecte antianemice, antihipertensive și antiaterosclerotice. Deci în anemie, hipertensiune, scleroză se va mînca usturoi crud, 2—3 căței pe zi.

om, sexualitate, dragoste

Ce spune știința

de dr. docent VICTOR SĂHLEANU

Printre problemele de instrucție și educație greu de rezolvat se înscrie și problema așa-numitei „educații sexuale". De fapt, nu este vorba numai de a căpăta anumite „noțiuni" despre viața sexuală, ci de a-ți forma o întreagă mentalitate în cadrul căreia faptul că omenirea este alcătuită din persoane sexuализate — bărbați și femei — să se armonizeze cu celelalte cunoștințe despre natură și societate, iar comportarea fiecăruia dintre noi să țină seama de implicațiile biologice, psihologice și sociale ale acestei situații.

Dificultățile cele mai mari în calea dobândirii unei mentalități adecvate în acest domeniu vin din partea tabu-urilor cu care este înconjurat. Din vremuri imemoriale, sexualitatea a fost recunoscută ca un sector de însemnătate deosebită pentru individ și pentru societate. Ca atare, viața sexuală a fost supusă unor reglementări uneori foarte stricte, de ordin moral, religios sau juridic. Firește, funcția reproductivă a sexualității este de cea mai mare importanță pentru societate, ca și pentru individ; dar ea nu epuizează rosturile psihologice și sociale ale vieții sexuale, după cum nu epuizează nici pe cele biologice. În societate, sexualitatea este una dintre temeliile familiei — care nu este numai o unitate reproductivă, ci și una economică, educativă etc., iar familia are implicații de rudenie — una dintre temeliile solidarității sociale. De exemplu, căsătoria zisă „exogamă" — în care soții trebuie să aparțină obligatoriu la triburi, sate sau familii diferite — contribuie la stabilirea unei colaborări între membrii acelor comunități, până atunci străine. Este numai un exemplu, ales pentru valoarea sa ilustrativă. Controlul social riguros asupra vieții sexuale a generat însă și o seamă de prejudecăți, ca și un tip special de „înstrăinare" a omului față de sine însuși, exprimat printr-o concepție „puritană", în care ceea ce este trupesc era disprețuit și chiar condamnat în numele unei spiritualități abstracte.

Acolo unde există tabu-uri, cercetarea științifică înaintează mai greu, concluziile sînt deformate de reacțiuni afective, confuziile sînt frecvente. Una dintre confuziile cele mai frecvent întîlnite este cea dintre *sexualitate* și *genitalitate*. Cultura europeană, care timp de secole a considerat că orice aluzie la organele genitale este o nerușinare, nu a neglijat să scoată în evidență existența unui specific masculin și a unui specific feminin: prin îmbrăcăminte, printr-o anumită diviziune a muncii sociale, prin inegalitatea de creațiuni și de datorii. Astăzi însă credem eronat că educația sexuală s-ar putea mărgini la o instrucție sumară despre anatomia, fiziologia și patologia organelor genitale, la care s-ar adăuga cîteva precepte etice privind respectul reciproc între oameni. Tot ceea ce ține de rolul și „statutul" social deosebit al bărbatului și al femeii în

lumea noastră de ieri şi de azi, de psihologia diferenţiată a sexelor şi vîrstelor şi — mai ales — a relaţiilor dintre sexe este lăsat pe seama literaturii şi a cinematografiei. După părerea noastră, o educaţie sexuală cît mai completă trebuie să includă aspectele biologice, dar accentul s-ar pune pe laturile omeneşti ale sexualităţii umane, care nu sînt — în primul rînd — cele genitale (şi — cu atît mai puţin — cele reproductive[1]). Istoria, literatura, artele pot fi o sursă inepuizabilă de „învăţăminte" dacă materialul furnizat de ele este privit şi comentat din punctul de vedere al unei sexologii cuprinzătoare.

Printr-o reacţiune explicabilă la puritanismul secolelor anterioare, în care se împletea ignoranţa cu mult misticism, ultimul secol a adus o regretabilă notă naturalistă în discuţiile despre sex. Naturalism nu înseamnă realism, ci o „caricatură" a realităţii cu intenţii de depoetizare, sub pretextul demascării. De aici confuzia — cu numeroase consecinţe practice — între sexualitate, genitalitate, erotică, dragoste etc. În urma acestei confuzii, înţelesul cuvîntului amor s-a degradat treptat, astfel încît astăzi libertinajului sexual i se spune, impropriu, „amor liber". (În această expresie se poate constata, paralel, şi degradarea înţelesului cuvîntului „libertate", căci atunci cînd ascultăm în primul rînd de instincte sau de dorinţe momentane, cînd trăirea noastră nu are sens uman şi nu se înscrie într-o biografie nu sîntem „liberi", ci sclavi ai unor forţe oarbe sau ai clipei.) Pentru o viziune naturalistă, dragostea nu ar fi — cum spunea Eminescu, influenţat de Schopenhauer — decît „un instinct atît de vam / ce le-abate şi la păsări de vreo două ori pe an." Oricît de strînse ar fi legăturile de obîrşie — şi legăturile funcţionale — ale dragostei cu instinctele animalelor-strămoşi, această reducere a unui sentiment la o pornire reflexă nu se poate susţine pentru simplul motiv că produsul unei evoluţii este mai mult decît punctul de plecare al acesteia.

UNIVERSUL UMAN AL SEXUALITĂŢII

O teorie asupra sexualităţii umane, de inspiraţie medicală, care a contribuit şi ea la naşterea unei perspective deformante, este cunoscută sub numele de *psihanaliză* şi se datoreşte lui S. Freud. Acest savant a susţinut că în fiecare individ se găseşte, încă de la naştere, o tendinţă spre descărcarea energiei nervoase, descărcare resimţită ca plăcere (sau o tendinţă către plăcere) — *libido*. Este o tendinţă cu rădăcini în inconştient, imperioasă („o pulsiune") şi care vine în conflict cu cerinţele adaptării la realitate. Multe tendinţe de libido sexuală trebuie să fie reprimate, refulate, ceea ce creează stări neplăcute, eventual nevroze. Ele îşi pot găsi o satisfacţie parţială prin exprimare simbolică, în vis sau în unele activităţi, preocupări etc. Psihanaliştii au văzut pretutindeni, în artă mai ales, simboluri sexuale: mărul, şarpele, luna etc. Ulterior, Freud a susţinut că Eros este un instinct al vieţii şi al conlopirii care se opune instinctelor de distrugere, de dezagregare şi de autodistrugere — instinctelor morţii (*Thanatos mortido*).

O mare greşeală a psihanalizei constă în afirmarea unei contradicţii, a unei opoziţii ireductibile între tendinţele sexuale şi normele sociale. În realitate, societatea reglementează doar sexualitatea, iar această reglementare înseamnă, între altele, şi mijlocirea unor posibilităţi de satisfacere. În afară de instituţionalizarea vieţii sexuale, societatea o protejează prin mă-

[1] Deşi genital înseamnă genezic, după reproducător, organele genitale au şi alte funcţii, într-o mai mult sau mai puţin legate de reproducere. Reproducerea sexuală este numai una dintre formele de reproducere, înmulţire, perpetuare a speciilor în lumea vie; viaţa sexuală — la animalele superioare — are un rol în formarea şi menţinerea cuplului, în stabilirea unor relaţii „ierarhice" în interiorul grupului de animale etc.

suri de educație, de igienă, prin măsuri medicale sau juridice. O altă greșeală a psihanalizei constă în înțelesul simplist pe care-l dă „plăcerii sexuale". Pentru om, viața sexuală nu este numai o „detensionare", o „descărcare", ci este legată de toate nivelele personalității de lumea sa de valori și nu numai de lumea nervilor săi sau a glandelor sale; de afirmarea sa socială, ca și de afirmarea în propriii ochi. Mai corect s-ar spune deci că sexualitatea are și o valoare „simbolică" pentru om (și nu că valorile au preț pentru că sînt legate, inconștient, de sfera sexualității). Sexualitatea umană este un domeniu în care se oferă omului posibilitatea de a se dărui, de a evolua efectiv, oferă ocazii de îmbogățire sufletească.

Am putea rezuma cele spuse mai sus afirmînd că marea însemnătate a vieții sexuale la om nu vine din rosturile sale biologice, ci din multiplele înțelesuri psihologice și sociale. Iar prin viața sexuală nu vom înțelege numai relațiile fizice, ci totalitatea relațiilor în care contează caracteristicile de sex ale fiecăruia dintre noi și atracția (sau înțelegerea, sau complementaritatea) dintre oameni, pe baza acestor caracteristici. Atitudinea bărbătească, tandrețea, intuiția feminină fac parte din acest „univers sexual". Sînt numeroase cazurile în care viața unui cuplu devine penibilă nu din cauze genitale, ci din cauze care țin de acest „univers" specific uman.

CULTURĂ ȘI VIAȚĂ SEXUALĂ

Statisticile efectuate în ultimii ani, la noi în țară ca și în alte țări, au relevat procentul important de adolescenți și adolescente care ignoră noțiuni elementare de anatomie și fiziologie genitală. De fapt, cunoștințele sînt mai curînd vagi, colportate cu un „halo" de vulgaritate sau obscenitate. Cercetările psihologice au dus la concluzia că la copii nu există ignoranța angel că pe care le-o atribuim, ci o curiozitate ceferitoare la subiect, care se satisface uneori prin explicații fanteziste, dar alteori este reprimată sub presiunea părinților „moralizatori".

Cauza principală a acestei stări de lucruri stă în aceea că pedagogia educației sexuale este departe de a fi pusă la punct. *Detaliile* sînt și vor fi controversate; dar unele *principii* se pot desprinde încă de pe acum și ignorarea lor este inadmisibilă.

Recunoscînd sexualității marea ei însemnătate biologică și omenească, vom

evita să reducem însemnătatea ei omenească la importanța ei fiziologică. Vom căuta să depășim părerea eronată după care cunoașterea realității îi poate suprima *frumusețea*, după care cunoștințele exacte sînt incompatibile cu poezia. Bineînțeles, poezia dispare dacă ceea ce cunoaștem este privit ca obiect. Să nu confundăm lămurirea problematicii cu însușirea unei atitudini de cinism, dar nici universul intimității cu o zonă de obscuritate și de reacțiuni iraționale, instinctuale. Vom căuta să depășim unele „false opoziții" ca cea dintre „suflet" și „trup", fără ca prin aceasta să subminăm controlul spiritual și moral al comportării noastre. Recunoscînd rolul unei bune armonizări trupești, nu vom uita niciciînd că — în dragoste — trupul este în primul rînd un „organ de expresie" al persoanei și de împlinire a tendințelor acesteia.

Dragostea (cea sufletească, dar și cea fizică) se *învață* și se menține prin oarecare efort; ca orice activitate de colaborare, cere atenție reciprocă, coordonare, sincronizare.

Într-o ordine de idei apropiată, menționăm că și juriștii confundă frecvent *nepotrivirea de caracter* cu nepotrivirea sexuală. Dacă există cea dintîi, cealaltă este remediabilă. Dacă nu există cea dintîi — adică dacă nu există înțelegere, simpatie, comunitate de vederi și de idealuri —, scurtele momente de voluptate oferite de conviețuire nu pot aduce consolidări (ci, mai frecvent, pot alimenta contradicții).

La cine să facă apel cei care au nevoie de lămuriri, de ajutor, de sprijin? Cărțile nu sînt totdeauna suficient de clare, iar cazurile se cer tratate în ceea ce au ele particular. S-ar impune înființarea unor cabinete de consultații și de recomandații, în care medici, psihologi, pedagogi să poată da îndrumări nu numai adolescenților sau celor proaspăt căsătoriți, ci „omului sexualizat", pe tot parcursul existenței sale. Căci situații critice se ivesc ades în biografia fiecăruia dintre noi — și nu numai la așa-zisele „vîrste critice". Puberul care se sperie de apariția pilozității, a primei menstre sau a primei polurii; adolescentul tulburat de vise erotice; îndrăgostitul; fata care nu știe să deosebească simpla atracție de dragostea adevărată; părintele care nu știe să răspundă la întrebările copilului său.

Sexualitatea umană reprezintă o lume complexă, variată, cu multe bucurii, dar și cu destulă suferință. Aparține totodată biologului și socialului, fiziologiei și culturii. Este o lume în care există „modele" caracteristice pentru un popor și pentru o epocă istorică, dar unde orice trăire individuală are elemente unice, incomparabile, care cer o înțelegere atentă. Oricît ar fi dragostea o „eternă poveste", ea evoluează odată cu cultura și cu civilizația. Oricît ar semăna între ele două iubiri, se poate întîmpla ca fiecare dintre ele să ridice „probleme speciale". Dacă în această lume a sexualității umane cantitatea de suferință poate fi redusă prin înțelepciune, atunci această înțelepciune nu poate fi întemeiată decît pe știință.

— E soția profesorului și el e atît de gelos!...

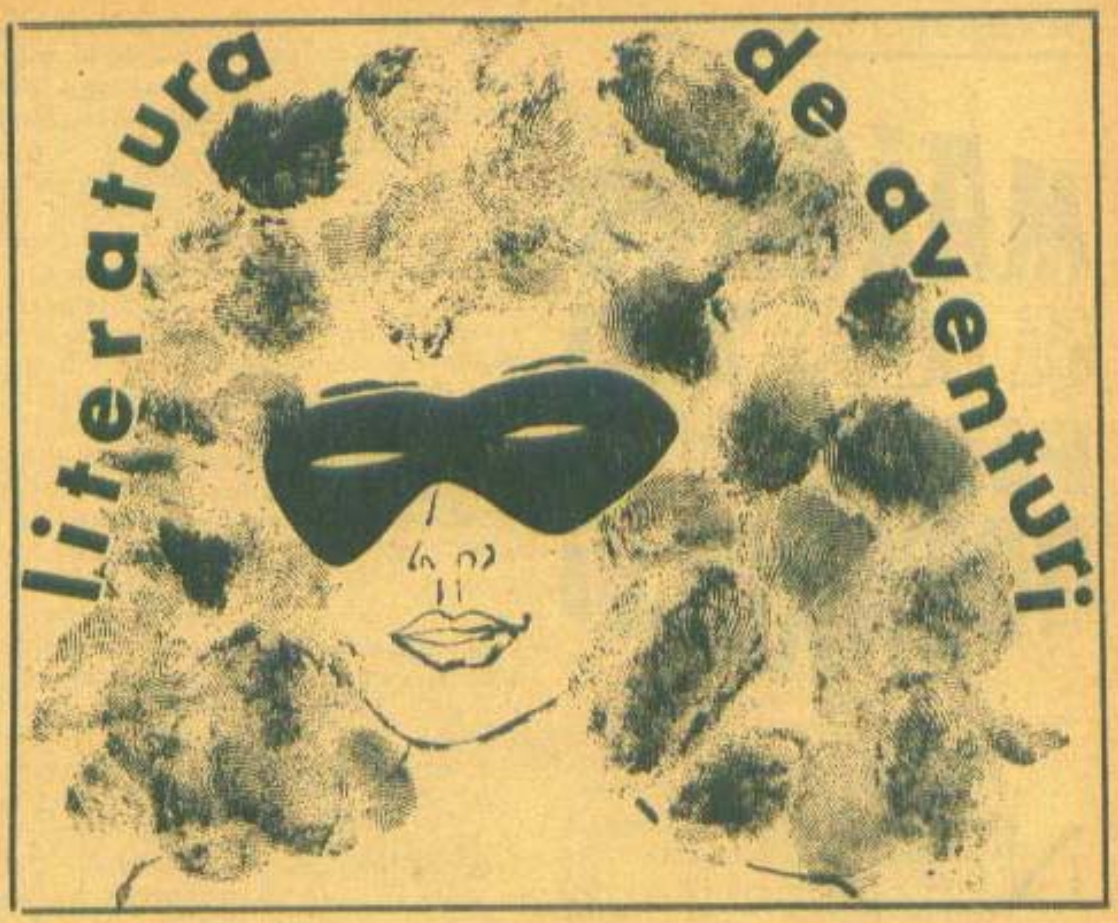
literatura de aventuri

GEORGES SIMENON

Acest „Balzac al timpurilor noastre" a scris (pînă în prezent) peste două sute de romane și nuvele. El a introdus în literatura detectivistă logica, inventivitatea, adîncirea analitică, un subtil spirit de observație... și pe comisarul Maigret, personaj definitoriu pentru opera sa.

Simenon plăsmuiește o întreagă lume, urzită din micile lucruri ale vieții de zi cu zi, populată cu oameni obișnuiți. O lume în care întîmplările sînt totdeauna circumscrise în contextul lor psihologic și uman, o lume obișnuită, dar atît de extraordinară.

Opera lui Simenon, a spus un critic, este adevărata „Comedie umană" a timpurilor noastre.

ALFRED HITCHCOCK

Maestru al „suspense"-ului, Hitchcock dezvăluie în filmele sale trăsături atît de disparate ca extravaganța și generozitatea, un anumit gust pentru macabru și o mare vocație justițiară, umor și gravitate. Și poate că în această polivalență a personalității lui rezidă secretul care face din autorul „Păsărilor" un ghid pe cît de original, pe atît de inspirat în ficțiunea polițistă, care selecționează și recomandă cititorului sau telespectatorului în domeniul agreat de cel mai larg public: acela al inspirației detectiviste. Hitchcock are prea multă personalitate ca să adopte sau să elaboreze criterii, principii, „o artă poetică". El alege numai după gustul și intuiția lui.

Pentru convingere, citiți schița *Gastronomie urîgătoare* de C.P. Donnell, pe care am tradus-o pentru dv., „*la propunerea lui Hitchcock*."

AGATHA CHRISTIE

Impunătoare, cu părul alb, distinsa lady care a fost contemporană cu regina Victoria și Conan Doyle este și azi, ca acum jumătate de veac, autorul detectivist numărul 1. Romanele Agathei Christie continuă să fie best-seller-uri traduse în 102 limbi, întrecînd astfel pe compatriotul și confratele ei Shakespeare. Iar una din piese, *Capcana de șoareci* — jucată și la noi — ține afișul la Londra de 18 ani neîntrerupt.

Creatoare de mistere pe care nici un cititor nu izbutește să le pătrundă pînă nu ajunge la ultima pagină, manifestă aceeași predilecție pentru mister și cînd este vorba de persoana ei. Cu greu dă interviuri sau apare la televiziune.

Simplu procedeu antipublicitar dintr-un sistem publicitar mai sofisticat sau discreție naturală a unui autentic creator?

GEORGES SIMENON

MAIGRET ŞI CELE TREI FIICE ALE NOTARULUI

Nu puteai fi mai departe de aventură şi imprevizibil decît era Maigret în acea dimineaţă de iulie, în grădiniţa lui, înconjurată de un zid scund, dincolo de care curge Loire.

Cu pipa între dinţi, o pălărie veche pe cap, Maigret scormonea cu încîntare într-un strat de roşii atît de coapte că se sfîrîiau, singure, pe pămînt. Ridicase capul, mai întîi surprins să audă o maşină apucînd-o pe drumeagul care se înfunda, apoi fu şi mai surprins cînd maşina se opri în faţa casei lui.

Rămase acolo, în grădină, atent la uşile care se deschideau şi se închideau, ascultînd paşii pe dalele cenuşii ale coridorului, apoi în sufragerie. În cele din urmă auzi glasul soţiei sale: „I-l găsiţi în grădină...".

— Sînt dezolat că vă tulbur liniştea, începu necunoscutul, punîndu-şi pălăria tare pe masă şi ştergîndu-şi fruntea împresurată cu păr alb şi des. Sînt notarul Motte din Châteauneuf...

Şi cu un surîs aproape automat, pe care Maigret avea să-l mai revadă de-acum încolo, adăugă: „Oh, desigur că n-aţi auzit de mine, eu însă am auzit atît de multe despre dv..."

— Luaţi loc, vă rog...

— Mulţumesc. Am venit... Hm! Trebuie lăsă să vă spun numaidecît şi să mă eliberaţi de obsesia asta. Nu e o sarcină uşor de îndeplinit de un om care stă ca un înţelept şi-şi fumează pipa în grădină! Şi tocmai de asta sînt aci: să vă cer să vă lăsaţi grădina şi casa pentru cîteva zile şi să veniţi să locuiţi la mine. Ştiu că părăsind poliţia judiciară nu v-aţi gîndit să îmbrăţişaţi profesiunea de detectiv particular. Numai cu titlu excepţional am venit să vă cer ajutor. Voi expune situaţia cît mai simplu şi apoi dv. veţi hotărî...

După cum spuneam, sînt notar la Châteauneuf-sur-Loire, la vreo 40 km de aici. Nu sînt un ambiţios şi înfăţişarea acestei grădini, a acestei case mă face să cred că ne asemănăm, cel puţin în ce priveşte simplitatea gusturilor. Pe scurt, sînt fericit numai în căminul meu, în casa care a aparţinut părinţilor şi bunicilor mei, şi bucuriile mele cele mai autentice mi le dau cele trei fiice ale mele: Emilienne, Armande şi Clotilde. Emilienne are 16 ani, Armande 19, Clotilde 23. Numai una dintre ele, Armande, e logodită şi căsătoria ar trebui să aibă loc luna viitoare.

Maigret reţinu acel „ar trebui" şi continuă să arate o atenţie politicoasă, ceea ce nu-l împiedica să urmărească cu ochii o armată de furnici care alcătuia pe pietriş un fel de pîrîiaş:

— În ce mă priveşte, eu le-am dat fetelor mele cea mai mare libertate, fiindcă vreau să am toată încrederea în ele. Notarii de provincie sînt îndeobşte consideraţi ca nişte fiinţe îmbîcsite de prejudecăţi, eu însă pot spune că măcar una dintre ele îmi lipseşte: aceea a bogăţiei. Pe scurt... Era una din expresiile care îi reveneau automat. Pe scurt, nici nu-mi pun problema să împiedic pe vreuna dintre fetele mele să se căsătorească cu un om fără avere. Am spus-o totdeauna şi cînd lucrurile s-au întîmplat aşa, cînd Armande l-a cunoscut pe Gérard Donavant, nici măcar nu am pomenit că băiatul nu numai că n-are para chioară, dar n-are nici ceea ce se cheamă o situaţie. Pe scurt...

— Iar, gîndi Maigret.

— E un pictor. Are 23 de ani, a închiriat de un an o căsuţă pe malul Loirei şi pregăteşte pentru la iarnă o expoziţie cu care scontează să se facă cunoscut. Armande îl iubeşte... Refuză să aştepte cu căsătoria pînă la expoziţie... Cred că îşi face un punct de onoare ca să aibă loc cununia mai înainte şi pe deasupra pune într-asta şi un fel de superstiţie.

Se întrerupse, văzîndu-l pe Maigret că lasă capul în jos, ca un om pe care îl fură somnul. „Vă plictisesc?"

— Nu, cîtuşi de puţin. Observam furnica aceea care trăşte o încărcătură de zece ori mai grea decît ea. Dar asta nu mă împiedică să ascult. Aţi ajuns la „un fel de superstiţie."

— Termin numaidecît, nu vă temeţi. Spor că v-am dat imaginea unei case fericite, a

unei familii unite în care domnește bucuria de a trăi. Adăugați la tablou o tentă un pic ridicolă și vă fi complet: sînt colecționar.

Și după aceste cuvinte, un mic surîs ca o scuză:

— Colecționar de fildeș cizelat și sculptat. Posed 1 800 de exemplare, dintre care unele foarte rare... De vreo lună, constat de două sau trei ori pe săptămînă furturi din casă... Veți gîndi fără îndoială că sînt prea îndrăzneț deranjîndu-vă pentru niște sustrageri pe care le considerați fără însemnătate... Dar, lăsînd deoparte faptul că unele din obiectele dispărute valorează mii și chiar zeci de mii de franci, lucrul grav, domnule Maigret, sînt consecințele morale ale acestor furturi. M-am gîndit la toate, așa cum vă puteți închipui. Eu nu sînt un anxios și nici ceea ce se numește un vizionar. Bătrîna bucătăreasă s-a născut, ca și mine, în această casă; bărbatul ei, grădinarul, stă la noi de peste 40 de ani. În ce privește jupîneasa, am supravegheat-o și sînt convins că nu e în stare să fure lucruri cu care, pe deasupra, nici n-ar ști ce să facă cu ele. M-am gîndit și la băiatul de la biroul meu, pe care îl veți vedea cît de curînd...

Maigret tresări, dar nu protestă.

— Mai am un funcționar pe care, de asemenea, îl veți vedea și veți înțelege că bănuielile mele nu se pot îndrepta asupra lui... Rămîne, ați înțeles deja, Gérard Denavent; acesta e motivul pentru care mă aflu aici... Nu am dreptul, din cauza anumitor idei pe care mi le-am făcut, să distrug fericirea fetei mele și a acestui june... Dar nici nu am dreptul să las ca Armande să se mărite cu un hoț... În încheiere, veți înțelege că nu pot amesteca poliția oficială în această chestiune...

— Unde sînt aceste faimoase fildeșuri? întrebă Maigret.

Și de data aceasta surîsul lui Maigret a fost mai puțin fugitiv, fiindcă înțelese că sarcina lui de acum încolo avea să fie mai grea.

— În biroul meu... Vreau să spun în biroul unde lucrez eu, la primul etaj, și nu în acela de la parter. Vă voi arăta precauțiile ce le-am luat, cursele ce le-am întins...

— Și care n-au ajutat la nimic?

— ...Nu, au împiedicat săvîrșirea furturilor într-un ritm tot mai accelerat.

— Aceste obiecte sînt ușor de vîndut?

— Ca să zic așa, imposibil. Încă de la primele furturi am adus la cunoștința tuturor achizitorilor care ar putea negocia astfel de obiecte și unor colecționari care îmi sînt cunoscuți la Paris și la Londra...

— Ați vorbit despre aceste furturi cu familia dv.?

— Numai la primul, fiindcă atunci am crezut că cineva a rătăcit obiectul din greșeală... Apoi n-am mai spus cuiva...

— Aceste obiecte au volum mare?

— Au dimensiuni diferite, dar cele ce mă interesează cel mai mult sînt miniaturi... Unele fildeșuri chinezești nu sînt mai mari decît o nucă și totuși reprezintă mai multe personaje...

— Încă o întrebare: hoțul dv. alege exemplarele cele mai valoroase?

— Da.

— E ușor de stabilit valoarea lor?

— Dimpotrivă, e foarte greu de determinat dacă un fildeș e de mare valoare sau, din contră, un exemplar banal... Acum trebuie să vă spun...

Maigret gîndi: „Acum o să vorbească de parale!"

— ...să vă spun cum, după părerea mea, trebuie procedat în chestiunea asta. Evident, e necesar ca dv. să locuiți în casa mea o perioadă de timp mai mult sau mai puțin lungă. Totodată nu trebuie să stîrniți nici o bănuială și, prin urmare, nu vă pot prezenta drept faimosul comisar Maigret.

Rareori se întîmpla ca Maigret să rîdă pe seama cuiva, dar de data aceasta nu putu rezista dorinței să facă o glumă. Îl îndemnau, fără îndoială, sîngele rece, gravitatea domnului Motte. Cu un aer sever murmură: „Pot să-mi pun o barbă falsă?"

Dar omul nu se lăsă provocat și se prefăcu că nu a înțeles.

— Vă voi prezenta deci ca pe un vechi camarad de arme, care vine dintr-un oraș cam îndepărtat și care va petrece cîteva zile la noi. Ce oraș cunoașteți bine?

— Bergerac vă convine? propuse Maigret.

— Da! Veți fi deci un prieten din Bergerac... Domnul?

— Legros?

Lucru curios era că lui Maigret nu-i venea să ia în serios toată povestea asta. Răspundea cu gravitate, cu în sine rîdea de planul care începea să capete contur.

— Știți să conduceți?

— Mașina? Nu!

— Mare păcat!

— De ce? E necesar ca domnul Legros să aibă automobil?

— E indispensabil. Înțelegeți: nu conduc toate fetele mele conduc, inclusiv cea mică, deși n-are încă permis. Ajutorul meu se servește adesea de mașină, ca de altfel și Gérard...

Să aranjăm lucrurile altminteri. Neștiind

să conduceți, veți avea un șofer. Vechiul meu prieten Legros merită să aibă un șofer. Dacă am ajuns aci, atunci să vedem ce profesiune veți avea?

— În ce mă privește, mi-e indiferent...

— O profesiune de care să puteți vorbi cu competență...

— Angrosist de cherestea? Am visat totdeauna să devin angrosist de cherestea pentru mireasma care emană din lemnul proaspăt tăiat.

— Perfect! Vă voi conduce deci la Orléans și vom închiria o mașină cu șofer... Veți sosi un sfert de oră după mine și...

— Chestiunea e...

— Gîndiți-vă că Armande se cunună pînă în 29 de zile!

Ei și? Parcă el o cunoștea pe Armande ala înamorată de Gérard ăl ei?

— Cunosc un garaj care ne va da un șofer de încredere...

Așa se făcu că Maigret se sculă și se duse la bucătărie.

De la prima aruncătură de ochi își dădu seama că nevastă-sa ascultase convorbirea, fiindcă începu să-i facă semne de refuz din cap.

— Nu te duce acolo! îl sfătuia mimica ei.

Iar el, fără motiv sau oricum fără un motiv definit, clătina din cap, dar de sus în jos și de jos în sus. „Mă duc" — era răspunsul lui. Apoi cu voce tare: „Vino cu mine să pregătim valiza...."

Ajunseră curînd la Orléans, unde se opriră în piața principală, în fața unui garaj. În timp ce notarul intră la garaj, Maigret se îndreptă spre berăria care avea cea mai bună bere neagră din departament. „Emilienne, Clotilde și Armande — recita el. Armande vine la mijloc... Sînt bucuros să le cunosc și să văd dacă seamănă cu tatăl lor".

Fiindcă în fond, deși bombănea și-l trimitea pe notar la stoți dracii, era curios să vadă casa care aparținuse tatălui și bunicului domnului Motte, cu biroul de la parter, biroul de la primul etaj, grădina, dat fiind că exista un grădinar, bucătăreasa septuagenară și jupîneasa deasupra oricărei bănuieli... „Da' stai puțin! reflectă. Nu mi-a spus o vorbă despre nevastă-sa. O fi moartă..."

Domnul Motte ieșise din garaj și-și căuta tovarășul. Neștiindu-se observat, manifesta oarecare neliniște și-și uitase zîmbetul nervos. În cele din urmă îl văzu pe Maigret așezat la o masă a berăriei și îl vesti că mașina și șoferul vor fi la dispoziția sa pînă într-un sfert de ceas. Fostul comisar profită de răgaz ca să mai bea o halbă de bere, fumîndu-și pipa la soare, în fața măsuței de marmură. „Dacă însă casa se va dovedi lugubră și fetele urîte..."

Două ore mai tîrziu, ieșind din sufrageria cea mai luminoasă pe care a văzut-o vreodată, ca să-l urmeze pe domnul Motte în salon, unde îi întinse o cutie de țigări de foi, nu se mai gîndea să facă glume. Ar fi fost uluit dacă cineva i-ar fi spus că se afla acolo de 120 de minute și că, nu mai departe decît dimineața, nu auzise vreodată vorbindu-se de Emilienne, de Armande și de Clotilde. Acum Emilienne îi punea în față o ceașcă de cafea, făcîndu-i o mică reverență plină de drăgălășenie și surîzîndu-i cu un surîs pe care numai ea îl avea. Clotilde trăgea perdelele ca să ascundă soarele fierbinte de amiază; în lumina difuză, Armande apărea frumoasă, de o frumusețe simplă și proaspătă, fără urmă de afectare.

— Dacă preferați pipa dv...? murmură notarul.

De sute de ori, trecînd prin fața caselor mari de pe malurile Loirei, cu liniile lor de o armonie subtilă, Maigret își spusese: „Aici, în mijlocul unor lucruri frumoase, viața trebuie să fie plăcută și ușoară..." Acum casa notarului din Châteauneuf era, definitoriu, o casă de provincie așa cum se construia pe vremuri, fără meschinărie, fără nimic bătător la ochi, vulgar sau agresiv. Smocuri de iarbă răsăreau printre pietrele din curte. Parcă auzeai un faeton greoi trecînd încet pe drumul strîmt. Tapetele de pe pereți erau în tonuri deschise, patinate atît cît se cuvenea; cînd traversai salonul, cristalele lampadarului lăsau să se audă un clinchet discret.

— Acum, dragul meu, dacă-ți face plăcere, Armance va cînta ceva la pian. Poate însă preferi să aștepți sosirea logodnicului ei. Îți place muzica?

Firește! De ce nu! Doar nu prea avusese timp să asculte multă muzică.

— Vă place Schubert? stărui Armande, privindu-l în ochi.

— Desigur, domnișoară...

Nu-i spunea încă Armande, dar presimțea că foarte curînd îi va zice astfel, că nu va trece mult și va rosti Emilienne. Armande

și Clotilde ca și cum ar face parte din familie. Privirea-i cerceta figura slabă a domnului Motte, care se reliefa pe aurul unei perdele. Îi surprinse faimosul tic, faimosul surîs fugitiv. Și fu sigur că în felul acesta notarul din Châteauneuf îi comunica: „Vedeți că nu v-am mințit!"

Nu-l mințise! Toată această perfecțiune era tulburătoare! Încît Maigret avea impresia că se afundă pe nesimțite într-o lume prea desăvîrșită, prea fericită, unde nu era loc pentru micile și marile murdării ale vieții de care s-a ocupat peste 30 de ani.

În clipa aceea el înțelese și tresări brusc, ca și cum acolo, în acea atmosferă de calm și pace ar fi descoperit un lucru urît și respingător, un scorpion, bunăoară, sau o reptilă. Cineva a furat! Și cuvîntul acesta, care la Quai des Orfèvres[1] avea o semnificație banală, delictul care era monedă curentă în viața unui polițist obișnuit să scotocească în multe alte mîrșăvii căpătă aci cu totul altă semnificație.

Firma aurie a notarului nu se afla pe marele portal flancat de două borne de piatră, căci biroul de notariat avea intrarea ceva mai încolo, și ferestrele sale cu mari geamuri verzi se deosebeau de celelalte ferestre ale casei.

Încă nu-și terminase cafeaua cînd Armande tresări, auzind pași pe stradă, și Gérard Donavant nici nu mai avea nevoie să sune, fiindcă logodnica lui îi recunoștea, de departe, cadența pașilor. Totuși un clopoțel sună la intrare, un clopoțel grav, cu sonoritate amplă; fără să se scuze, fata sări de pe scaun, fugi să deschidă ușa și se întoarse emoționată în tovărășia unui tinerel avînd aerul că-i spune lui Maigret, sau, mai bine zis, domnului Legros: „Spuneți dacă nu merită să iubești!" Acesta din urmă era, într-adevăr, magnific, un băiat înalt, plin de vigoare, cu fața bronzată de soare, cu ochi limpezi, cu mișcări dezinvolte, care, fără să-i pese de protocol, purta un tricou care accentua și mai mult înfățișarea lui atletică.

— Gérard, îți prezint un prieten al tatii, un vechi camarad de arme, domnul Legros care a venit să petreacă la noi cîteva zile...

Cei doi bărbați își strînseră mîna cu vigoare sportivă.

— Încîntat, spuse acesta.

Cînd reveni la locul lui, comisarul observă că cineva lipsea din salon: cea mai mică dintre surori, Emilienne, ieșise fără zgomot.

Iar Clotilde spuse:

— Armande te-a așteptat și n-a început încă să cînte. Toată dimineața a studiat melodia aceea de Schubert care îți place atîta...

De ce această continuă privire a domnului Motte, care părea să spună: „Și-acum? Care e impresia dv.? Ați observat ceva?"

Maigret îi făcu un mic semn pe care notarul îl înțelese.

— Ne veți scuza dacă nu ascultăm muzică în după-masa asta. Prietenul meu Legros are unele probleme de discutat cu mine...

Coborîră o scară atît de bine lustruită cu ceară că reflecta micșorată silueta celui care trecea. Domnul Motte îl conduse pe Maigret într-un vast birou cu ferestrele deschise, prima spre curte și cealaltă spre grădina înverzită care o continua: se mai vedea încă leagănul în care se dăduseră fetele cînd erau mici. Mobila biroului era de abanos masiv, dar se observa repede că rostul ei era să valorifice sutele de piese de fildeș rînduite în vitrinele care acopereau pereții pînă la plafon.

— Am ghicit că aveți să-mi spuneți ceva, făcu notarul, arătînd oaspetelui său un fotoliu de piele roșcată. Acum însă Maigret nu se mai putea bucura fără rezerve de tihna și armonia acelei case, în care totul era conceput cu atîta tenacitate, pentru domnia ordinii și bunăstării. Se ferea să-l privească pe notar așezat în fața biroului.

— Dimpotrivă, am crezut că dv. vreți să mai adăugați cîteva amănunte la mărturisirile pe care mi le-ați făcut azi dimineață..., răspunse el.

Notarul spuse: „Îl cunoașteți?"

Maigret replică: „Erați în curent?"

Și domnul Motte, din nou: „El a venit să-mi spună totul... Nu am vrut să-l influențez în nici un fel. Voiam să văd..."

Era aproape o cursă și Maigret înțelese mai bine strania senzație pe care o resimțise față de domnul Motte.

— Flăcăul ăsta v-a mărturisit adevăratul lui nume?

— Gassin, da... Gérard Gassin.

— V-a spus că tatăl lui era cunoscut sub porecla de Contraamiralul sau sub aceea, extrem de faimoasă, de escrocul olandezilor?

[1] Quai des Orfèvres este strada unde se află sediul Poliției judiciare din Paris.

— Mi-a spus... Cînd v-am declarat azi dimineaţă că nu am prejudecăţi, concepţia mea mergea mult mai departe decît vă puteţi închipui... În fapt, nu cred că fiul unui hoţ trebuie neapărat să fie hoţ. Sinceritatea cu care Gérard mi-a făcut mărturisiri, chiar în încăperea aceasta, i-a cîştigat simpatia mea... Acum cred că aveţi în mînă toate elementele necesare pentru cercetarea lui...

Maigret coborî, dar singur de data aceasta. Motte i-o ceruse. De cîtva timp nu se mai auzeau nici acordurile pianului şi nici glasul Armandei. Fu foarte mirat să nu găsească în salon decît pe Emilienne, care tresări cînd îl văzu intrînd.

Ce conversaţie putea face cu ea? Cînd fusese copil, nu avusese surori, iar verişoarele lui locuiau în celălalt capăt al Franţei. Cînd era tînăr nu se afiase într-un anturaj cu fete şi-şi alesese de soţie o femeie cît mai puţin complicată. Apoi, în anii petrecuţi la poliţia judiciară avusese rareori prilejul să se ocupe de fete de 15—16 ani, cu o educaţie atît de burgheză. Emilienne îl nedumerea cu privirea ei îndrăzneaţă şi sfioasă totodată, cu silueta ei în care mai rămăsese ceva din fetiţă şi apărea puternic femeia, cu brusturile ei schimbări de dispoziţie.

— Şi eu ieşeam să fac o plimbare.... răspunse prudent.

Trecu pe lîngă bătrînul grădinar, care grebla o alee cu pietricele mult mai luminoase decît avea el acasă şi gîndi să-l întrebe pe notar de unde şi le procură. Cînd ajunse lîngă o pergolă de trandafiri, o zări pe Armande care îşi ştergea ochii cu o batistă ce nu-i aparţinea, fiindcă o înapoie pe loc însoţitorului ei.

Perechea nu manifestă totuşi nici o surpriză sau încurcătură la vederea lui Maigret. Ba chiar, cum comisarul îşi urma drumul lui, Armande a fost aceea care îl chemă cu un glas încă suspinător.

— Domnule Maig..., începu ea.

El intră în pergolă unde se filtrau razele soarelui.

— Vă rog să mă iertaţi!... M-am lăsat antrenată... Vă făgăduiesc să fiu mai prudentă... Aş voi să staţi de vorbă cu Gérard sau pur şi simplu să-l ascultaţi... Cu maşina, în cîteva minute sînteţi la atelierul lui. Nu-i aşa, Gérard?

Casa era aşezată într-un loc singuratic, pe malul Loirei. Înăuntru, toţi pereţii au fost sparţi ca să se obţină o încăpere discret vastă, un studio de pictor care primea lumina din trei părţi şi era mobilat cu mobile ţărăneşti din lemn de brad.

În mijlocul încăperii se aflau cîteva şevalete, iar pereţii erau acoperiţi cu schiţe şi tablouri aproape terminate.

— Ştiţi cine sînt? întrebă Maigret, aşezîndu-se pe un taburet.

— Fotografia dv. a apărut în toate ziarele împreună cu a...

— A Contraamiralului, vreţi să spuneţi!

Maigret îşi amintea bine. Chiar se înfuriase pe ziarişti, care simţiseră nevoia să atragă atenţia hoţilor şi ucigaşilor asupra mutrei lui!

— De cînd, îscodi Maigret, Armande ştie cine sînteţi?

— Din prima zi... Ca să fiu exact, dintr-a treia, adică din ziua cînd mi-am dat seama că sînt îndrăgostit... Ştiţi că domnul Motte a dat fetelor sale o educaţie foarte liberă. Ea a fost la mine ca să-mi vadă pînzele. Atunci i-am spus tot adevărul şi i-am făgăduit să-l repet a doua zi tatălui ei. Adaug că ea şovăia şi, dacă mă luam după ea, probabil că aş fi întîrziat spovedania...

— Cîte piese de fildeş, după dv., au dispărut din biroul notarului?

— Trebuie să vă spun că resimt cursa întinsă de întrebarea dv. Domnul Motte a povestit în familie numai primul furt, pentru ca să nu fie tulburat în cercetările sale. Dar Armande are o intuiţie deosebită. N-a întîrziat să-şi dea seama că au urmat şi alte furturi. Vă voi spune deci că în fiecare zi ea găseşte posibilitatea să facă, cu discreţie, inventarul colecţiei şi astfel cunoaştem foarte bine ce se întîmplă...

— Firesc, dat fiind profesiunea dv. şi studiile de artă, sînteţi competent să determinaţi valoarea a diferite piese din colecţie?

— Pînă într-acolo încît i-am semnalat domnului Motte numărul 33 din catalogul lui care e, nu încape îndoială, o copie germană: după ce a scris la British Museum, a trebuit să-mi dea dreptate...

— Vă temeţi că...

— Nu mi-e frică. Sînt aproape sigur că persoana care se ostenşte să fure piese ce nu se pot vinde, cu unicul scop să mă compromită şi să împiedice căsătoria mea, va găsi într-o zi sau alta posibilitatea să nască cocească o dovadă contra mea, să descopere, ascunse cu grijă, în casa mea, fildeşurile alea blestemate...

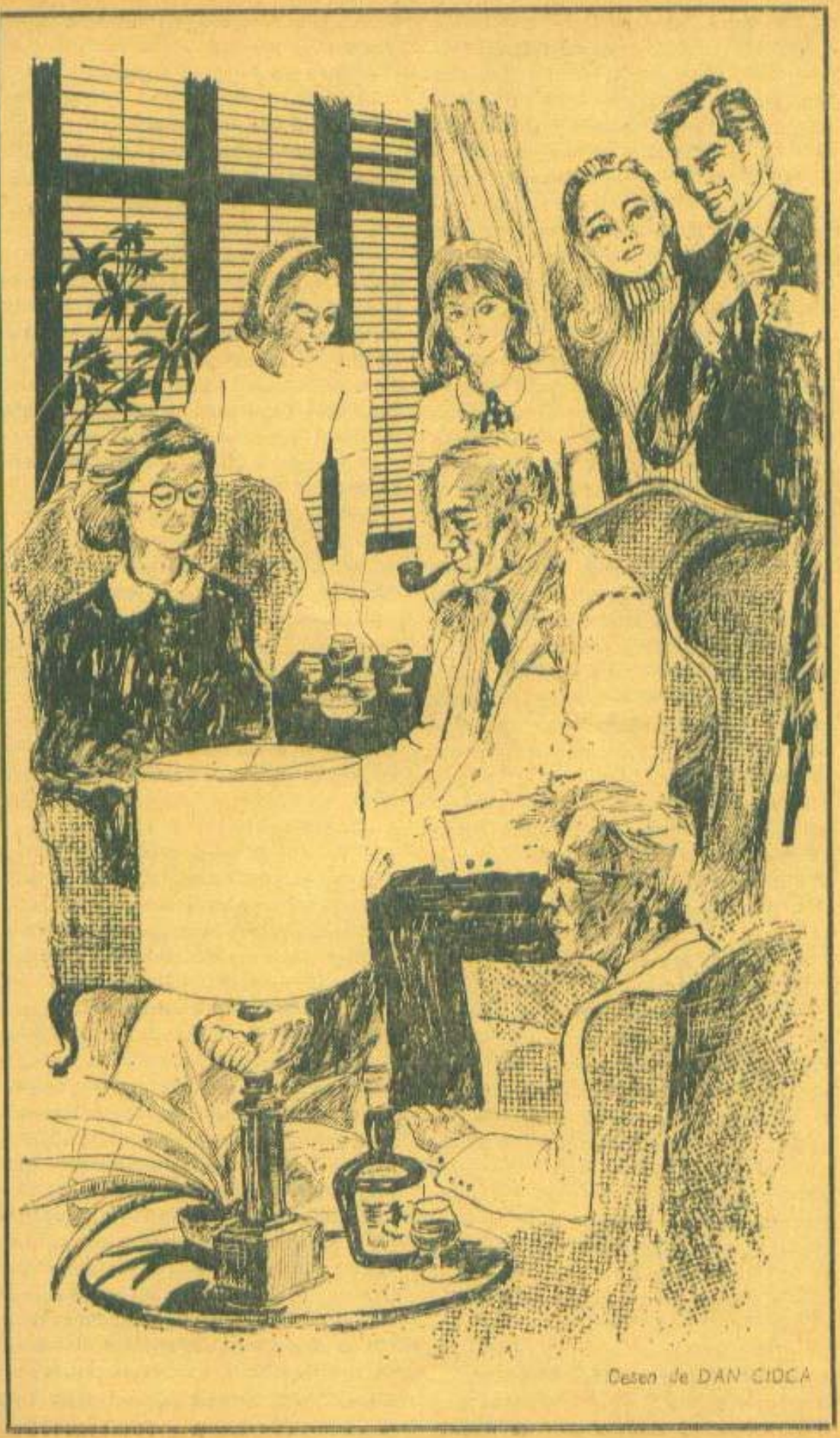

Desen de DAN CIOCA

— Vasăzică, dv. sînteţi convins că unicul scop al hoţului e să împiedice căsătoria dv.?

— N-am găsit altă explicaţie. Povestea asta ţine de o lună şi am avut tot timpul să meditez. Vă cunosc suficient celebritatea ca să fiu convins că v-aţi integrat deja familiei. Domnul Motte nu trăieşte decît pentru familie şi pentru colecţia lui. Prin urmare, e puţin înclinat spre introducerea de străini în casa sa. Prietenii sînt rari. Şi asta explică de ce Clotilde, la 23 de ani, n-a primit încă o cerere în căsătorie.

— Unde vreţi să ajungeţi?

— La următoarele: bănuielile mele nu pot să se refere la un număr prea mare de persoane. Doar o singură persoană, primul secretar al domnului Motte, care are 28 de ani şi se numeşte Jean Vidier, se află în preajma Armandei şi poate să se introducă în biroul domnului Motte.

— Oare?

— Nu, domnule Maigret. Nu e vorba de ceea ce credeţi. Ştiu că aduc a un vinovat care se îndîrjeşte să arunce bănuielile pe un nevinovat. De altfel, această convorbire nu ar fi avut loc dacă n-ar fi în joc fericirea mea şi a Armandei. Afirm — şi nu sînt mai prost ca altul — că acestui Jean Vidier, care e un băiat frumos şi ambiţios, nu i-ar displăcea să devină ginerele notarului din Châteauneuf şi, într-o bună zi, poate, să devină moştenitorul biroului de notariat. Adaug că de doi ani nu pierde nici un prilej să se afle în calea Armandei şi că privirile lui sînt, pentru cine înţelege, cît se poate de elocvente.

— După dv. acest Jean Vidier?...

De ce Gérard părea iar descumpănit?

— Nu, domnule comisar... Nu vreau ca dv. să urmaţi o idee preconceputã... Ascultaţi! Voi fi leal pînă la capăt... Mă întreb dacă, înainte de venirea mea, acest Vidier nu a avut şanse reale... Nu pentru o mare dragoste... Dar Armande e prea plină de viaţă, prea lacomă de viaţă, dacă-mi permiteţi această apreciere, ca să rămînă multă vreme o puştoaică... Peste cîţiva ani ar fi acceptat, poate, omagiul unei iubiri paşnice şi fără evenimente...

— Secretarul n-ar fi putut aspira la Clotilde?

— Nu! Clotilde e mai mîndră decît sora ei şi s-ar fi revoltat la ideea căsătoriei cu un funcţionar al tatălui ei... Nu uitaţi că ea e singura care mă tratează cam cu răceală, fiindcă, la urma urmei, nu sînt decît un zugrav fără o leţcaie...

— Ştie cine sînteţi în realitate?

— Nu!

— Cine o ştie în casa asta?

— Domnul Motte şi Armande. Nu cred ca domnul Motte să-i fi spus soţiei, fiindcă o introduce prea puţin în afacerile lui...

— Dar Jean Vidier?

— Şi el a ajuns aci. Într-un timp mă întrebam dacă ştie. Acum am certitudinea. Notarul, care e foarte meticulos, şi-a dat osteneala, după mărturisirile sale, să întocmească un „dosar" cu toate tăieturile din ziare referitoare la tatăl meu. Acum mapa aceea am văzut-o pe masă, într-o dimineaţă, cînd Jean Vidier era singur în birou.

— Atunci, după dv., chestiunea ar fi limpede?

Şi Maigret a fost cît se poate de surprins să-l audă răspunzînd categoric: „Nu!"

Îl privi cu uimire pe tînăr şi-l văzu încurcat de propria lui intervenţie.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Vedeţi, domnule Maigret... Sînt un om pasionat de probleme poliţiste şi pot înţelege mobilul... De aceea am urmărit în presă cu atenţie anchetele dv... Am putut constata — poate cuvîntul vă va jigni — că aţi fost totdeauna leal, chiar şi cu oameni ca...

— ...tatăl dv.!

— Da... Şi de aceea cred că veţi fi leal şi cu mine... Aş fi putut să vă las să faceţi singur cercetarea, dar cînd v-am recunoscut, i-am spus imediat Armandei că vreau să vă vorbesc... Sînt nerăbdător, înţelegeţi? Teoretic ar trebui să mă căsătoresc peste 28 de zile... Dar în practică sînt la bunul plac al unei întîmplări oarecare, al unui vicleşug al duşmanului meu, fiindcă există un duşman şi eu nu-l identific cu certitudine... V-am spus ce aveam să vă spun în legătură cu Jean Vidier... Şi acum adaug cu aceeaşi sinceritate: deşi toate bănuielile converg asupra lui, intuiţia îmi spune că nu el este vinovatul... Vă repet că am făcut şi refăcut toate raţionamentele posibile. Mi-am pus întrebări pînă şi asupra doamnei Motte. Dar nu! E prea idiot... Aţi văzut-o... Îmi vine să cred că bărbatul ei a ales-o în armonie cu casa tihnită, primitoare, incapabilă de complicaţii... Omul acesta, vedeţi, are o idee înaltă despre bunăstare şi toată viaţa s-a silit să o creeze şi să o administreze

pe a sa, pe cea a familiei lui, a clanului său... Nu am încă multă experienţă, domnule comisar... Sînt tînăr... Dar am frecventat multă lume şi nu am văzut niciodată o asemenea voinţă de armonie, pînă şi în cele mai mici amănunte...

Maigret era tulburat regăsind în cuvintele tînărului parcă un ecou mai vibrant al propriilor lui gînduri.

— Dacă aş şti că cele ce voiesc să vă spun ar trece dincolo de aceste ziduri, aş prefera să-mi muşc limba... Dar am încredere în loialitatea dv. E vorba de apărarea unei iubiri — vă jur — cinstite şi sincere. La vîrsta mea, îţi vine greu să crezi în răutatea oamenilor, şi tocmai de asta aproape că mi-era puţin ruşine adineaorea cînd vorbeam de Jean Vidier... Am căutat altă explicaţie... Care e şi mai oribilă... Presupuneţi că domnul Motte...

Rostind aceste cuvinte, se ridică şi traversă atelierul cu paşi mari. Cu un gest automat deschise sertarul mesei. Şi iată că scoase ceva, un obiect nu mai mare decît o nucă, pe care îl aruncă cu indiferenţă spre Maigret.

— Uitaţi-vă puţin... Ce v-am spus?

Era vorba, probabil, de acea piesă rară de care vorbise notarul din Châteauneuf, o minusculă jucărie de fildeş, pe care un artist asiatic reuşise să sculpteze cu fineţe o scenă cu şase personaje.

Maigret o ţinu în palmă, mulţumit că simte un material atît de neted, datînd de zece sau douăsprezece secole.

— E uşor acum, spuse, să se stabilească cine a venit la dv.

— Credeţi? oftă tînărul.

— Domnul Motte a venit aci în ultimele zile?

— A fost aseară împreună cu cele trei fete...

— Şi Jean Vidier?

Gérard şovăi. S-ar fi spus că această ultimă mărturisire îl apăsa.

— Eu nu am cameristă..., oftă în cele din urmă. La două zile vine o femeie dimineaţa pentru două ore să facă curăţenie. Mănînc la hotel.

— Nu văd...

— Femeia care face curat, Mathilde, e mătuşa lui Vidier... El are o origine foarte modestă. E chiar de mirare că nu e şi mai rău... Nu mai am altceva de spus... Vă voi însoţi...

— Dacă îmi permiteţi, mă întorc pe jos... „Ce a vrut să spună?" — se întreba. Dacă, în ultimă analiză, Gérard Donavant încercase să-l împingă pe Maigret pe urma notarului sau pe urma lui Jean Vidier?

Nu era nici un cadavru în această afacere. Nici o viaţă omenească nu era, în aparenţă, ameninţată. Era vorba, la urma urmei, de fiinţe fericite care se sileau să-şi apere bunăstarea, aşa cum ele o concepeau, unii împotriva altora. Şi printr-o întîmplare excepţională, această luptă pentru fericire luase forma unui delict, al furtului de obiecte bizare, achiziţionate cu sume mari de un colecţionar maniac.

„Ce a vrut să spună cu adevărat?"

Se opri înaintea portalului, între cele două borne de piatră murdărite de pipi-ul tuturor cîinilor din cartier. Făcu să sune cu certă plăcere clopoţelul cu sunet atît de grav şi morbid. Jupîneasa îi deschise poarta, puse iar zăvorul şi spuse: „Sînt cu toţii în grădină".

Maigret intră însă în salonul unde ştia că se adunau toţi după-amiază. Puse bucăţica de fildeş pe masa din mijloc, care în partea superioară era dintr-o marmură verde, brăzdată de vine delicate. Apoi se întrebă dacă n-ar fi cazul să se ducă în birou pentru a face cunoştinţă cu Jean Vidier.

A fost de două ori dezamăgit. Nu putea spune cu exactitate cum şi-l imaginase pe Vidier, dar în orice caz realitatea nu corespundea nici uneia din ideile pe care şi le făcuse. În pofida geamurilor verzi, biroul era luminos, aşa cum era toată casa, tapisat cu anunţuri de licitaţii publice privind ferme, imobile, materiale, vite şi utilaje agricole. Numai o mobilă provenea din altă epocă: un pupitru înalt, de lemn negru, flancat de un taburet cu picioare neverosimile.

Dar trebuia să vezi cine şedea pe acel taburet ca să înţelegi: cel de-al doilea secretar al notarului era un bătrîn cărunt, cu o tichie de mătase neagră pe cap şi căruia nu-i lipseau nici mînecuţele de lustrin ca să pară ieşit dintr-o gravură din veacul trecut. Nici nu-şi dădu osteneala să se întoarcă spre Maigret; Jean Vidier, dimpotrivă, se ridică cu mare grabă, salută, zîmbi, salută din nou, în sfîrşit, nu mai ştia cum să facă onorurile casei.

— Sînt..., începu comisarul.

— Ştiu! Ştiu! Domnul notar m-a încunoştinţat.

De ce anume fusese încunoştinţat? Şi cum să-l definească exact pe tînăr? Era descurajator prin exces de banalitate. Trebuie să fi fost un elev bun, ba chiar un elev model şi desigur că în perioada aceea era favoritul învăţătorului lui, care îl dădea ca exemplu. Era mai mult ca sigur că el făcea micile corvezi în clasă, umplea paharul cu apă, ascuţea creioanele, ştergea tabla.

— Firește, sînt cu totul la dispoziţia dv... Vă rog, făcu el.

Termină de semnat un document, pe care îl dădu colegului său fosilă, apoi îi arătă cu mimică adecvată că ar vrea să-i vorbească comisarului într-un alt loc.

— Îmi permiteţi să vă fac onorurile? În calitatea dv. de angrosist de cherestea, sînt sigur că vă va interesa...

Se aflau într-un mic coridor de unde pornea o scară în spirală. Tînărul schimbă tonul şi spuse cu mai puţină siguranţă: „Vreţi să mergem sus? Notarul e în grădină..."

Şi Maigret putu constata că scara în spirală ducea direct în biroul particular al domnului Motte.

Jean Vidier se comporta de parcă ar fi fost la el acasă şi îi indică lui Maigret fotoliul de piele pe care el îl ocupase mai înainte.

— Aş ţine să vă spun, domnule comisar, că de cînd aţi venit am ghicit cine sînteţi... De altfel ştiam că notarul dorea să cheme un poliţist particular.... Zilele trecute am găsit ziare deschise la pagina de anunţuri economice cu cruci în dreptul reclamelor agenţiilor de detectivi... Aşa!

Era fericit, mîndru. Nu-şi închipuia însă că Maigret nu era măgulit cîtuşi de puţin de comparaţia cu poliţiştii care dau anunţuri cu 20 de franci linia.

— După cum vedeţi, joc leal! M-aş fi putut preface că sînt convins de povestea cu angrosistul de cherestea. Sînt sincer, vă repet, chiar prea sincer, fiindcă în viaţă nu e bine să-ţi arăţi sentimentele adevărate...

„De ce asemenea băieţi sînt antipatici, cu toată gravitatea lor"?, — se întrebă Maigret, observîndu-l.

— Astfel că eu ştiu de ce sînteţi aici. Şi de aceea v-o spun aşa cum gîndesc: domnule comisar-şef, fiţi atent! Persoana care v-a chemat a crezut că face bine. Dar acea persoană bănuieşte oare ceea ce dv. aţi putea descoperi? Aţi văzut un cămin fericit. Ce-aţi spune dacă deodată o dramă l-ar arunca în doliu?

Era plin de sine şi fără îndoială că dimineaţa făcuse o repetiţie mută a micului discurs pe care îl declama acum, aruncîndu-şi din cînd în cînd privirea în oglinda unei vitrine care îi retransmitea imaginea.

— Observaţi, reluă el, că nu ştiu nimic precis. Îmi cunosc însă destul obligaţiile ca să-mi asum şi răspunderile. Doar sînt de zece ani omul de încredere al domnului Motte. Îndrăznesc să adaug că de cîtva timp eu fac ca biroul notarial să meargă. Şi eu am răspunderea pentru corespondenţa delicată care decurge din colecţia pe care o vedeţi în jurul dv... Aşa!

Şi acest „aşa" însemna: Aşa, să nu te înşeli, să nu mă iei drept un funcţionăraş oarecare. Nu ştiu ce s-a spus despre mine, dar eu te-am pus în temă!

— Scuzaţi-mă, spuse Maigret, care nu putuse încă să deschidă gura.

— O clipă... Ţin să declar ritos că socotesc această cercetare nu numai inutilă, ci chiar vătămătoare. Treburile dv. vă pot chema în altă parte dintr-un moment în altul, fără ca astfel onoarea dv. să sufere...

— Mulţumesc!

— Nu intenţionez să vă jignesc. Eu cunosc casa, pe cînd dv. nu o cunoaşteţi. Şi va trebui să vă asumaţi răspunderea pentru ceea ce se va întîmpla dacă stăruiţi în această acţiune şi dacă întîmplarea va voi să reuşiţi...

Nu însemna neapărat că era un ticălos. Un ins ticălos n-ar fi fost în stare să găsească în cîteva minute atîtea cuvinte care l-au jignit pe fostul comisar de la poliţia judiciară! Era doar un individ mulţumit de sine! Credea în el însuşi, în valoarea lui şi, probabil, în cinstea lui.

Masa, fără să fi fost de o abundenţă excesivă şi inutilă, era extrem de îngrijită, felurile pregătite desăvîrşit şi domnul Motte ştia să aleagă vinurile din pivniţa sa. Gérard Donavant era prezent şi Maigret trăgea concluzia că aşa era în fiecare seară şi că, după logodna oficială, avea tacîmul său pregătit pentru cină. Cu acest prilej îşi pusese un costum de oraş, o cămaşă albă, care îi sublinia bronzul feţei, şi doamna Maigret, văzîndu-l cum arată, l-ar fi asemănat cu siguranţă unui actor de cinema. Nu intrase încă nimeni în salon şi fostul comisar presupunea că omuleţii de fildeş se mai aflau pe marmura verde.

Domnul Motte era ceva mai bronzat decît dimineaţa, fiindcă rămăsese întins la

soare în grădina unde se serviseră băuturi răcoritoare.

Lui Maigret i se suise sîngele la cap, așa cum i se întîmpla adesea cînd mergea mult pe căldură. Poate că mai contribuia întrucîtva și berea lui Donavant, fără să mai punem la socoteală situația din ce în ce mai nefirească. La urma urmei, cine mai credea povestea cu negustorul de cherestea, camarad de arme, inventată de domnul Motte? Nici Gérard, nici Armande. Și nici Jean Vidier. Rămîneau deci, cel mult, doamna Motte, care părea că nu se interesează de nimic, Emilienne și Clotilde. Totuși și cele două fete aveau un fel de a privi oaspetele care îl puneau în încurcătură, mai cu seamă că notarul îl silea să vorbească despre comerțul lui de cherestea.

Însă...

Nu-și putea explica ceea ce simțea, dar în pofida a toate acestea era impresionat, ca și cum ar fi presimțit o dramă. Și nu putea să se obișnuiască cu acest notar din Châteauneuf, fin și lustruit ca și miniaturile lui, cu imperceptibilul lui tic, care trebuia să aibă o semnificație... Făcea oare jocul altora? Se ascundea un alt personaj sub acea mască enigmatică? Oricum, privirea lui nu se ridica de pe fața oaspetelui, și uneori în privirea lui era o cerere mută și patetică. În schimb, Armande prefera să-l privească pe comisar cît mai vag, fiindcă atunci chipul ei devenea implorător, ca și cum el i-ar fi notărît destinul.

„Fata asta — gîndea Maigret — e gata să-și urmeze logodnicul la capătul lumii chiar de-ar fi furat toate colecțiile de fildeș de pe pămîntul ăsta".

Iar Gérard, singurul care era vorbăreț, cu o bună dispoziție cîtuși de puțin afectată, avea aceeași eleganță ca a tatălui său, aceeași eleganță rasată ce-l ajutase atîta pe Contraamiral să-i escrocheze pe bancherii burtoși. Arunca o privire din cînd în cînd, cum se privește în treacăt barometrul, doar să se asigure că nu era nimic senzațional în Maigret.

Clotilde era banală ca mama ei. Cel mai bun lucru ce i se putea întîmpla era căsătoria și trei-patru copii, în mijlocul cărora, fără să-și facă complicații, și-ar fi găsit o fericire desăvîrșită sau cel puțin liniștea spiritului și a cărnii.

Cît despre Emilienne... Era prea tînără... Sau prea dezghețată pentru vîrsta ei... Nu puteai să o tratezi ca pe o fetiță, dar era ridicol să o tratezi ca pe o domnișoară... Maigret observă că nu mănîncă. Mai observă că nimeni nu intervenea, ceea ce dovedea că era fata răzgîiată a familiei și făcea ce-i trăsnea prin cap. Ea avea un obraz prelung și palid, ochii mari cu reflexe verzui, degete atît de lungi și subțiri încît Maigret, care nu mai văzuse altele asemănătoare, nu-și putea desprinde ochii de la ele.

— Mîine, veți domnul Motte, puteți face cu fetele mele o plimbare cu barca cu motor pe Loire. Sînt sigur că Gérard vă va însoți cu plăcere...

— O să văd, murmură Maigret fără entuziasm.

— Firește, veți face numai ceea ce doriți. Voiam numai să vă aduc la cunoștință că avem o barcă cu motor și un debarcader pe fluviu...

Și Maigret se întrebă: „Încearcă să mă îndepărteze? Sau vrea să-mi indice că e poate ceva la debarcaderul de care vorbește? Și dacă lucrurile stau așa, de ce nu s-a dus el să vadă?"

Se ridicară de la masă. Ca întotdeauna, stărui o clipă de nehotărîre cînd să treacă în salon, invitîndu-se reciproc, că pînă la urmă Emilienne păși cea dintîi în încăperea alăturată. Se îndreptă spre masă și sună să fie adusă cafeaua.

Cînd Maigret ajunse la masă, piesa de fildeș nu mai era acolo. Și cînd se întoarse, văzu că Emilienne își sărută tatăl pe frunte, apoi mama și, făcînd o mică reverență, evită să-i salute pe ceilalți.

— Totdeauna ea se duce repede la culcare..., explică Armande, oferindu-i o ceașcă comisarului. O bucată de zahăr, nu-i așa?! Tata mi-a spus că vă face plăcere să mă auziți cîntînd...

Trecuse poate o jumătate de oră de cînd fata cînta la pian, cînd comisarul o luă din loc, ferindu-se să nu provoace scîrțîitul scaunului sau al podelei. Salonul, cînd îl părăsi, părea aidoma unei stampe din secolul al XVIII-lea — familia stătea nemișcată, ca niște statui de ceară, fiecare în fotoliul său. Încă de cîtăva vreme comisarul observase, privind curtea, un strop de lumină venind de la primul etaj și care trebuia să fie reflexul ferestrelor biroului notarului. Pianul mai cînta cînd el urcă scările cu pași de lup și cînd apăsă clanța de la ușă. De la prima aruncătură de ochi îl recunoscu pe Jean Vi-

dier instalat în fotoliul notarului, cu fața învăluită în fumul țigării, al cărei scrum amenința să cadă pe documentele ce le cerceta.

— Ce doriți? întrebă el fără să se tulbure.

Maigret închise ușa; înțelegea devotamentul tînărului, care avea obiceiul să lucreze astfel seara în biroul particular al notarului, unde acesta din urmă apoi avea să-l întîlnească.

— Am o lucrare foarte urgentă..., continuă Vidier, trădînd o ușoară nerăbdare.

— Care durează mult?

— Îl aștept pe domnul Motte ca s-o terminăm și o să lucrăm pînă tîrziu noaptea...

— Păcat!

— De ce?

— Fiindcă nu vi se va permite să lucrați atît de mult...

— Poftim?

— Aveți telefon? Ah, da! Vă dați seama că sun poliția din Châteauneuf să o rog să vă aresteze...

— Pe mine?

Vidier se ridicase, uluit.

— Pe mine vreți să mă arestați?

Din fericire pianul cînta și acoperea glasul lui indignat...

— Da...! Dumneavoastră știți, domnule Vidier, că complicitatea în materie de furt este un delict nu mai mic decît furtul însuși. Acum se poate asimila complicitatea la simplul fapt că lași să se săvîrșească furtul și nu zici nimic...

— Dar...

— Lăsați-mă să termin. Dv. știți cine a furat fildeșurile patronului dv...

Atunci, Jean Vidier oftă: „Nu au fost furate niciodată!"

— Tocmai asta voiam să spun. Să presupunem că dv. știți cine a substituit piesele de fildeș. Dv. nu ignorați faptul că asemenea sustrageri pot aduce mari prejudicii unei persoane, în sensul că-i pot primejdui fericirea.

— Nu!

— Ce-ați spus?

— Am spus nu!

Se încruntă. Aruncă o privire sfidătoare lui Maigret.

— Să nu credeți, domnule, că mă impresionează amenințările dv.! Armande era hotărîtă să-și urmeze logodnicul oriunde, cu sau fără consimțămîntul domnului Motte... Știu asta fiindcă am auzit-o spunînd-o.

— Cui?

— Lui Gérard... Așa că, după cum vedeți, nu e nici o fericire în joc... Cît despre fildeșuri, știți prea bine că vor fi restituite mai devreme sau mai tîrziu, fiindcă nu se poate face nimic cu ele... De altfel...

— De altfel?

— De altfel, nimic! Cît despre arestare... Și dacă v-aș spune că sînt gata, că aștept polițiștii dv.?... Tot n-ați îndrăzni să telefonați! Tot n-ați fi dv. cel tare, comisare Maigret!

Maigret răspunse simplu: „Aveți dreptate".

Aceasta izgoni mînia lui Vidier, făcînd să se năruiască toată îngîmfarea lui.

— Ce vreți să spuneți?

— Spun că aveți dreptate... Nu puteți fi urmărit pentru complicitate...

— De ce?

Acum se așternu domnia încetinelii. Maigret căuta ceva ascuțit ca să-și golească pipa, apoi se aplecă asupra coșului de hîrtii.

— Fiindcă nu poți fi complice la un delict inexistent...

— Nu înțeleg...

— Ba da, amice! Știi prea bine, d-ta care manipulezi codul, că nu există furt cînd ei se produce între membrii aceleiași familii.

Băiatul ăsta aluneca în prostrație cu aceeași ușurință cu care se aprindea de furie. Acum se simțea nefericit, gata să plîngă. Îl privea pe Maigret ca un băiețaș îndată după ce a fost urechiat.

— Cine v-a spus-o?

— Cine vreți să fie? Desigur că nu doamna Motte!

Vidier zîmbi.

— Și nici Clotilde, care nu e atît de isteață.

— Nu trebuie să o vorbiți de rău pe domnișoara Clotilde. Dacă ți-ai putea alege liber obiectul dragostei...

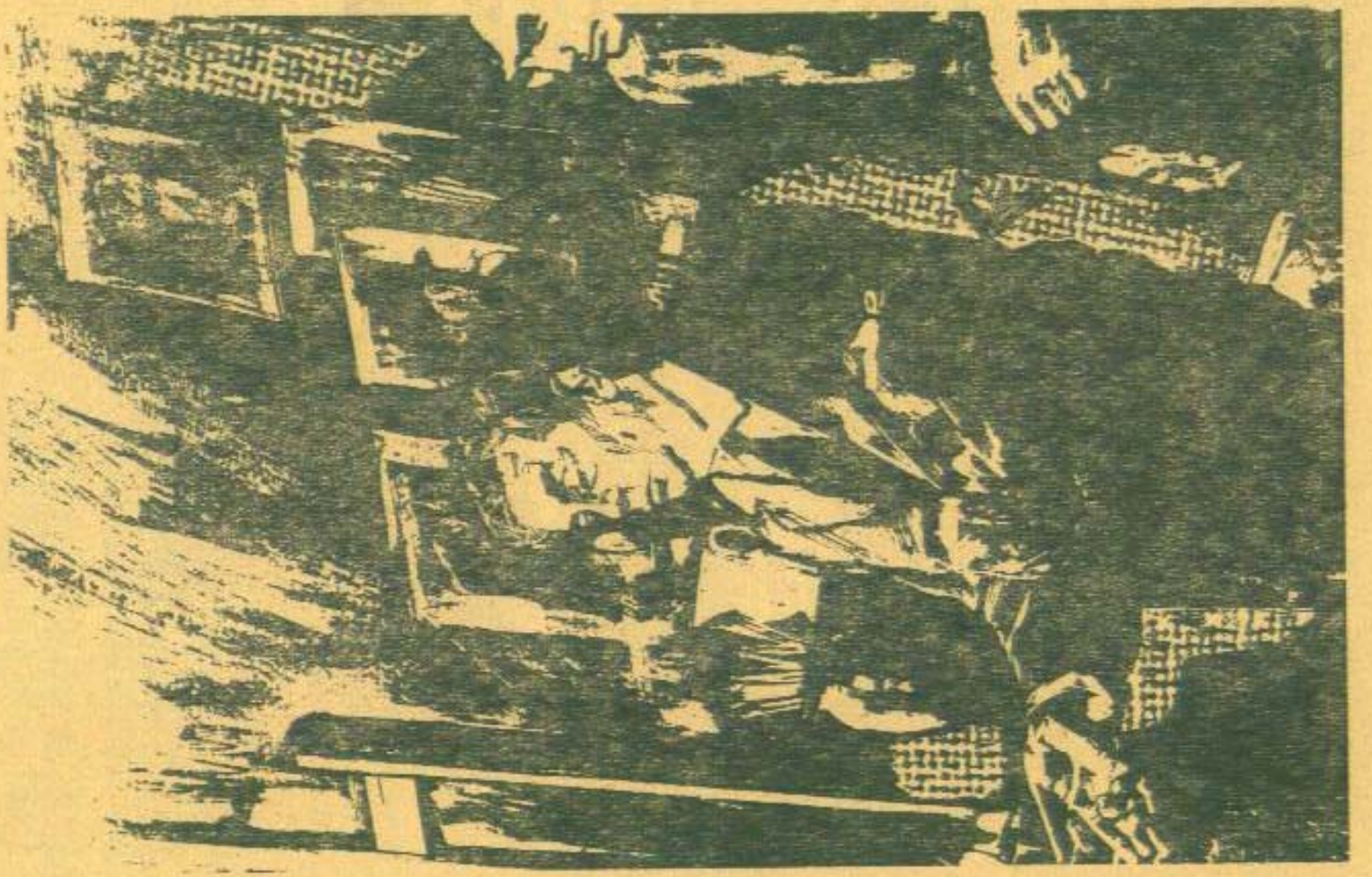

Și Maigret înțelese că Vidier ar fi preferat să fie îndrăgostit de cea mai mare dintre surorile Motte decît de-a doua.

— După cît se vede nu mai rămîn multe persoane...

— Ea nu este responsabilă, murmură atunci ajutorul notarului.

— Am zis eu că-i responsabilă? Între altele, cred că nici nu e majoră.

— E o fată romantică... Într-o seară am surprins-o cu un fildeș în mînă și mi s-a părut că dacă spun ceva ea se omoară...

— E firesc, la vîrsta ei...

— Să se omoare?

— Trebuie să vă spun!... Cînd iubește, cum iubește ea... Să fii geloasă, cum este ea, geloasă într-atît încît să-l alungi pe omul iubit decît să asiști la fericirea acestui om cu sora ta...

— Ei i-ați spus toate astea?

Dar, chiar în clipa aceea, Vidier ciuli urechile, o zbughi pe lîngă Maigret cu o asemenea viteză că aproape-l răsturnă, deschise ușa, ce se închise în urma lui. O secundă mai tîrziu se auzi un zgomot în încăperea alăturată și, deodată, o împușcătură urmată de o mare tăcere. Jos, planul încetase.

Noaptea era caldă, ferestrele deschise ale biroului lăsau să pătrundă mirosmele grădinii. Din cînd în cînd se auzea, departe, pe șosea, trecerea fulgerătoare a unui automobil în mare viteză. În fața portalului cu două borne de piatră, mașina lui Maigret aștepta cu luminile aprinse și cu șoferul în livrea stînd în picioare pe trotuar. Domnul Motte era destul de palid. Ticul îi apărea mai des decît oricînd și el făcea toate eforturile ca să dea impresia că surîde.

— Vă rog să mă scuzați, domnule comisar. Dar totul merge bine, nu-i așa?

Nu sfîrși fraza. Se temea să nu-i alunece pe obraz lacrima care îi umfla pleoapa.

— Am vrut să știu, cu orice preț... Și eram foarte departe de bănuiala că la mijloc e dragostea romantică a unei fetițe... Eu sînt foarte bătrîn, și Emilienne e foarte tînără; și asta explică pentru ce — fiindcă am răsfățat-o puțin — am înțeles-o mai puțin decît pe surorile ei...

Se întoarse spre Jean Vidier, care se afla cu ei, șezînd într-un colț și încă nerefăcut, după atîtea emoții.

— Fără tine, bunul meu Jean...

— Nu, domnule! Sînt convins că n-ar fi tras. Cînd am auzit zgomotul din odaia alăturată, m-am gîndit, pe loc, nu știu de ce, că nu ați putea fi dv., domnule. Domnișoara Emilienne de-abia scosese revolverul din dulapul ei. M-am năpustit asupra ei și, în învălmășeală, eu am declanșat împușcătura. Îmi pare rău pentru oglindă.

Apoi, după o privire aruncată lui Maigret: „Dacă domnul nu ar fi venit..."

Domnul Motte își arătă, în sfîrșit, micul lui surîs: „Dacă amicul meu din Bergerac n-ar fi venit"..., corectă el.

Nu-și sfîrși gîndul; pe masă luceau piesele care lipseau din colecție și pe care Emilienne le înapoiase după ce le ținuse ascunse atîta timp în șifonierul ei.

Se ridică: „Mîine pun să se montese o oglindă nouă..."

Poate ar fi pomenit de bani, dar se răzgîndi:

— Mîine vă voi trimite o scrisoare... Astă seară sînt prea obosit... Îmi pare rău că țineți să plecați atît de repede..."

O oră mai tîrziu, doamna Maigret aprindea brusc lumina, auzind poarta deschizîndu-se, și se îndrepta spre sertarul unde ținea revolverul, cînd vocea groasă a lui Maigret vestea pe scară: „Eu sînt!"

— Ai regăsit piesele de fildeș ale nebunului ăluia bătrîn?

— Da...

— Unde erau?

— Îți voi spune mai tîrziu...

Îi venea greu să creadă, atît era de impregnat de atmosfera ce domnea acolo, că doar dimineața plecase de-acasă. Și în noaptea aceea visă nu numai un pietriș alb, ci și pe cele trei fiice ale notarului din Châteauneuf... Emilienne, Armande și Clotilde...

Traducere prescurtată
de E. GHEORGHE

C. P. DONNELL

GASTRONOMIE UCIGĂTOARE

Casa și vila, cu florile ei minunate, însă nu pe măsura așteptărilor lui, și proprietara ei aducea un element nou în calculele sale. Doamna Chalon, în vîrstă de patruzeci de ani, nu putea fi inclusă în nici o categorie de criminali. Nu era nici o Cleopatră și nici mejeră. Era o Minervă, își spuse el pe loc, văzînd-o; ochii ei limpezi erau doar cu o nuanță mai deschiși decît albastrul de cobalt al Mediteranei, care se vedea strălucind prin ferestrele mari ale salonului în care se aflau.

Nu, nu era întru totul o Minervă, hotărî dînsul după un examen mai aprofundat. Catifelarea ca de piersică a obrajilor ei o făcea să arate ca o fată de 18 ani; pe cît vreme plenitudinea formelor, dulceața care se desprindea din ființa ei o făceau atît de ispititoare, argument care, trebuie s-o recunoaștem, era infinit mai interesant. Despre o femeie fără grație, avînd aceeași greutate, s-ar fi putut spune că începea să iasă proporții, să se îngrașe; în cazul doamnei Chalon însă, și el simțea din instinct acest lucru, corpul ei era pietros și bine conturat. Chiar și la șaizeci de ani ea avea să arate ca acum: nici mai grasă, nici mai slabă.

— Luați un Dubonnet, inspectore Miron?

Și, în timp ce rostea aceste cuvinte, se pregătea să-i toarne în pahar. Șovăiala lui, instinctivă, aduse în ochii ei o lucire ușoară de amuzament, pe care buna ei educație o reținu înainte de a-i ajunge pînă la buze.

— Mulțumesc.

Pentru a-și ascunde nemulțumirea față de sine, inspectorul rostise cam prea răspicat acest cuvînt. Și cu intenția, abia perceptibilă, de a-și impune calmul profesional, necesar.

— Stimată doamnă, am venit să vă cer permisiunea de a dezgropa corpul domnului Charles Wesser, decedat în ianuarie 1939, și pe cel al domnului Etienne Chalon, decedat în mai 1946, pentru ca experții să poată proceda la analiza viscerelor lor. Dv. ați refuzat acest lucru brigadierului Luchaire, de la comisariatul de care aparțineți. De ce?

— Luchaire nu are de loc maniere. Mi-a inspirat pur și simplu repulsie. Spre deosebire de dv., nu are nici un pic de finețe. Eu am contestat atitudinea bărbatului și nu legea.

Și duse paharul la buzele ei voluptoase.

— Dv. nu vă veți refuza acest lucru, inspectore Miron.

Privirea ei era aproape admirativă!

— Mă măguliți, doamnă.

— Nu vă pot refuza acest lucru, continuă ea cu blîndețe, deoarece sînt absolut sigură, cunoscînd metodele dv., ale poliției din Paris, că ați și făcut, în mare taină, dezgroparea.

A așteptat apoi pînă ce roșeața s-a așternut pe obrazul inspectorului, prefăcîndu-se însă că nici nu observase schimbarea lui la față.

— Iar analizele au și fost efectuate, continuă ea. Și sînteți nedumerit. Fiindcă n-ați descoperit nimic. Și deci doriți să mă studiați puțin, să-mi cunoașteți caracterul, să aflați în ce măsură sînt stăpînă pe nervii mei și, în mod incidental, să mă antrenați într-o convorbire care v-ar putea oferi unele indicații despre vinovăția mea.

Aceste cuvinte și-au atins cu atîta precizie ținta încît ar fi fost o dovadă de prostie nemaipomenită să nu o recunoască. O sinceritate dezarmantă era cu mult mai preferabilă, hotărî la iuțeală inspectorul Miron.

— Este foarte adevărat, doamnă Chalon, întru totul adevărat. Însă...

Şi o privi cu luare-aminte.

— Cînd pierzi doi soţi, ajunşi la o anumită vîrstă e drept, dar care nu sînt încă bătrîni, în urma unor tulburări digestive destul de violente, şi aceasta la mai puţin de doi ani după căsătorie... Şi cînd aceştia mai au şi o avere bunicică, pe care o lasă în întregime văduvei... Mă înţelegeţi?

— Da, desigur.

Doamna Chalon se ridică şi se îndreptă spre fereastră. Rotunjimile trupului ei şi linia sinuoasă a sînilor se desprindeau splendide pe fundalul albastru al mării.

— V-ar plăcea să vă fac o mărturisire completă, inspectore Miron?

Era atît de feminină şi atît de provocatoare! Iar glasul ei, aproape mîngîietor, îl avertiza parcă să fie atent, să se păzească.

— Dacă doriţi să faceţi o mărturisire..., rosti inspectorul cît mai degajat cu putinţă.

Era o femeie primejdioasă, extrem de primejdioasă.

— În cazul acesta, am să vă fac pe plac.

Doamna Chalon nu mai zîmbea. O pală de vînt rătăcită prin fereastră aducea pînă la dînsul parfumul ei. Sau, poate, parfumul grădinii. Precaut, inspectorul nu s-a pregătit să ia note. Nu era cu putinţă ca ea să consimtă cu atîta uşurinţă să vorbească. Şi totuşi...

— Sînteţi familiarizat, în oarecare măsură, cu arta culinară, domnule Miron?

— Ştiţi doar că sînt parizian...

— Dar cu dragostea?

— Mai e nevoie să vă răspund? V-am spus că vin de la Paris.

— În cazul acesta...

Şi respiră adînc.

— Vă pot spune că eu, Hortense Eugénie Willerois-Wesser-Chalon, am omorît, am asasinat, lent şi în mod intenţionat, cu bună ştiinţă, pe primul meu soţ, domnul Wesser, în vîrstă de 57 de ani, cît şi pe cel de-al doilea soţ al meu, domnul Chalon, în vîrstă de 65 de ani.

— Desigur că pentru un anumit motiv. Să fie vis? Sau demenţă?

— M-am căsătorit cu domnul Wesser la insistenţele familiei mele. Nu mai eram, ce-i drept, o fetişcană. În mai puţin de cincisprezece zile am descoperit că domnul Wesser era un porc, un porc cu pofte nesăţioase. Era însăşi grosolănia personificată, domnule inspector. Era ordinar, lăudăros, despuia pe cei săraci, înşela pe cei naivi. Şi era lacom, lacom şi mîncăcios. Era un dezmăţat, cu năravuri respingătoare. Pe scurt, avea toate păcatele strigătoare la cer ale unui bărbat aflat în pragul bătrîneţii, fără să fi avut însă nici tandreţea şi nici demnitatea specifice vîrstei. Din pricina acestor păcate, mai avea şi stomacul praf.

Inspectorul, care studiase amănunţit dosarul domnului Wesser, la Paris, şi-şi făcuse o părere destul de asemănătoare, rosti:

— Dar domnul Chalon?

— Era mai bătrîn, aşa cum, de fapt, eram şi eu mai bătrînă cînd l-am luat.

Cu o notă uşoară de ironie în glas, Miron întrebă:

— Stătea şi el prost cu stomacul?

— Desigur. Am putea spune, mai bine, că stătea prost cu voinţa. Era, poate, ceva mai puţin bestial decît Wesser. Însă „în fond" era poate mai rău decît Wesser. Avea legături cam cu prea mulţi hitlerişti aflaţi prin părţile astea. De ce altceva credeţi că avea atîta grijă să nu ne lipsească niciodată alimentele şi vinurile cele mai alese, cele mai greu de obţinut, în vreme ce zilnic copii înfometaţi leşinau pe străzi. Domnule inspector, sînt poate o criminală, însă sînt franţuzoaică. Am hotărît atunci, fără pic de milă, că Chalon va muri la fel ca Wesser.

Pentru a nu o tulbura, inspectorul rosti cu glas foarte potolit:

— Şi anume cum, doamnă Chalon?

Femeia s-a întors spre el, cu chipul luminat de un zîmbet.

— Poate cunoaşteţi felurile de mîncare cum ar fi curcan umplut cu castane, mărunţaie de pui „á l'Indienne" sau muşchi de vacă specialitate „Mascotte", sau omletă surpriză „à la Napolitaine", sau supă „Bagration Gras", sau vinete preparate oriental, sau prepeliţă servită rece cu garnitură în aspic, sau...

— Vă rog, opriţi-vă, doamnă Chalon! Îmi treziţi un apetit nemaipomenit, mă copleşiţi cu nişte mîncăruri... O bucătărie atît de aleasă! Şi...

— Mi-aţi cerut să vă destăinuiesc metodele mele, inspectore Miron. M-am folosit de aceste feluri de mîncare şi de încă o sută de alte feluri; şi în fiecare dintre ele ascundeam o fărîmă de...

Glasul i se frînse brusc.

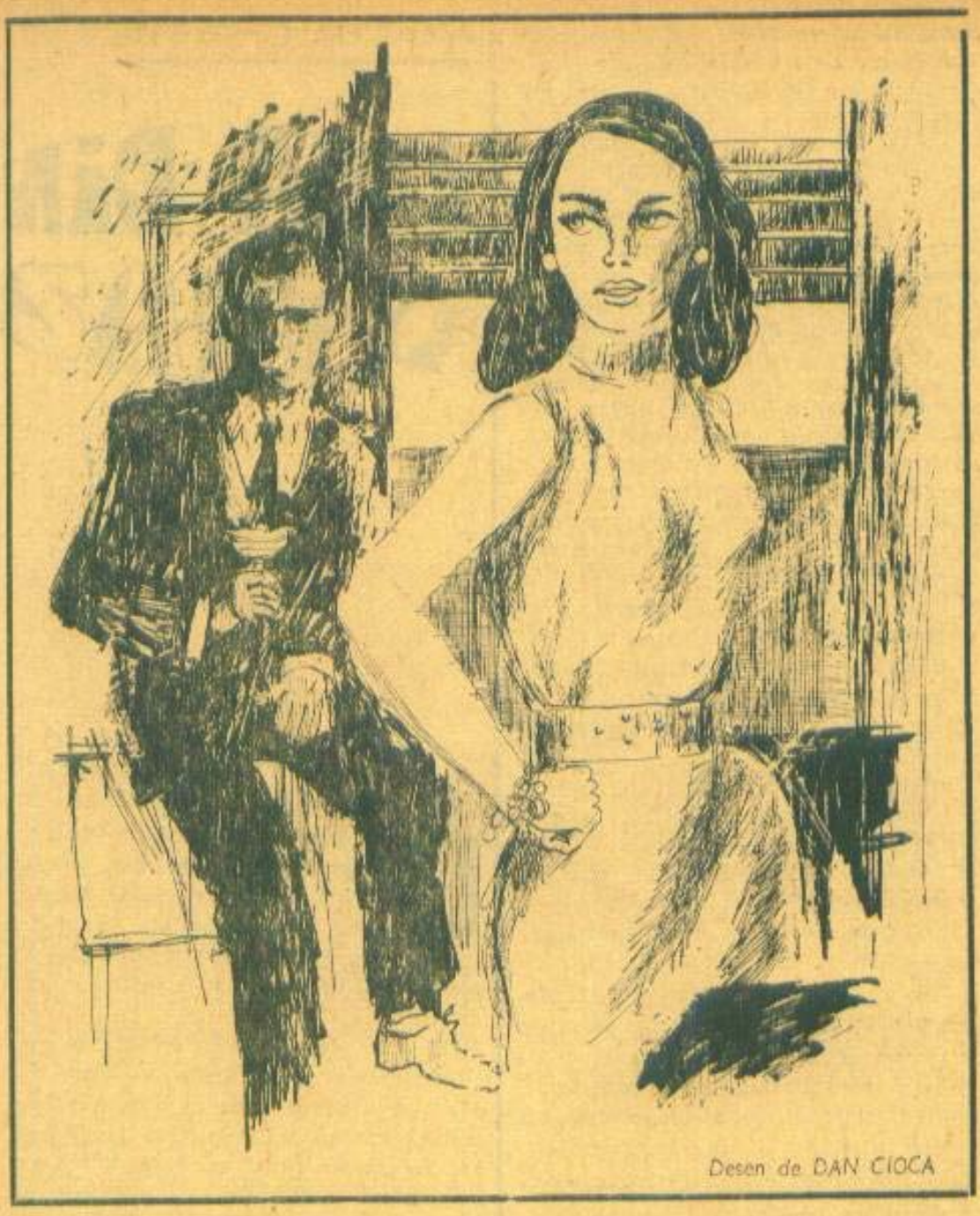

Desen de DAN CIOCA

Inspectorul Miron, făcînd un efort puternic, strînse în pumn paharul și sfîrși de băut conținutul lui.

— Ați ascuns cîte o fărîmă. De ce, Doamnă Chalon?

— Ați făcut, cred, o anchetă și în ce mă privește. Știți cine a fost tatăl meu...

— Jean-Marie Willerois, maistru bucătar, discipolul neîntrecutului Escoffier. Era socotit pe vremuri drept singurul succesor demn de Escoffier.

— Nici nu împlinisem încă 22 de ani, și tatăl meu, în ceasul morții, a recunoscut că, în afară de unele specialități de grătar, nu-i era rușine să mă considere egala lui.

— Foarte interesant. Eu unul mă închin în fața dv.

Și Miron se minună, înfiorîndu-se totodată, constatînd puterea de digresiune a acestei femei atît de frumoase.

— Ați spus că... ascundeați în fiecare din aceste feluri de mîncare o fărîmă de...

Doamna Chalon era întoarsă cu spatele spre dînsul. Are umeri frumoși, constată Miron; o talie ce nu putea trece neobser-

vată și șolduri care te vrăjeau. Vorbea adresîndu-se parcă mării:

— O fărîmă din arta mea. Și nimic altceva, inspectore. Arta lui Escoffer sau a lui Willerois. Un bărbat ca Wesser sau Chalon i-ar fi putut rezista? De trei, de patru ori pe zi le serveam aceste feluri neasemuit de bogate; le asortam în mod irezistibil; îi sileam să se îndoape pînă să plesnească, apoi să doarmă și să se îndoape apoi iar; să bea din ce în ce mai mult vin, pentru a se putea îndopa și mai bine. Mă mir chiar cum de au putut rezista atît de mult la vîrsta lor?

Tăcerea putea fi auzită parcă asemenea tic-tacului unei pendule în depărtare.

— Vă rog să mă iertați, doamnă Chalon, ați pomenit însă și despre dragoste?...

— O hrană bogată predispune la dragoste sau la ceva ce seamănă cu dragostea. La ceea ce numeau ei dragoste, inspectore. Eu eram la dispoziția lor; și nu i-am descurajat nici chiar atunci cînd mai apelau la vreo prietenă. Și așa au murit: domnul Wesser în vîrstă de 57 de ani; domnul Chalon în vîrstă de 65 de ani. Asta-i tot.

A urmat iar o tăcere. O tăcere grea de așteptări.

Inspectorul Miron s-a ridicat atît de brusc încît femeia a tresărit și s-a întors spre el. Era doar ceva mai palidă.

— Mergeți cu mine la Nisa astă-seară, doamnă Chalon?

— La Comisariatul de poliție, inspectore Miron?

— La Cazino, doamnă Chalon; să bem șampanie în acordurile muzicii. O să ne continuăm acolo convorbirea noastră.

— Dar bine,... inspectore Miron!!...

— Vă rog să-mi dați ascultare, doamnă! Sînt celibatar. Am și ceva bani agonisiți. Nu sînt o partidă extraordinară, dar nici de disprețuit nu sînt.

Și o privi drept în ochi:

— Vreau să mor.

Își îndreptă apoi umerii, pentru a-și pune în valoare statura, în vreme ce privirea grăitoare a doamnei Chalon dovedea o admirație cît se poate de sinceră.

— Mîncarea bună, doamnă Chalon, rosti el apoi, cam dus pe gînduri, dacă nu abuzezi de ea, nu duce neapărat și în mod necesar la moarte.

— Vreți să-mi sărutați mîna, inspectore Miron?

Traducere de
ILEANA VASILESCU SOMEȘAN

AGATHA CHRISTIE

CASA DIN ȘIRAZ

La șase dimineața, avionul în care se afla domnul Parker Pyne își luă zborul spre Iran, după o escală la Bagdad.

Locurile erau limitate în micul avion, iar scaunele înguste nu i se părură de loc confortabile corpolentului detectiv.

Mai erau doi pasageri: un bărbat gras și congestionat, care trebuie să fi fost vorbăreț, și o femeie slabă, cu buzele strînse și cu un aer înfipt. Din fericire, gîndi Parker, nu par a fi dintre cei care obișnuiesc să-mi ceară consultații.

Într-adevăr, femeia era o misionară americană plină de zel și mulțumită de soarta ei. Bărbatul era funcționar la o companie petrolieră. Amîndoi îl informaseră despre ocupațiile lor pe tovarășul de drum încă înainte de plecarea avionului. El se mărginise să le răspundă: „Eu sînt un simplu turist și merg la Teheran, Ispahan și Șiraz..." Aceste denumiri îi plăceau și le repetă ca să le audă din nou. Apoi contemplă deșertul ce se întindea sub ei și-i savură misterul...

Avionul aterizează la Kermanșah pentru controlul vamal. Una dintre valizele lui

Parker fu deschisă, vameşii examinară cu îngrijorare o cutiuţă de carton. I se puseră o serie de întrebări, dar, cum nici nu vorbea şi nici nu înţelegea persana, conversaţia se dovedi anevoioasă.

Pilotul se apropie. Era un neamţ frumos, blond, cu ochi albaştri, cu faţa arsă de soare.

— Ce doriţi, vă rog? întrebă el amabil. Parker Pyne, care încercase, fără succes, să se facă înţeles prin gesturi, se întoarse către el cu uşurare:

— Este praf insecticid. Credeţi că le puteţi explica?

Pilotul păru nedumerit şi reflectă:

— Poftim?

Parker traduse în germană. Tînărul surise şi repetă explicaţia în persană. Funcţionarii părură uşuraţi; feţele lor sumbre se destinseră, ba chiar unul dintre ei începu să rîdă.

Cei trei călători se urcară din nou în avion, care porni mai departe. Avionul coborî la Hamadan pentru a arunca sacii poştali, dar fără să se oprească. Parker Pyne încercă să distingă stînca de la Behistan, această aşezare romantică, unde Darius a glorificat măreţia imperiului său în trei idiomuri: în cel al babilonienilor, al mezilor şi al perşilor.

Ajunseră la Teheran către ora 1 după-amiază. Şi acolo trecură prin alte formalităţi. Pilotul german se apropiase şi surîdea, în timp ce pasagerul său englez răspundea la întîmplare unui interogatoriu din care nu înţelegea nimic.

— Ce-au spus? îl întrebă pe pilot.

— Că prenumele tatălui dumitale este „Turist", că eşti de profesie „Charles", că mama dumitale se numeşte „Bagdad" şi că soseşti de la „Harriet"!

— E periculos?

— De loc. E suficient să răspunzi orice, asta e tot ce vor.

Detectivul fu decepţionat de Teheran, pe care-l găsi un oraş prea modern. Îi împărtăşi această impresie lui Herr Schlagal, pilotul, pe care-l întîlni a doua zi pe înserat, în faţa hotelului. Îl invită la cină şi aviatorul acceptă.

Un chelner foarte prevenitor luă comanda şi masa se desfăşură într-o ambianţă cordială. Cînd se aduse desertul, un fel de tort de ciocolată, neamţul întrebă:

— Deci pleci la Şiraz?

— Da, cu avionul. Drumul spre Ispahan şi Teheran îl voi face apoi cu maşina. Dumneata pilotezi mîine spre Şiraz?

— Nu. Eu mă întorc la Bagdad.

— Eşti de multă vreme pe aici?

— De trei ani, de cînd funcţionează linia noastră.

Se aduse cafeaua, şi cei doi bărbaţi discutară fumînd.

— Primii mei pasageri au fost două doamne englezoaice, murmură Schlagal cu un aer visător. Una era o tînără domnişoară de familie foarte bună, fiica unuia dintre miniştri dv... Cum o chema? Ah, da, lady Esther Carr. Era foarte frumoasă, dar nebună.

— Nebună?

— Cu desăvîrşire. Locuieşte acum într-o mare casă indigenă din Şiraz şi se îmbracă în costume orientale. Nu vrea să vadă europeni!

— Au mai fost şi altele, răspunse Parker Pyne, mai cu seamă lady Hester Stanhope.

— Altă nebună! îl întrerupse pilotul. Se vede după ochi. În timpul războiului, comandantul submarinului meu avea aceeaşi privire. Acum e într-un ospiciu.

Parker Pyne căzu pe gînduri. Îşi amintea de lordul Michelдever, tatăl lady-ei Esther Carr, al cărui subaltern fusese pe vremea cînd politicianul înalt şi blond, cu ochi albaştri surîzători era secretar de stat. O văzuse şi pe lady Michelдever, o celebră frumuseţe irlandeză, o figură aparte, cu părul său negru şi ochii albaştri. Amîndoi erau perfect normali, dar existaseră cazuri de nebunie în familia Carr, ce se reproduceau din cînd în cînd de-a lungul generaţiilor. Totuşi detectivul se miră că Schlagal aduse vorba despre englezoaice.

— Şi cealaltă? întrebă el.

— A... a murit.

Tonul tînărului aviator îl frapă.

— Am şi eu o inimă, continuă neamţul. Pentru mine această tînără era cea mai frumoasă fiinţă din lume! Ştii cum te copleşesc uneori sentimentele dintr-o dată. Era o floare, o adevărată floare... Suspină profund, apoi zise: M-am dus să le văd o dată... în casa din Şiraz. Mă invitase lady Esther... dar mica mea floare se temea de ceva... sînt sigur. Cînd m-am reîntors de la Bagdad, în călătoria următoare, am aflat că micuţa murise... A murit!

După o tăcere, adăugă gînditor:

— E posibil s-o fi ucis cealaltă... Vă asigur că e nebună!

Suspină din nou, şi Parker Pyne comandă două pahare de benedictină.

— Lichiorul de curaçao este bun, declară chelnerul. Şi servi două pahare de curaçao.

A doua zi, imediat după amiază, Parker Pyne zări Şirazul. Avionul survolase lanţuri de munţi, întrerupte de văi înguste, aride şi pustii. Apoi, pe neaşteptate, apăru Şirazul, ca o bijuterie de smarald, în inima deşertului.

Detectivului îi plăcu din capul locului mai mult acest oraş decît Teheranul. Nu-i displăcu hotelul primitiv, nici străzile prost pavate. Sosise în toiul sărbătorilor Nan Ruz (echivalentul Anului nou), care durează cincisprezece zile.

Parker Pyne ieşi într-o zi din oraş ca să vadă mormîntul poetului Hafiz. Întorcîndu-se de acolo, descoperi o casă care-l fermecă: era construită din cărămizi albastre, roz şi galbene şi înconjurată de o grădină înverzită, plină de portocali, de tufe de trandafiri şi de fîntîni arteziene. Un vis!

Cum în seara aceea cina la consulul englez, îi vorbi acestuia despre casă:

— E încîntătoare, nu-i aşa? zise gazda. A fost construită odinioară pentru un fost guvernator al Luristanului care făcuse avere. Acum aparţine unei englezoaice, despre care cred că aţi auzit: lady Esther Carr. E nebună de legat şi trăieşte în maniera indigenilor. Nu vrea să aibă nici un fel de legătură cu britanicii.

— E tînără?

— Mult prea tînără pentru ca atitudinea ei să poată fi justificabilă. Circa treizeci de ani.

— Nu mai era şi o altă englezoaică cu ea? O femeie care a murit?

— Da, asta s-a întîmplat cam acum trei ani, a doua zi după ce am sosit aici. Predecesorul meu, Barham, decedase subit.

— Cum a murit femeia aceea?

— A căzut de la balconul situat la primul etaj. Era domnişoara de companie a lady-ei Esther sau cameristă — nu-mi aduc prea bine aminte. În orice caz, ducea tava cu masa de prînz şi a alunecat peste balustradă! Nu s-a mai putut face nimic. Îşi frînse gîtul pe dalele din curte.

— Cum se numea?

— Cred că o chema King... sau Wills... Nu, pe misionară o cheamă Wills. Era o fată frumoasă.

— Lady Esther a fost zdruncinată?

— Da... nu, nu ştiu de loc! Are o atitudine bizară şi nu poţi să-i ghiceşti gîndurile. Este foarte autoritară şi-şi dai seama că are un rang înalt. Aerul ei superior şi ochii negri scînteietori aproape că m-au înfricoşat!

Consulul începu să rîdă cam jenat şi se uită la Parker, care avea o privire pierdută în depărtări. Tocmai aprinsese un chibrit şi-l lăsă să-i ardă între degete... Flacăra îl fripse şi el aruncă căpeţelul de lemn, cu un mic strigăt de durere. Pe urmă, văzînd expresia mirată a gazdei, spuse:

— Vă rog să mă scuzaţi!

— Eraţi cu capul în nori?

— Şi chiar foarte sus...

Conversaţia alunecă spre alte subiecte.

În noaptea aceea, Parker scrise o scrisoare la lumina unei mici lămpi cu petrol... dar ezită mult înainte s-o redacteze. Textul era totuşi foarte simplu: „Domnul Parker Pyne prezintă omagiile sale lady-ei Esther Carr şi-şi permite s-o înştiinţeze că se va afla timp de trei zile la hotelul «Fars» în caz că ar dori să-l consulte".

Alătură scrisorii un exemplar din faimosul său anunţ:

„Sînteţi fericit? În caz contrar, consultaţi-l pe domnul Parker Pyne — Richmond Street, 17 — Londra."

A doua zi după-amiază, un servitor persan, care nu ştia o boabă engleză, veni cu răspunsul:

„Lady Esther Carr ar fi foarte îndatorată dacă domnul Parker Pyne ar binevoi să-i facă o vizită astă-seară, la ora 9."

Detectivul surise.

Acelaşi servitor îi deschise seara şi, după ce-l trecu prin grădina întunecată, îl conduse pe o scară ce se afla în spatele casei. Deschise o uşă şi-l introduse pe balconul unde o femeie stătea lungită pe un divan.

Lady Esther purta veşminte orientale şi era de înţeles că prefera această modă, care se armoniza atît de bine cu tipul ei de frumuseţe. Consulul spusese că e trufaşă şi acest lucru se adeverea: bărbia ridicată, sprîncenele încruntate, totul concorda!

— Sînteţi domnul Parker Pyne? Luaţi loc aici. Arătă un vraf de perne. Un frumos smarald vechi, care probabil că valora o avere, îi sclipi la deget.

Detectivul se lăsă greoi pe perne, căci un om de corpolenţa sa nu se putea aşeza elegant pe jos. Un servitor aduse cafeaua. Parker Pyne luă o ceaşcă şi gustă cu plăcere.

Stăpîna casei îşi însuşise alura indolentă a orientalelor. Tăcea, savurînd cafeaua cu ochii întredeschişi, apoi întrebă:

— Va să zică veniţi în ajutorul persoanelor triste? Sau cel puţin asta pretinde anunţul dv...

— Într-adevăr.

— De ce mi-aţi trimis anunţul? Este un mijloc de a lucra în timpul călătoriei?

Tonul ei era jignitor, dar interlocutorul său se făcu că nu observă şi răspunse:

— Ah! Nu. Cînd călătoresc vreau să uit afacerile.

— Atunci de ce mi-aţi scris?

— Pentru că am motive să cred... că suferiţi.

Se lăsă o tăcere şi detectivul se întrebă cum avea ea să reacţioneze. Ea reflectă o clipă, apoi începu să surîdă:

— Presupun că vă închipuiţi că o persoană care trăieşte aşa ca mine, departe de patrie, de concetăţeni, a căutat izolarea în urma unei suferinţe, a unei deziluzii? Cum v-aş putea face să înţelegeţi? În Anglia mă simţeam ca peştele pe uscat... Aici redevin eu însămi, căci am un suflet oriental. Îmi place această solitudine. Fără îndoială că nu pricepeţi. Probabil vi se pare... ezită o clipă... că sînt nebună!

Ea îl privi cu insistenţă.

— Totuşi aşa se spune, nu-i aşa? Imbecilii! Sînt pe deplin fericită!

— Cu toate acestea, m-aţi chemat la dv.

— Mărturisesc că am fost curioasă să vă văd. Nu vreau să mă întorc în Anglia. Totuşi aş dori să ştiu ce se mai întîmplă acolo.

— În fostul dv. mediu?

Ea făcu un semn de aprobare şi Parker Pyne începu să vorbească. Mai întîi vocea sa fu calmă, liniştitoare, apoi puţin mai tare, pe măsură ce insista asupra anumitor detalii. Vorbi despre Londra, despre cancanurile din înalta societate, faptele şi gesturile personalităţilor cunoscute, noile restaurante şi cluburi de noapte, cursele, vînătorile, scandalurile mondene. Făcu o cronică teatrală, cinematografică, povesti cum se dezvoltă cartierele mărginaşe, apoi descrise partea cea mai populară a oraşului, afluenţa în metrouri şi autobuze la ora la care muncitorii se întorc în micile lor locuinţe, schiţă un tablou al vieţii engleze de familie.

Expunerea sa fu magistrală şi extrem de documentată. Lady Esther lăsase nasul în jos şi abandonase atitudinea arogantă. Pe obrajii ei începură să curgă lacrimi, iar cînd interlocutorul său termină de vorbit ea plîngea în hohote...

Parker Pyne tăcea, cu aerul satisfăcut al unui maestru care a făcut o experienţă şi constată că i-a reuşit.

Ea ridică, în fine, capul şi întrebă cu amărăciune:

— Poftim! Sînteţi mulţumit?

— Cred şi eu!

— Cum pot oare să suport viaţa asta? Să nu ies niciodată, să nu mai revăd niciodată pe nimeni?

Își reveni și strigă furioasă:

— Nu mă întrebați de ce nu vreau să mă mai întorc acolo, deși doresc acest lucru?

— Nu, căci nu e ușor pentru dv. să faceți această mărturisire.

Pentru prima oară, ea păru speriată.

— Știți de ce?

— Cred că știu.

— Probabil că vă înșelați și nu puteți ghici.

— Nu ghicesc niciodată. Observ... și deduc.

— Nu puteți ști nimic despre mine.

— Va trebui să vă conving. Cînd ați venit aici, ați călătorit, cred, pe noua linie aeriană de la Bagdad.

— Da.

— Pilotul avionului, tînărul Schlagal, a venit după aceea să vă vadă?

— Da...

Cuvîntul fu pronunțat ceva mai încet.

— Aveați o prietenă sau o cameristă care... a murit.

Vocea detectivului devenise tăioasă, acuzatoare.

— O domnișoară de companie.

— Care se numea?

— Muriel King.

— Țineați la ea?

— Ce înseamnă... Se stăpîni și spuse cu trufie: Mi-era utilă.

— V-a îndurerat moartea ei?

— Pe mine? Evident... Ascultă, domnule, ce rost au toate aceste întrebări?

Vorbea mînioasă și continuă fără să aștepte răspunsul:

— Ați fost foarte amabil că ați venit. Dar sînt puțin obosită. Vreți să-mi spuneți cît vă datorez?

Parker Pyne nu se mișcă și nu păru vexat. Își reluă interogatoriul:

— De la această moarte, Herr Schlagal n-a mai venit să vă vadă. Dacă s-ar prezenta, l-ați primi?

— Sigur că nu.

— Evident, murmură detectivul, nici nu puteți acționa altfel.

Aroganța ei se mai atenuă puțin și spuse, ezitînd:

— Eu... nu înțeleg...

— Lady Esther, știați că tînărul Schlagal se îndrăgostise de Muriel King? E un băiat sentimental, care n-a uitat-o de loc.

— Adevărat? bîigui ea.

— Cum era?

— Ce vreți să spuneți? Nu știu.

— Totuși cred că ați privit-o...

— Ah! Vorbiți de înfățișarea ei? Nu arăta rău.

— Erați de-o vîrstă?

— Cu aproximație. De ce credeți că... Schlagal o iubea?

— Pentru că mi-a mărturisit-o deschis. După cum v-am mai spus, e foarte sentimental și faptul că a putut să-mi facă această confidență l-a mai ușurat sufletul. Moartea acestei tinere l-a întors pe dos...

Lady Esther sări în sus:

— Nu cumva presupuneți că am asasinat-o?

Parker Pyne continuă să șadă:

— Nu, copila mea. Sînt convins de contrariu. Deci, cu cît vei renunța mai repede la această comedie și te vei întoarce acasă, cu atît va fi mai bine.

— De ce vorbiți de comedie?

— De fapt, ți-ai pierdut capul de teamă că ai să fii acuzată de uciderea lady-ei Esther.

Tînăra tresări.

— Căci, de fapt, nu ești lady Esther. Știam dinainte să vin aici, dar te-am pus la încercare ca să mă conving.

Surise, redevenind amabil și continuă:

— În timp ce peroram adineaori, Muriel King era cea care reacționa și nu Esther Carr: micile magazine, cinematografele, cartierele mărginașe, ziarele de seară te interesau. Dimpotrivă, cancanurile din cluburi, cursele, localurile de noapte te lăsau indiferentă. Stai jos și spune-mi, adăugă el, cu blîndețe. N-ai ucis-o pe lady Esther, dar ți-a fost teamă că vei fi bănuită. De ce?

Ea inspiră adînc, se lăsă din nou pe divan și vorbi întretăiat:

— Trebuie... s-o iau de la început... Mi-era... mi-era frică de ea... era nebună, nu total, dar uneori își pierdea mințile. Mă

luase cu ea aici... Ca o proastă, am urmat-o, căci îmi plăcea călătoria. La Londra încercase să-şi seducă şoferul... Căci se îndrăgostea de toţi bărbaţii... Acesta a respins-o şi a ieşit un scandal, iar cunoştinţele ei au rîs de ea... Atunci şi-a părăsit familia şi am plecat... Încerca să salveze aparenţele şi să se întoarcă apoi după o bucată de vreme... dar devenea tot mai excentrică... apoi, cînd pilotul a venit să mă vadă, ea a început să mă urască şi asta a fost îngrozitor! A jurat că nu mă voi reîntoarce niciodată în Anglia, pentru că nu eram decît o sclavă asupra căreia avea drept de viaţă şi de moarte!

Parker Pyne încuviinţă, căci înţelegea: lady Esther înnebunise puţin cîte puţin, ca şi alţi demenţi din familia sa, şi biata fată, lipsită de experienţă, luase de bune toate aceste ameninţări.

Ea reluă:

— Într-o zi m-am revoltat! I-am declarat că eram mai puternică decît ea şi că voi şti să mă apăr... Ea s-a speriat, s-a dat înapoi... şi a căzut pe spate...

Muriel îşi ascunse faţa în mîini.

— Şi apoi, insistă Parker Pyne.

— Mi-am pierdut capul, am crezut că se va spune că eu am împins-o şi că voi fi aruncată într-o închisoare îngrozitoare...

Buzele îi tremurau şi interlocutorul ei înţelese că fusese cuprinsă de o panică de nestăpînit. Ea termină:

— Ştiam că venise un nou consul englez, care nu ne cunoştea, căci celălalt murise, şi atunci mi-a venit o idee. În ochii servitorilor eram două englezoaice excentrice. Le-am dat bani şi i-am trimis să-l aducă pe consul. Cînd acesta a sosit, purtam în deget inelul lady-ei Esther şi l-am primit aşa cum ar fi făcut-o ea. El s-a arătat foarte amabil şi a aranjat totul. Nimeni nu avea nici cea mai mică îndoială...

Parker Pyne înţelese că numele lady-ei Esther Carr avea prestigiu, oricît de dezechilibrată ar fi fost cea care-l purta. Muriel adăugă:

— Apoi am regretat că am procedat aşa... căci am înţeles că îmi pierdusem capul. Eram condamnată să rămîn aici. Dacă mărturiseam adevărul, aş fi trecut cu siguranţă drept o criminală... Vai, domnule, ce-o să mă fac?

Parker Pyne se ridică atît de repede pe cît îi permiteau proporţiile:

— Scumpa mea copilă, ai să mă însoţeşti la consul, care este un om încîntător. Desigur, vei avea de suportat formalităţi penibile şi nu va fi uşor, dar nu vei fi condamnată pentru asasinat. Cum de s-a găsit tava lîngă cadavru?

— Eu am aruncat-o... crezînd că o să pară firesc că se afla în mîna mea. A fost stupid?

— Nu, dimpotrivă. Mărturisesc chiar că înainte să te cunosc, mă întrebam dacă n-ai împins-o pe lady Esther în vid. Am înţeles după aceea că ai fi incapabilă să omori pe cineva.

— Din lipsă de curaj?

— Nu, pentru că ai avea alte reflexe. Vrei să plecăm? O să treci printr-un moment greu, dar apoi te voi ajuta şi te vei întoarce la Streatham Hill, nu-i aşa? Am presupus aceasta văzînd cum şi se contractă chipul cînd am vorbit despre un anume autobuz. Vii, fetiţo?

Ea se codi:

— Nimeni n-o să mă creadă. Familia ei nu va admite că a putut să se poarte în felul ăsta!

— Las' pe mine! Întîmplător îi cunosc antecedentele. Nu te teme şi gîndeşte-te că la Teheran există un băiat bun care şi-a pierdut orice nădejde şi e disperat... O să trebuiască să aranjăm să te ducă chiar avionul său la Bagdad.

Tînăra roşi, surîse şi spuse:

— Sînt gata. Apoi, în timp ce se îndrepta spre uşă, întrebă:

— Mi-aţi spus că aţi ştiut dinainte să mă vedeţi că nu sînt lady Esther. De ce?

— Graţie geneticii!

— Geneticii?

— Da: lordul şi lady Micheldever aveau amîndoi ochi albaştri. Cînd consulul mi-a vorbit de ochii negri scînteietori ai fiicei acestora, am înţeles că era o eroare la mijloc. Doi soţi cu ochi negri pot avea un copil cu ochi albaştri, dar contrariul nu e cu putinţă. Este un fapt ştiinţificeşte recunoscut.

— Sînteţi uluitor! exclamă Muriel King.

Traducere de S. NISTOR

Vă mai amintiţi?

• Care este numele de familie al lui Romeo? Dar al Julietei?

• Ce personaj istoric este renumit pentru grădinile sale?

• Cui sînt dedicate sonetele lui Petrarca?

• Cum s-a născut, după mitologie, zeiţa Atena?

• Unde au fost admise femeile pentru prima oară la universitate (1868)?

• Cine a fost, după mitologia greacă, prima femeie?

• Ce pictor a excelat în redarea copiilor vagabonzi?

• Care sînt cele trei personaje principale din romanul „La Medeleni" de Ionel Teodoreanu?

• Care actriţă celebră a continuat să joace cu toate că i se amputase un picior?

• Cine a scris poemul „Paradisul pierdut"? Dar manuscrisul acestei opere?

• Cum se numea zeul dragostei la vechii greci? Dar la romani?

• Care au fost cele două soţii ale lui Napoleon I?

Atenţia dv. la încercare

• O casă are toate laturile aşezate cu faţa spre sud; de ea se apropie un urs. Ce culoare are ursul?

• Un bărbat se culcă la ora 20 şi-şi potriveşte ceasul să-l trezească a doua zi dimineaţă la ora 9. Cîte ore doarme?

• Există 3 mere; iei două din ele. Cîte mere ai?

• S-a găsit o monedă de aur, datată cu anul 46 î.e.n., pe care erau reprezentate pe o faţă o cunună de lauri, iar pe cealaltă un trandafir. Era falsă sau bună?

• Un om care trăieşte la New York poate fi îngropat la Washington?

• Un cioban avea 17 oi şi i-au murit toate, afară de 9. Cîte oi are?

• Lunile anului au 30 şi 31 de zile. În 10 ani cîte luni au 29 de zile?

• Enumeraţi 5 zile, afară de luni, joi, simbătă.

• Cîte zile de naştere are un bărbat de 36 de ani?

• Un doctor prescrie unui bolnav să ia 3 pastile la un interval de cîte 1/2 oră. În cît timp ia aceste pastile?

• Doi şahişti joacă împreună 5 partide. Pot avea fiecare acelaşi număr de victorii?

• Două locomotive de acelaşi tip şi putere, conduse de doi mecanici cu aceeaşi pregătire, dar de vîrste diferite, pleacă concomitent pe două şine paralele în aceeaşi direcţie spre acelaşi punct terminus. Unul ajunge după o oră şi 20 de minute, iar celălalt după 80 de minute. De unde sau din ce cauză provine diferenţa?

• Cîte perechi de animale a luat Moise pe Arcă?

• Un lotus îşi dublează în fiecare zi suprafaţa, iar după un număr de zile acoperă un lac. În dimineaţa penultimei zile, cît ocupase din lac?

Verificaţi dacă aţi răspuns bine cu ajutorul soluţiilor pe care le dăm în pagina 316.

LIRICĂ

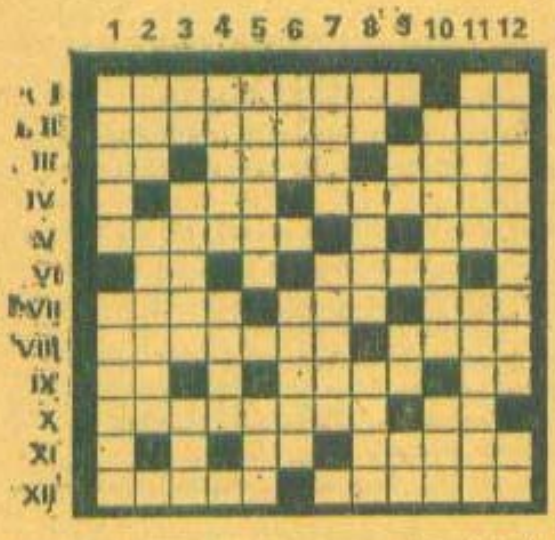

ORIZONTAL: 1) Autoarea volumului de versuri „A treia taină" — Samuel Micu; 2) Poetă spaniolă, autoarea volumului de versuri „Femeie de lut" — Fire de tort; 3) Nota redacției — Autorul poeziei „Frumoasa cea din urmă" din ciclul „Ne cheamă pămîntul" — Examen vorbit; 4) Artă la latini — A scris „Cartea Mironei"; 5) Cîntăreață spaniolă — Hélènei; 6) Prepoziție — Jocuri populare; 7) Personaj din tragedia lui Sorescu — Pe cai — Spus; 8) Autorul povestirii „Ileana cea șireată" — Luna, dar nu pentru poeți; 9) Ana Lungu — Stimă, considerație — Prepoziție; 10) Poetă franceză de origine română, autoarea volumului „Inimă nemăsurată" — Poesis; 11) Cămăși românești pentru fete — Romanul lui Ibrăileanu; 12) Litere — Autorul Mioriței și al Baladelor populare.

VERTICAL: 1) A scris volumul de versuri „Metamorfoze" — Autoarea poeziei „Testament pentru fata mea"; 2) Liric la început! — Programul de cucerire a Selenei; 3) Posed — „Tocmai ieșeam din...", volum de Maria Banuș — La telefon; 4) Poetă italiană supranumită „Fecioara roșie" — Auxiliar la perfectul simplu; 5) Poetă germană, autoarea volumului „Ultimele daruri" — Rimă la ciocîrlie; 6) Întreprinderea de instalații Galați — Curente literare; 7) Acasă (reg.) — Poet german, autorul povestirii „Nopți florentine"; 8) Nicolae Horia — Făt-Frumos, Ileana Cosînzeana — Fecior din Țara Oașului; 9) Deci — Dumitru Radu — Prima pe portativ; 10) Poet român, autorul romanului „Lira" — A scris „Cine știe să ne spună"; 11) Autoarea volumului „Mătușa Matilda" — A semnat poeziile; 12) Poetă, autoarea volumului „Interiorul legii" — Ada Marian.

Insula misterioasă

Această insulă ciudată și imaginară este formată din porțiuni de frontiere a 8 țări diferite și împreunate într-un mod cu totul arbitrar.

Examinați fiecare secțiune și încercați să identificați țara care îi corespunde.

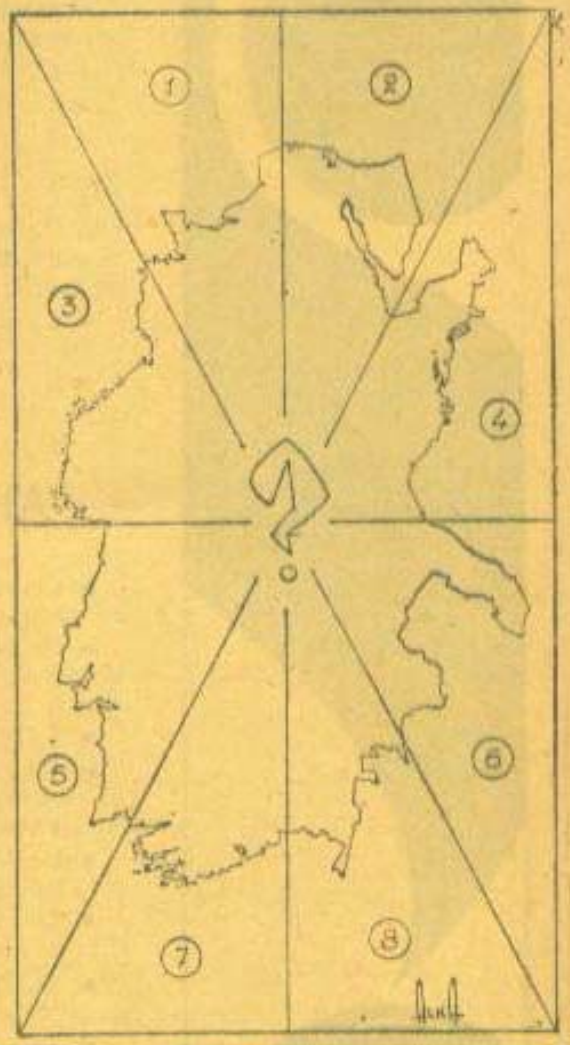

Geometrie

Cîte triunghiuri sînt în acest desen?

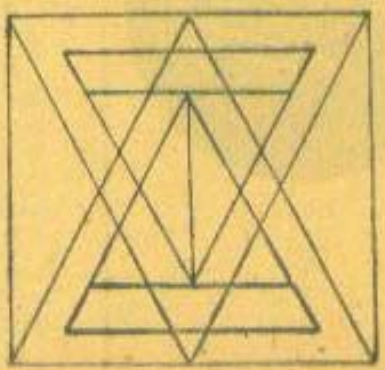

În ce ordine?

Examinînd cu multă atenţie cele patru desene (A, B, C şi D), trebuie să fixaţi o ordine cronologică a desfăşurării evenimentelor.

Cu un creion

Uniţi cele două pătrate negre (pornind de sus) cu o singură trăsătură de creion, dar trecînd prin toate căsuţele.

1		16	24	32	40	48	56
2	9	17	25	33	41	49	57
3	10	18	26	34	42	50	58
4	11	19	27	35	43	51	59
5	12	20	28	36	44	52	60
6	13	21	29	37	45	53	61
7	14	22	30	38	46	54	62
8	15	23	31	39	47	55	

Două din opt

Două din cele opt desene sînt identice. Dacă veţi reuşi ca în 60 de secunde să le găsiţi, veţi da dovadă de spirit de observaţie.

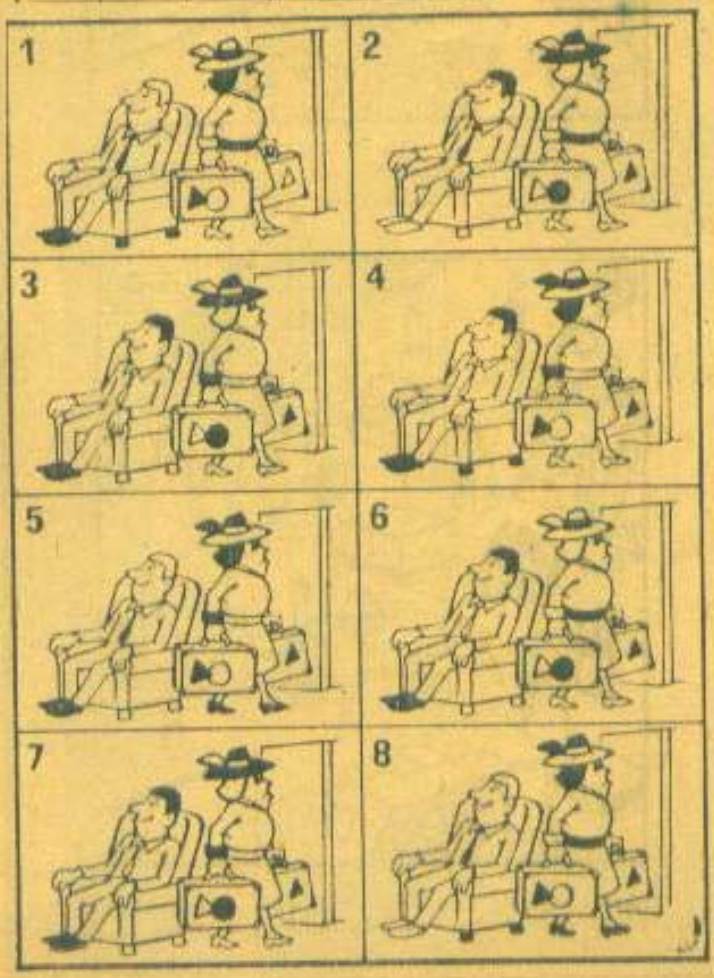

SOLUȚIILE JOCURILOR

din paginile precedente

CEARTĂ CONJUGALĂ

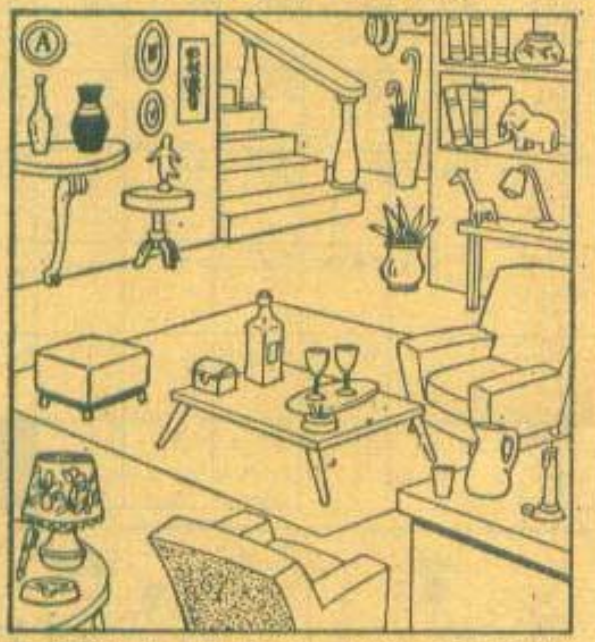

Și ce mai ceartă! Priviți camera înainte (A) și după (B) fapt. E o dezordine rar întîlnită și lipsesc și unele obiecte. Precizați-le dv.

Lipsesc: bastonul care se afla în port-umbrelă: statueta cu girafă: tava pe care se aflau cele două pahare cu picior; sriloul care era pe masa din stînga.

ATENȚIA DV. LA ÎNCERCARE

Pentru ca răspunsul să fie corect, trebuie ca el să fie găsit în maximum 15 secunde.

● Pentru ca o casă să aibă toate laturile cu fața spre sud, trebuie ca ea să fie așezată pe Polul Nord. Singurul urs care s-ar apropia ar fi alb ● Doarme o oră, pentru că ceasul sună și la ora 9 seara ● Două mere, pentru că a luat două! ● Este falsă, neputînd fi datată cu anul 46 î.e.n. ● Nu, atîta timp cît el trăiește ● 9 ● Nici una, pentru că am presupus la început că nu există decît luni de 30 și 31 de zile ● Azi, ieri, alaltăieri, mîine și poimîine ● Una singură ● O oră ● Da ● O oră și 20 de minute = 80 de minute ● Nici una, pentru că nu era Moise, ci Noe ● 174 ●

INSULA MISTERIOASĂ

1. Franța; 2. Egipt; 3. Finlanda; 4. S.U.A.; 5. Portugalia; 6. Italia; 7. Islanda; 8. Columbia.

ÎN CE ORDINE?

Ordinea exactă este următoarea: D, A, C, B. La D cutia termometrului este încă închisă. Între A și C cutia de medicamente a fost puțin mutată, iar la B, măsurarea temperaturii a luat sfîrșit (inclusiv dispariția pilulelor de pe masă).

DOUĂ DIN OPT

Desenele nr. 3 și 7

CU UN CREION

1—2—3—4—5—6—13—21—29—37—45—53—52—51—50—49—41—42—43—44—36—28—20—12—11—10—9—17—16—24—25—26—18—19—27—35—34—33—32—40—48—56—57—58—59—60—61—62—54—46—38—30—23—14—7—8—15—23—31—39—47—55.

GEOMETRIE

36 de triunghiuri

VĂ MAI AMINTIȚI?

● Romeo Montague și Julieta Capulet ● Regina Semiramida, soția regelui asirian Ninus, fondatorul cetății Ninive ● Laurel de Novi ● Atena a apărut înarmată din capul lui Zeus ● La Universitatea din Paris ● Pandora ● B.E. Murillo (1617—1682) ● Dănuș, Olguța și Monica ● Sarah Bernhardt (1844—1923) ● John Milton (1608—1674). Fiind orb, cartea a fost dictată fiicei sale, căreia îi aparține deci manuscrisul ● Eros, Cupidon ● Josephine, văduva generalului Beauharnais, și Marie-Louise, fiica împăratului Austriei.

la
mulți
ani

și
în
1971
nu
uitați

revista
FEMEIA

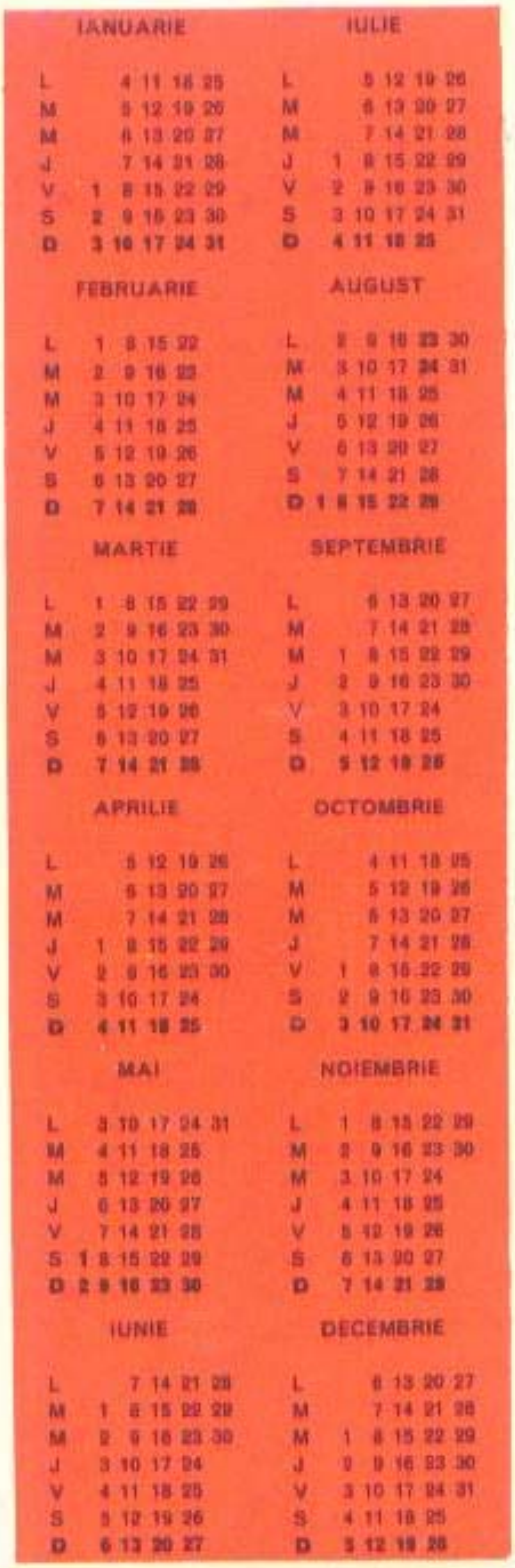

ALMANAHUL FEMEIA 1971
editat de redacția revistei „FEMEIA"

Prezentarea artistică: RADU GEORGESCU

Prezentarea tehnică: FLOREA TUDOR

Coperta: RADU STAVRESCU

Frontispicii și titluri: CRISTINA PASCU și RADU STAVRESCU

Tiparul: Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

femeia

Tara King
și John Steed

vă reamintesc că în fiecare număr al revistei FEMEIA veți găsi actorul preferat.